

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

OKTOBRA SLOVENSKI DINAR

Podpredsednik vlade dr. Andrej Ocvirk je napovedal, da bo Slovenija v tem mesecu dobila nov denar, ki se bo v prehodnem obdobju imenoval »slovenski dinar«. Razmerje med slovenskim in jugoslovanskim dinarjem bo ena proti ena. Kolikšen bo tečaj novega slovenskega denarja, pa tačas še ni znano. Znano je le to, da bo ta dinar podcenjen, — s tem naj bi spodbujal izvoz — in da bo veljal le toliko časa, kolikor bo Slovenija potrebovala za izdajo svojega pravega denarja, predvidoma 6 mesecev.

R. F.

Franc Miklošič — avtoriteta v jezikoslovju
na 11. strani

VESTNIK

Murska Sobota, 3. oktober 1991 • Leto XLII • Št. 39 • Cena 30 din

PRED LETOŠNJO TRGATVIJO

DOBRA KAKOVOST — BOLJŠA CENA

Po desetih letih bodo imeli tokrat vinogradniki spet količinsko boljšo letino. Žal pa bo nekoliko slabša kakovost, na območjih, ki jih je prizadela toča, pa je tudi veliko gnilobe. Ker je dozorevanje letos nekoliko preuranjeno, vinogradnikom kljub vsemu priporočajo, da s trgatvijo ne hitijo. Grozdje, ki močno gnije, pa naj podberejo. Kmetijski zavod iz Maribora bo danes opravil še zadnje meritve pri srednjepoznih in poznih sortah grozdja in na osnovi teh rezultatov naj bi določili tudi izhodiščne cene stopnje, ki bodo osnova za oblikovanje cen posameznih sort grozdja.

Na poslovni skupnosti za vinogradništvo so v začetku tedna že določili izhodiščne cene za posamezne sorte, te pa se gibljejo med 25 in 35 dinarji za kilogram. Sorte iz prve kakovostne skupine, kamor uvrščajo različne rizlinge, rulandce, tramince in rumene muškate, bodo odkupovali po 35 dinarjev, chardonnay, beli pinoti in sauvignoni bodo po 30 dinarjev, sorte iz tretje kakovostne skupine (laški rizlingi, šiponi, ranina in mermer) pa bodo po 25 dinarjev. Vse te cene naj bi veljale za izhodiščne cene stopnje, za vsako sladkorno stopnjo nad izhodiščno oziroma pod njo, pa se doda oziroma odzame 1 dinar. Tudi letos želijo vinogradniki spoštovati k doseganju čim boljše kakovosti, zato bodo za posamezne sorte določili tudi zgornjo in spodnjo mejo kakovosti. Grozdje, ki bo preseglo zgornjo mejo kakovosti, bo ovrednoteno s še dodatnimi 4 dinarji. Tisto, ki bo pod spodnjo mejo, pa bo za 4 dinarje cenejše.

Zato velja upoštevati priporočilo, da vinogradniki s trgatvijo ne hitijo, kjer so možnosti, pa naj razmišljajo tudi o posebnih trgatvah. Več o letošnji trgatvi pa na strani 8.

L. Kovač

od 5. do 31. 10. '91

PRODAJA OZIMNICE

JABOLKA 1. in 2. kvaliteta

KROMPIR
ČESEN, ČEBULA
ZELJE BELO, RDEČE

V PRODAJALNAH:
DOM, PARK,
CANKOVA in
blagovnica BELTINCI

VELETRGOVINA
Potrošnik

TEDEN PROMETNE VARNOSTI

7.—14.
OKTOBER 1991

S prvega državnega prvenstva paraplegikov Slovenije v Murski Soboti. Posebej so se izkazali gostitelji — pomurski paraplegiki, saj so v namiznem tenisu postali ekipni prvaki Slovenije, v streljanju z zračno puško pa jim je za las ušlo prvo mesto.

Foto: F. Maučec

VESTNIKOV KOLEDAR

- 3. oktober, četrtek, EVALD
- 4. oktober, petek, FRANC
- 5. oktober, sobota, FLAVIJA
- 6. oktober, nedelja, VERA
- 7. oktober, ponedeljek, MARKO
- 8. oktober, torek, BRIGITA
- 9. oktober, sreda, DIONIZIJ

Oktober
6. oktobra bo dan dolg 11 ur in 28 minut.
7. oktobra bo luna v znamenju mlaja.

V PRIČAKOVANJU PRIČAKOVANEGA

Bo torkovo jutro manj megleno in nebo nad nami jasnejše, ko se bomo zbudili v dan slovenske državnosti? Bo ta dan za dežjem posijalo sonce tudi v našo solzno dolino in posvetilo temne oblake, ki so se zgoštili nad deželo na sončni strani Alp?

Nič kaj takega, kar ne bi želela narava, se ne bo zgodilo. Neodvisno od njene mogočne volje pa bo to jutro odmrznjen tisočletni sen Slovencev — 8. oktobra bosta začeli veljati 25. junija sprejeta osamosvojitvena zakonodaja in deklaracija o neodvisnosti, iztekel se bo moratorij, ki nam je bil določen z Brionsko deklaracijo. Ta je sicer Sloveniji prinesla mir v deželo, to pa je tudi njena edina vrednost, saj do pogajanj med jugoslovanskimi republikami, ki naj bi se po določenih deklaracijah zgodila prvega

avgusta, ni prišlo. Namesto tega so vroče glave z razburkanimi strastmi in živalskim pohlepom začele vojno na Hrvaškem, jugoslovanski kotel je zavrel. Brionska deklaracija, njena določila ter pravica majhnega slovenskega naroda, da zaživi pošteno in po svoje, so ob nasilju na Hrvaškem za svet izgubila pomen in zanimivost, slovenske težave so se v očeh svetovne javnosti marginalizirale.

Sedaj je Slovenija spet na začetku svoje poti, vendar bogatejša za mnoga spoznanja in grenke izkuš-

nje. Mednarodno priznanje, h kateremu hitimo previdno počasi, je prav tako daleč, kot je bilo junija. Ob preračunljivi vase zaljubljeni stari dami Evropi, navajeni, da je dobro in vredno samo tisto, kar ima sijaj patine, je iluzorno pričakovati, da bo po izteku moratorija sledilo priznanje Slovenije. Vendar se bo to zgodilo, ne danes, mogoče tudi ne jutri. Stara dama se pomlajuje le počasi, ko tudi sama spoznava, da po teh vojnah in grozodejstvih nič več ne more biti tako, kot je bilo. Čakanje, v katero smo bili pahnjeni pred tremi meseci, je slovensko samozavest samo še utrdilo. V nobeno nadaljevanje more moratorija, ki bi ga močni in veliki želeli zaradi lastnega miru podaljšati, ne bomo pristali. Čakanja, od katerega nikoli ni bil nihče sit, je sedaj konec. Zgodile se bodo prve spremembe.

Renata Ficko

V dušo ste jim pripeljali veselje

Prek 600 slovenskih defektologov se je v petek zbralo na četrtem srečanju v Moravskih Toplicah. S svojim govorom jih je počastil predsednik republike Slovenije, Milan Kučan, dr. Anton Trstenjak pa je imel strokovno predavanje Najti smisel življenja. Goste in vse zbrane pa je pozdravila tudi ravnateljica osnovne šole Prekmurske brigade Marija Pavlič ter predlagala, da srečanje sklenejo s pozivom za mir ter prenehanje vojne v podporo kolegom v sosednji republikli.

»Pozdravljene tovarišice,« je zbrane pozdravil Milan Kučan ter nadaljeval: »Pozdravljeni ljudje plemenitega poklica na vašem srečanju tu, sredi prekmurske ravnice. Niso morebiti vaša srečanja tako bogata, obdana z bliščem kot v nekaterih drugih poklicih, a so enako potrebna in morda bolj pristna in prijazna,« je še dejal ter se zbranim zahvalil za njihovo delo, v imenu vseh, ki tega na srečanju niso mogli storiti, a so v njihovo dušo s svojim delom pripeljali veselje.

»Sami veste bolje od mene, da je obnašanje do vašega dela neredko farizejsko. Pod videzom razumevanja in pomoči se skriva le lažna zaskrbljenost, dostikrat nelagodje in neznanje, ki poraja željo, potisniti to področje in s

tem nevede tudi mnoge mlade na obrobje družbene pozornosti in zavesti. Odnos do vašega dela je svojevrsten vidik kulturne in civilizacijske podobe in zrelosti družbe. Dejansko izpričana skrb

Na četrtem srečanju slovenskih defektologov v Moravskih Toplicah so šestnajstim podelili plakete in priznanja dr. Antona Skale. Med nagrajenci pa le moramo imenovati Cilko Dimc-Zerdin, eno od pionirk v Pomurju in njeno življenjsko delo ter predanost poklicu, ki je bil mnogo več, kot le to.

za zagotavljanje kar najboljših možnosti za razvoj tega dela mlademu rodu, je del naše lastne podobe, po kateri nas že in nas bosta vedno bolj ocenjevali in sprejemali Evropa in mednarodna skupnost, v kateri se želimo uveljaviti kot samostojna in suverena, v vseh pogledih evropska država. »Sami pa bomo morali povedati in najti odgovor, kakšno življenje želimo živeti, ki pa mora biti ljudem bolj prijazno in obetavno, kar je merilo vsake politike.«

»Skrb in odgovornost za razvoj otrok, tudi z motnjami v razvoju, nam hodi eno od vodil, tudi v teh osamosvojitvenih naporih. Kajti pravica za celosten in zdrav razvoj in pravica do pridobivanja znanja sta temeljni pravici vseh otrok sveta. Še posebej je to velika pravica za tiste otroke

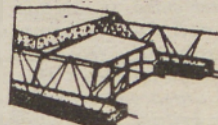
in mladostnike, ki tako ali drugače odstopajo od razvoja vrstnikov.

Kakršna koli že bo podoba nove slovenske države, eden njenih največjih grehov bo slaba šola in zoper neobčutljivost te države dvignjen obtožujoči prst samim sebi in svoji usodi prepuščenih otrok z motnjami v razvoju,« je dejal predsednik republike Slovenije, Milan Kučan.

Kulturni program so pripravili učenci osnovne šole s prilagojenim programom iz Murske Sobotice, učenci vzgojnega zavoda iz Veržej ter prekmurski oktet, soboško občino pa je zbranim predstavil predsednik skupščine občine Andrej Gerencner.

mh

GRADITELJI POZORI!

GREDIS d.o.o.
Novo selo Rok, R. Končara 16 — Četovec,
tel. (042) 811 685, podjetje za proizvodnjo in prodaje:
• stropni nosilci
• stropna polnja
• in ostali gradbeni material
Delovni čas od 7. do 18. ure.
• zelo ugodne cene • dobava takoj • večje količine dostavimo na dom brezplačno

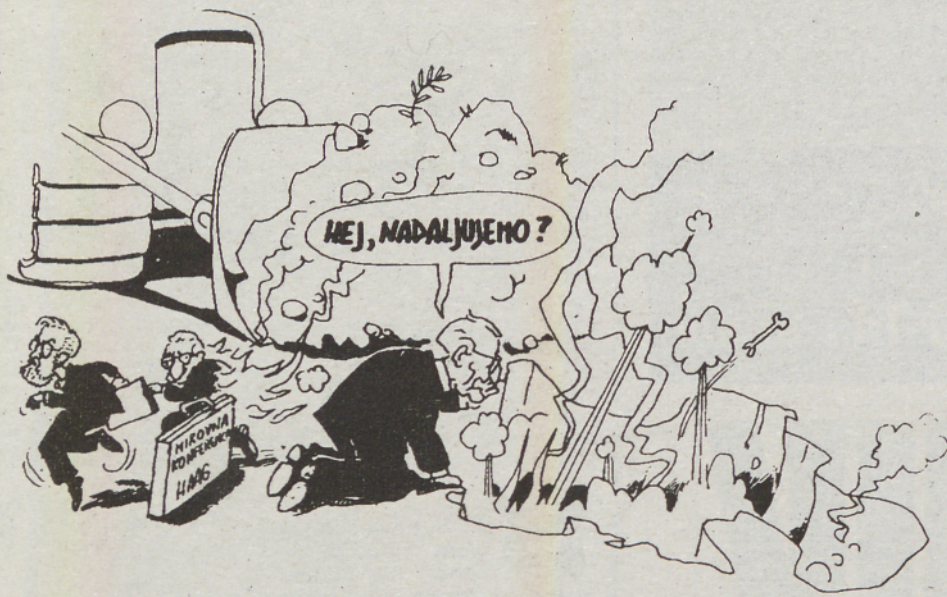
Ob koncu tedna bo sončno in toplo, zjutraj po nižinah megla.

Pregovora
Ko žerjav leti na tuje, zima že se približuje.
Če zgodaj se selijo ptiči, bo huda zima o božiči.

VREME

OD MOKRIC DO HAAGA

Karikatura: Franco Juri

Do izteka trimesečnega roka, v katerem je Republika Slovenija v skladu z Brionsko deklaracijo zamrznila uresničevanje v slovenskem parlamentu sprejete osamosvojitvene zakonodaje in deklaracijo o neodvisnosti, manjka le še pet dni. Po osmem oktobru Slovenije ne obvezuje noben dokument več, da ne bi mogla uresničevati tisto, za kar se je na decembrskem plebiscitu odločila večina prebivalcev Slovenije in se tudi pravnoformalno ločila od Jugoslavije.

Ko je slovenski parlament v začetku julija sprejel Brionsko deklaracijo, je predsednik vlade Peterle dejal, da mora Slovenija te tri mesece izrabiti za čim temeljitejše priprave prehoda v nov sistem. Kako smo jih Slovenci izrabili in kakšne spremembe se nam obetajo? Premalo učinkovito, bi bila generalna ocena dogajanj v minulih treh mesecih, in zgodilo se ne bo nič revolucionarnega.

Spremembe bodo doletele monetarno politiko, to je tudi področje, ki ga je potrebno naj-

V pričakovanju

8. oktobra

prej urediti. Kot je minulo soboto v Portorožu napovedal podpredsednik vlade Ocvirk, bo v oktobru Slovenija dobila lasten »slovenski dinar«. Kakšen bo njegov tečaj, še ni znano, vemo le, da bo podcenjen in da se prave slovenske valute lahko nadejamo spomladi. Drugo je področje gospodarstva. Tu ugotavljamo, da napovedane strategije in predstavitve slovenskega gospodarstva za uspešen korak v svet nimamo. Po besedah tistih, ki bi ta program morali narediti, tega niti ne potrebujemo, saj smo do sedaj imeli že veliko napisanega brez večjega učinka. Pomembno, kar se bo zgodilo slovenskemu gospodarstvu, je predvsem iskanje dovoljenj in soglasij za izvoz in uvoz blaga, ki so jih do sedaj pridobivali v oddaljenem in dostikrat, naglušnem Beogradu, sedaj pa si jih bodo lahko priskrbeli na našem ministrstvu za zunanjo trgovino ali na slovenski gospodarski zbornici. Pomembno je tudi spoznanje, ki ga politiki sicer zavračajo, gospodarstveniki pa občutijo, da je slovensko gospodarstvo od jugoslovanskega kotla zelo odvisno, in da tega tržišča enostavno ne bomo mogli prezreti, dokler se v svet in svetu ne bomo bolj odprli.

Prav tako je nerealno pričakovati, da nas bo po sedmem oktobru svet priznal. Priznanje ne bo prišlo avtomatično, se naprej bomo morali pojasnjevati svoj položaj, priznanje Slovenije bo odvisno od miru v Jugoslaviji.

Spremembe se obetajo na južni meji Slovenije, kjer ni nobenega razloga več, da bi po moratoriju na meji s Hrvaško veljal drugačen režim kot na meji z Avstrijo. Italijo ali Madžarsko. Tudi na tej meji bodo postojanke, nadzor prometa blaga in ljudi pa bo usklajen z nadzorom v vseh drugih slovenskih prehodih.

Po izteku moratorija se bo do začela tudi pogajanja o skupnih dolgovih in premoženju. Slovenija je v svoja izhodišča zapisala, da je ob razdelitvi pripravljena sprejeti svoj delež obveznosti, zahteva pa tudi svoj delež premoženja tako doma kot v tujini. Merila za razdelitev morajo temeljiti na čistih računih med partnerji in biti življenjska. Za vsak pogovor pa sta potrebna dva — konkretna odgovora iz Beograda na slovenske pobude pa še ni.

Renata Ficko

Resolucija OZN o Jugoslaviji

Varnostni svet OZN je soglasno sprejel resolucijo o Jugoslaviji, ki po mnenju nekaterih daje upanje za umiritev razmer. Resolucijo so predlagale Avstrija, Kanada in Madžarska. Dejstvo, da so za resolucije glasovale prav vse članice Varnostnega sveta in da se je seje udeležilo deset zunanjih ministrov — od tega 5 zunanjih ministrov, stalnih članov VS — daje brez dvoma posebno težo omenjeni resoluciji. To napoveduje ne le novo, obnovljeno vlogo svetovne organizacije v mednarodnih odnosih, ampak mora biti zadosten opomin tudi vsem stranem, vpletenim v jugoslovansko krizo.

Sicer pa končno besedilo resolucije zahteva takojšnjo prekinitev vseh spopadov, obnovitev Konference o Jugoslaviji pod okriljem Evropske skupnosti, vključitev generalnega sekretarja OZN v mirovni proces in uvedbo splošnega embarga na izvoz orožja v Jugoslavijo, dokler se Varnostni svet v posvetovanjih z jugoslovansko vlado ne bo odločil drugače. Ob tem je spregov-

ril tudi jugoslovanski zunanji minister Budimir Lončar, ki je na zasedanju zastopal teorijo enakih pravic. Po njegovem mnenju nihče v jugoslovanski krizi ni povsem čist, saj so vsi v določeni meri odgovorni. Po njegovem mnenju ni pomembno, kdo je začel prvi s spopadom, pomembneje je, kako prebiti začarani krog. Lončar je pripomnil, da Jugoslavija sama ni sposobna rešiti krize, zato je dovolila posredovanje mednarodnih organizacij, posebej Evropske skupnosti. Jugoslavije ni mogoče več popravljati, je dejal Lončar, Jugoslavijo je potrebno ponovno definirati.

ZDA so v Bakerjem govoru prvič jasno in v nenavadno odločnem tonu povedale, kdo je glavni krivec za sedanje dogajanje v Jugoslaviji. To sta Miloševićeva Srbija in federalna vojska, ki se je povsem postavila na njegovo stran. Cilj srbskega vodstva je po njegovem mnenju ustanovitev majhne Jugoslavije oziroma velike Srbije, v kateri ne bo Slovenije, Hrvaška pa bo zelo okrnjena.

Zatrdil pa je, da ZDA ne bodo dovolile nasilnega spreminjanja jugoslovanskih meja. Hkrati pa je žal resnična ugotovitev, da so ZDA gluhe za osamosvojitvena prizadevanja Slovenije in Hrvaške.

Izstopi iz jugoslovanske diplomacije

Urad predsednika republike Hrvaške je objavil seznam jugoslovanskih veleposlanikov, ki so izrazili svojo popolno lojalnost republiki Hrvaški in pripravljeno izstopiti iz jugoslovanske diplomatske službe. Gre za 12 veleposlanikov in številne generalne konzule, svetovalce in funkcionarje jugoslovanskega zunanjega ministrstva.

PAX BALCANICA

Doslej smo poznali vsaj dve vrsti prisilnega miru, »pax romana« in »pax americana«: mir po rimljansko in mir po angleško. Zdi se, da je čas, ko moramo uvesti nadaljnjo posebno obliko miru: PAX BALCANICA. Mir po balkansko. Pax romana in pax americana je s pomočjo orožja, nekdanjega rimljanskega oziroma današnjega ameriškega, izsiljeni mir. Pax balcanica je skupno ime za vse podpise premirja, ki so ga nasprotniki z balkanskih bojišč doslej podpisali pred evropskimi in mednarodnimi forumi. To je svojevrstna oblika miru, ki se zreducira na pomirjevanje vesti tistih, ki bi z močjo orožja in gospodarskih ukrepov lahko izsilili mir, pa tega nenedoma ne morejo.

Pax balcanica je mir, kakor si ga na balkanskem smetišču narodov predstavljajo Evropa in ZDA.

Uvod v ta mir so litanije, ki smo jih še in še ponavljali: Evropa, Evropa, Evropa. Evropa sem in Evropa tja. Evropa tega ne bo gledala, Evropa bo posredovala, Evropa bo vključila svoje mehanizme, Evropa bo naredila to in Evropa bo naredila ono.

S takšnim žebrijem smo si Slovenci iz Evrope naredili sveto kravo. Nobeno čudo, ko pa je njeno mitološko znamenje prav krava! Mi seveda potrebujemo mit. Mit o humanistični in dobri Evropi. Kajti mi smo nedorasli, mi smo odrasčajoči — in to mislim brez posmeha. Naše odrasčanje mora biti spodbujevano s svetlim zgledom. Izbrali smo si Evropo, kar je samo na sebi čisto dobro.

Vendar je naša nedoraslost posebnost vrste, ker je dvojna. Po eni strani smo nedorasli, ker še se-

daj postajamo država. Po drugi smo nedorasli zaradi politične preteklosti.

Tiste prve nedoraslosti nam nihče ne more zameriti. Neizkušeni smo še pri opravljanju državnih poslov, vendar to ni nikakršna nesreča, kaj šele sramota. Stare in okostenele države iz naše evropske sosesčine te sreče nimajo več in nas ob vseh naših nerodnostih lahko samo z zavdanjem gledajo. Kakor gleda postaran in izžupan človek mladost, ki sicer nerodno prekopicuje, toda je dovolj gibka, da to zmore.

One druge nedoraslosti nam nihče ne zavidja. Zanje smo si sami krivi, medtem ko za prvo lahko dolžimo zgodovino. Za to da smo desetletja živeli v avtoritarni državi — to pa je izključno naša krivda. Kakor je rekel že rajni Marx: vsak narod ima oblast, kakršno si zasluži. Politični sistem si ustvarjajo narodi sami, nacionalne države pa poznamo narodom, kakršen smo mi, ustvarjajo zgodovinske okoliščine.

Živeli smo v avtoritarnem sistemu, ki je bil sicer najhkejši od vseh komunističnih, toda bil je sistem, v katerem vse uredi nekdo drug. Ta veliki Drugi je država ali tisto, kar se je za njo skrivalo, od centralnega komiteja do lokalnega partijskega sistema. Ljudstvo se tega navadi in brez posredovanja teh velikih in majhnih svetih krav ne more več. Vse tisto mitološko čaščenje, vse tiste parade in štafete, vsega tega si potem, ko so stvari že enkrat stekle, niso vedno znova izmislili veliki duhovniki teh sistemov. Vse to so inženirji človeških duš prečitali iz oči svojih podanikov. Kakor je na nedavnem posvetovanju psihologov in psihiatrov rekel dr. Edvard

V žarišču dogodkov

Klain iz Zagreba, ki kot psiholog sodeluje z hrvaškimi oboroženimi silami: mnogi pri nas so ljubili totalitarno državo, in ko je ni več, iščejo nekaj drugega, na kar bi se obesili.

Ko se je začel luščiti lak z evropskega božanstva, ko je De Michelis začel kvasati, da v Jugoslaviji ni vojne, Major in Carington pa, da ne bi imelo smisla »razmontirati« Jugoslavije in so nam začeli variti »pax balcanico« z novimi dodatki, smo začeli upati v ZDA in Združene narode, ki so nam prav tako dali samo pax balcanico v »fast food« verziji.

Naposled je nemara očitno, da bomo morali vse dobro zase narediti sami. Če ne bo šlo drugače, se bomo morali tudi priznati sami. Samostojna in neodvisna država Slovenija naj torej kot evropska država prizna Samostojno in neodvisno državo Slovenijo — evropsko državo!

Tako da si vzpostavimo ustrezen ekološki in ekonomski red.

Stefan Smej

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Hrvaška ima dva odstotka svetovnega turističnega prometa, 10 odstotkov svetovnega ladjedelništva in sposobno prebivalstvo, zato bo v petih letih rešila vse svoje razvojne in socialne probleme ter v Evropo stopila z evropskimi standardi in merili.

Nedeljnji Vjesnik, Zagreb

V Srbiji se je med delom opozicije, inteligence in mestnega prebivalstva pojavila teza, po kateri je jugoslovanska kriza po eni strani posledica velikosrbske nasilne megalomanije, po drugi pa silne hrvaške težnje po državnosti.

Star, Beograd

Tanki na italijanski strani meje bi lahko bili nevarni alibi za srbske generale, ki z besedami še vedno verjamejo v Jugoslavijo, čeprav v njih hije srbsko srce.

Primorski dnevnik, Trst

VSI ZA PREMIRJE

Predsednik Srbije Slobodan Milošević, predsednik Hrvaške dr. Franjo Tuđman in zvezni sekretar za ljudsko obrambo armadni general Veljko Kadijević so v pogovoru o glavnih vprašanih odpravljanja jugoslovanske krize v Mostarju soglašali, da je nujno ohraniti in ustali mir v državi, in to s prekinitvijo ognja kot prvim pogojem za doseg pravih političnih rešitev. Udeleženci sestanka so poudarili, da je v interesu vseh jugoslovanskih narodov in republik, da se sedanja kriza odpravi in ključno s političnimi sredstvi in onemogoči nadaljnje prelivanje krvi. Pri tem je treba izhajati iz enakega upoštevanja interesov vseh jugoslovanskih narodov in njihove enakopravnosti. Naposled so menili, da bodo celne opredelilve haške konference, ki izključujejo vsiljevanje političnih rešitev, pripomogle, da bo jugoslovanska kriza odpravljena na mirnem in pravičen način. Pogovori trojice se bodo nadaljevali.

Milošević nevarnejši od Huseina

Jugoslovanski predsednik Stipe Mesić je v izjavi za neki verski časopis povedal, da je generalnega sekretarja OZN podrobneje poznal iz razmerami v Jugoslaviji. Zaprtil ga je tudi, naj se OZN vključi v reševanje jugoslovanske krize. Dodal je, da je Jugoslavija sod smodnika, ki lahko vsak čas eksplodira, in da OZN ne sme dovoliti, da bi bili srbski agresorji nagrajeni tako, da bi se vojna končala v njihovo korist. Mesić je dejal, da je srbski predsednik Milošević nevarnejši tako ali celo bolj kot iraški predsednik Husein.

Srbi selijo mrtvega Tita

Posmrtno ostanke nekdanjega predsednika SFRJ Josipa Broza Tita bodo do konca leta iz Hiše cvetja prenesli na eno od beograjskih mestnih pokopališč, je povedal srbski minister za urbanizacijo Miodrag Janić in pojasnil, da se še niso odločili, na katero pokopališče bodo prenesli mrtvega Tita. To je eno od tehničnih vprašanj v okviru kompleksnega reševanja statusa Dedinja 1 in 2 in spomeniškega centra. Janić je menil, da je treba Hišo cvetja »ukinititi«. Ta objekt je uvrstil med nezakonito postavljene. Titova vdova Jovanka Broz pa je v zvezi s tem dejala, da je o preselitvi Titovega groba obvestili ne srbska vlada ne kaka druga ustanova, marveč jo je s tem seznanil njen odvetnik. To pobudo šteje za »sklepno dejanje« nezakonite kampanje, ki jo v zadnjih letih zoper Tita izvajajo politična občila, stranke in posamezniki.

Madžarska v precepu

Madžarska ne more sama priznati neodvisnosti Hrvaške in Slovenije. To lahko stori le v soglasju in skupaj z drugimi evropskimi državami, je izjavil predsednik Madžarske socialistične stranke Horn. Opozoril je še, da je Madžarska v precepu, vsaj v Srbiji oz. Vojvodini, kjer živi 450 tisoč Madžarov, na katere morajo misliti.

Estonska priznala Slovenijo

Nova pribaltiška država Estonija je priznala neodvisnost Slovenije in je z njo pripravljena vzpostaviti diplomatske stike. To je sporočila baltiška agencija Balt-fax, ki navaja, da je estonska vlada poslala slovenski sporočilo o priznanju. Čeprav sta Slovenijo že prej priznali Litva in Latvija, ima priznanje Estonije veliko večjo mednarodno težo, saj gre za prvo mednarodno priznanje države, ki je tudi sama mednarodnopravno priznana in je celo članica Združenih narodov.

Za republiko Kosovo

Informacijski center Demokratične zveze Kosova je sporočil, da že prvi izidi kažejo na uspešno referendumsko o suvereni in neodvisni republiki Kosovo. Poročajo, da je bila udeležba na referendumu množična in da je večina oddala svoj glas za svobodno republiko.

globus

MOSKVA — Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov je poslal Miloševiću in Kadijeviću pismo, v kateri sta mu zahtevala mirno reševanje krize.

PRAGA — Po besedah slovaškega predsednika Václava Havla je država na robu razpada. Počasi se bo Slovaška odcepila. Posredno je napovedal celo svoj odstop, če sedanje krize ne bodo rešili.

KAMPALA — V Ugandi se nadaljujejo krvave plemenske vojne. Minuli konec tedna je bila ubita najmanj sto ljudi, večina žensk in otrok.

ŽENEVA — Združeni narodi so začeli veliko akcijo, kateri namenjen je nadzoru zime prebivalstva nad več sto tisoč kurdov v Iraku.

DUNAJ — Predsednik Slovenije Milan Kučan in zunanji minister dr. Dimitrij Rupel sta se mudila na uradnem obisku v Avstriji. Še prej pa na Madžarskem. Pogovori z najvišjimi predstavniki obeh držav so bili namenjeni utrjevanju slovenske samostojnosti.

TBILISI — V gruzijski prestolnici je krizno žarišče, saj se spopadajo pripadniki različnih političnih opozicij, ki podpirajo predsednika Gamsahurdija. V Gruziji vlada izredno stanje.

RIM — Predsednik italijanske vlade Andreotti je v posvetovanju zbornici govoril o jugoslovanski krizi, za kar je bilo veliko kritikarjev, saj je vse več kritik politike do Jugoslavije tudi znotraj njegove stranke.

BERN — Predsednik slovenske vlade Lojze Peterle se je mudil na dvodnevnem obisku v Švici. Tudi gost univerze, kjer je, val na temo Slovenija za BUDIMPEŠTA — Maklarija in Madžarska gledata zelo podobno na histvena vprašanja jugoslovanske krize, saj se obe zmerata za splošnevanje mirno reševanje krize. V Beogradu ob obisku maklarskega predsednika Gligorova.

globus

PRESIKA

Pomoč prizadetim v vojni

Če se nam zdi naša vojna zaradi spopadov v sosesčini že nekoliko odmaknjena, pa ljudje še niso pozabili na tiste, ki so bili zaradi vojske pri nas najbolj prizadeti ter ostali brez domov. Ljudje so prišli pomagati, pomoči pa so bili prejšnji teden deležni Kukolovi in Habjaničevi iz Presike pri Ljutomeru, ki si morajo zaradi vojne graditi novo hišo. Pomoč je bila zelo dobrodošla, saj je zima pred vrati.

Zveza kulturnih organizacij je v Dianji pripravila ples, na katerem so nastopile glasbene skupine. Zbrali so 20 tisoč dinarjev, svoj prispevek pa je dala Diana, ki je odstopila prostore, Pomurski tisk, ki

Skupaj roke Janku Kukolu iz Presike v upanju, da bo nova hiša ob solidarnosti pomoči dobrih ljudi kmalu dajala zavetje.

za prireditev za prizadete v vojni natisnil plakate, ter Podjetje za inženjering, ki je brezplačno obveščalo o prireditvi. Denar je prizadetim družinam izročil predsednik soboškega izvršnega sveta.

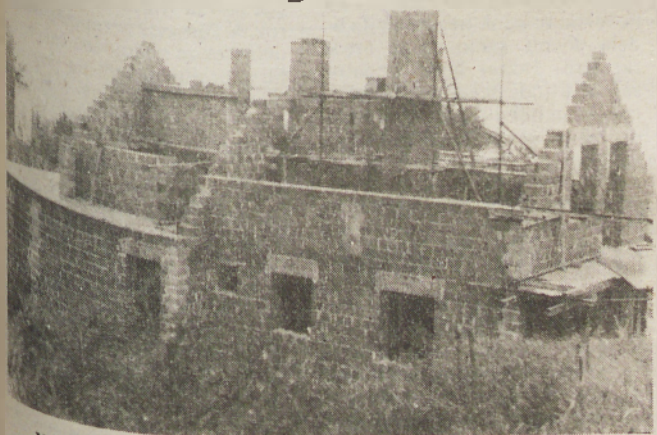
Tri tisoč švicarskih frankov so za prizadete zbrali Slovenci v Švici, prizadetim pa jih je izročil predstavnik binkošne cerkve.

Svoj prispevek pa so dali tudi učitelji osnovne šole iz Radovljice.

Petdeset zaposlenih je zbralo skoraj 39 tisoč dinarjev, prispevali pa so po svojih zmoglostih prav vsi zaposleni. Denar so dali mladi družini Habjanič, predstavniki šole pa so tudi izrekli pripravljenost, da prizadeti družini pomagajo z oblačili.

mh

Družini Primožič gradijo hišo

V nedavni agresiji na Republiko Slovenijo je v celoti zgorela stanovanjska hiša in vse imetje družine Primožič iz Gornje Radgone. Prizadeti družini gradijo novo hišo iz solidarnosti. Hišo na Simoničevem bregu pri Ljutomeru gradbeno podjetje Ljutomer in bo kmalu pod streho. Zbrali smo, da bo hiša do zime vseljiva. Prav tako je že pod streho hiša v Guštinovih na grajskem vrhu, ki je prav tako pogorela in bo vseljiva do zime. Tega pa se seveda zelo veselita obe družini. Na posnetku zidava Primožičeve hiše.

Tekst in foto: L. Kramberger

Solidarnost s prizadetimi

Poleg vključitve v akcijo območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Pomurja za zbiranje sredstev tistim članom, ki so utrpeli škodo med zadnjo vojno, so se delavci sindikata dejavnosti trgovine odločili za dodatno akcijo za odpravo posledic na stanovanjskih objektih in tleh. Tako so člani sindikata v veletrgovini Potrošnik v Murski Soboti zbrali nekaj čez 59 tisoč dinarjev, zaposleni v Ljutomerski Vesni pa 7 tisoč dinarjev. Zbrana sredstva je dvema članoma svobodnih sindikatov iz radgonskega Mercatorja-Sloga izročila predsednica območne združenosti sindikatov dejavnosti trgovine Marjeta Benko. S tem se je še enkrat pokazala solidarnost, s podobnimi akcijami pa bodo nadaljevali tudi prihodnje.

M. J.

BOLJ PRISLUHNI DELAVCEM

Če se nam zdi demokracija, potem ne sme biti nobenih zamer. Zato ne do delavcev, ki nenehno opozarjajo na težave. Ker smo se zdeli za nekakšno pravico delavcev, je zveza svobodnih sindikatov pripravljen sicer ne bi prihajalo do konfliktov. To se je pokazalo tudi pri pripravi lastniških zakonov, kjer niso upoštevali naših potreb in nas niso jemali za partnerja, kot je to običaj v drugih evropskih državah. Pomembno je, da v procesu lastninjenja ne bodo oškodovani delavci, ki so daljše obdobje ustvarjali premoženje. Zato si delavci prizadevajo čimbolj usposobiti sindikalne zaupnike v podjetjih, da se bodo lahko lažje borili za delavske interese,« je na pogovoru v Elektromaterialu poudaril predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Dušan Semolič. Skupaj s predsednikom republiškega odbora sindikata kovinarjev Albertom Vodovnikom je obiskal tudi Marketing in servis opreme, kjer se je srečal z vodstvom in delavci.

Zanimiv je še podatek, da je v Elektromaterialu med 457 zaposlenimi kar 443 ali 97 odstotkov vseh delavcev vključenih v svobodni sindikat.

M. Jerše

Minister za šolstvo je prišel v šolo

Ko smo šli s sestanka z ministrom za šolstvo dr. Venceljcem, je bil gospod Obal, predsednik IS M. Sobota, nekoliko »intelektualno šokiran«, kakor je izjavil.

Minister Vencelj, njegov spremljevalec in podrejeni pomočnik gospod Vester, v.d. ravnateljice na soboški Gimnaziji profesorica Cipotova ter gospod Obal so imeli pred skupnim sestankom s profesorji in učitelji Gimnazije ter Tehniške in poklicne šole »brifing«. Torej kratko izmenjevanje vesti. Gospod Obal je ministru povedal, da je zaradi ukrepov sedanje oblasti nasprotna stran sprožila pravni spor, ker zdajšnjemu vodenju šole oporeka v treh bistvenih točkah: zaradi domnevnega neupoštevanja Elaborata o razdružitvi, nerazdelitve šolske lastnine med obe na novo konstituirani šoli in neustrezne sestave sveta šole.

»Nič več, od zobote (14. septembra letos — op. avt.) dalje jih postavljamo mi,« je tolažec predsednika Obala rekel ministru. Mislil je pri tem na kriterije za postavljanje članov sveta šole. Gospod Obal je to vedel. »Vendar,« je rekel, vas seznanjam s stanjem stvari. V nekaterih zadevah nas boste pa vsekakor še potrebovali.« »Pretiranega prenašanja ne bo, ker sami si stvari ne boste poglivali! Bomo pa upoštevali, če ima zadeva rep in glavo!« Je rekel minister Vencelj. Gospod Vester pa nič.

Človek bi rekel, da sta profesorica Cipotova in doktor Vencelj iz nekega podobnega testa. Ona je rekla, da zadeve ureja v skladu s pravili igre, on pa: »Ta šola je znana, da na njej ni miru.« Kar je bilo mogoče razumeti kot konstatcijo, da drugače niti ravnateljcevali ne more.

Ko bodo zakoni sprejeti — tja do »novega leta«, je rekel minister — bodo njej stvari lažje, njemu pa še zdaleč ne. On ima svoj resor, ki ima tudi svoj budget. Učitelji pa imajo več težav kakor s pravno ureditvijo vodilnih mest po šolah: »V proceduri imamo okrog 2000 ljudi.« Poleg tega pa mora ministrstvo regulirati še mrežo šol. Toda kaj je nekaj prahu, ki ga bo dvignil veter ob postavljanju ravnateljcev in redčenju šol, v primerjavi z viharji, ki se ne bodo polegali, dokler ne bodo učiteljske plače višje!

Kakor je takoj po »brifingu« spet še enkrat spoznal minister. V učilnici 016 sta ga pričakali dve sorti državljani. Vsi po vrsti sicer čisto na mestu učitelji, toda njihove državljanske potrebe so se razkale v dve smeri. Eni so bili proti slabim plačam, drugi pa predvsem proti novi v.d. ravnateljici na Gimnaziji. Vendar bi tokrat težko rekli, katero od obeh rojstnih mest vetrov je bilo silovitejše.

Minister je začel na široko. Kjer koli je bila gimnazija vključena v poklicno šolo, ni bilo dobro — nekaj je to

odvisno tudi od ljudi, toda manj od ljudi, je rekel minister. Določiti bo potrebno nacionalni program ter urediti šolstvo. Zdaj ne verjame več, da je pomembnejše od tega ukvarjanje z »deklariranim gospodarskim zlozomom« in nacionalno državo. Po tej ministru izjavi bi lahko sklepali, da je on kot minister za šolstvo imel nekoč za pomembnejše ukvarjati se s temi rečmi!

Še naprej bo ministrstvo po tako imenovanih »kalkulativnih osnovah« spravljalo denar do šol — delile si ga bodo pa same. To je znana taktika. In zelo poguben, toda preverjen način za uničevanje šolstva. Ko se učitelji na posameznih šolah med seboj trgajo za plače, pozabljajo da malo zaslužijo, ker od države malo dobijo. Država pa spet pridobi nekaj časa. Iz česar bi lahko sklepali, da tisto, kar je dobro za državo, ni dobro za šolstvo. Bog pomagaj takšni državi!

Ministrstvo ne računa z upoštevanjem diferencirane učne obveze. Minister je rekel, da argumenti Zavoda za šolstvo in Pedagoškega inštituta govori proti diferenciranju učne obveze, proti temu, da bi učitelji z različnih predmetnih področij poučevali različno obvezno število ur.

Ko je minister pojasnjeval, kako si predstavlja uvedbo ustreznih standardov in normativov, torej tistih meril, po katerih se določijo, koliko učencev je pametno in znošno imeti v razredu,

sta profesorja Meden in Simon ugotovila, da to pelje k naslednjemu sklepu: kvaliteta šole se poveča, če se zmanjša število otrok, če pade nataliteta. »To ni kršćanskodemokratsko, fant,« je rekel Meden okoli sebe sedečim.

Dva njuna kolega, profesorja Vlado Kolmanič in Vili Šerak, sta izvala dva prva dramatična vrhunca srečanja. Šeraka, ki je sicer avtor znanega javnega pisma ministru, je ta s sofističnim retoričnim manevrom pripravil do tega, da je zapustil »nulašestnajst-koc«. Profesorja Kolmaniča pa je prepustil svojemu spremljevalcu Vestru in ta je bil poražen. Dr. Vencelj je potem vseeno želel imeti zadnjo besedo v zadevi, ko je Kolmaniču povedal, da ve, koliko plačo imajo profesorji v Avstriji: začetnik med 15 in 16 tisoč šilingi, končna pa je tam okrog 44.000. Kakor da Kolmanič tega ne bi vedel. Zaradi velikanske razlike v plačah tukajšnjih in tamkajšnjih srednješolskih učiteljev je polemiko tudi začel.

Dokončni dramatični vrhunec je inicijirala druga skupina državljani. Tisti, ki so proti novi v.d. ravnateljici. Ravnateljica, predsednik izvršnega sveta in minister so jih sesuvali z aroganco in v zavetju zakonitosti.

Stefan Smej

Ali je Sobota vaše mesto?

Čigavo mesto je pravzaprav Sobota? Je »moje mesto« za rojene »Sobočanec«, ali pa je mesto vsakokratne oblasti? Vsaka oblast skuša mestu, iz karega vlada svojemu delu pomurske province, vtisniti znamenje svoje navzočnosti. Toda — ali je Sobota dejansko provincialno mesto?

Če je Sobota provincialno mesto, kdo je za to kriv? Saj je arhitekt Braco Mušič na posvetovanju o urbanizmu, ki so ga ob asistenci soboškega izvršnega sveta pripravili Kulturni zbor Pomurja, Slovensko konzervatorsko društvo in Slovensko umetnostno zgodovinsko društvo, izjavil, da se Soboti v križišču med srednjeevropskimi prestolnicami ni potrebno počutiti provincialno.

Po besedah razpravljalcev (dr. Šumi, dr. Bernik, B. Mušič, arh. M. Bežan, arh. in drugi) so za provincialni videz Sobote krivi njeni arhitekti in urbanisti!

Ali je potem to njihovo mesto? Ali pa je mesto dijakov in tistih, ki prihajajo vanjo vsak dan na delo? Kako tako imenovani stari Sobočani doživljajo svoje mesto?

K reševanju soboške urbanistične godlje so, kljub temu z napisanimi referati, skušali pripomoči umetnostni zgodovinarji J. Balazic, Metka Hari, Franc Obal in arhitekt Janko Ori. Nova postkomunistična oblast pa si ob poslušanju teh in drugih referatov izbira svoje arhitekta, svoje dvorne graditelje. Vseposred v postkomunističnih deželah, od Prage do Sobote, kakor bosta lahko prebrali v naslednji številki.

Stefan Smej

IN MEMORIAM

BOGDAN PLEŠA

Dolgost življenja našega je kratka, je nekoč zapisal veliki pesnik. Nenadoma in za vedno je zastal korak 63-letnemu znanemu novinarju, komentatorju in uredniku Televizija Slovenija Bogdanu Pleši. Ko

sem se na začetku leta pogovarjal z njim, nisem niti slutil, da bo to zadnji intervju z njim, čeprav ga je že tedaj močno načela neizprosna bolezen. Ostal pa bo neizbrisani spomin na človeka, ki se je v svojem poklicu razdal vse do zadnjega, saj tudi v pokoju ni mogel mirovati. Hotel se je lotiti podrobnejše zgodovine o grofovski zemlji v Prekmurju.

Novinar Bogdan Pleša je v svojem življenju doživel vse

tisto, kar usoda namenja prijaznim in tihim ljudem. Cepprav se je rodil leta 1928 v Slivnici pri Celju, kjer je bil njegov oče žandar, je bil vedno navezan na svoje Gancane, od koder je izhajala njegova mati. Od toda ga je pot vodila na soboško gimnazijo. Takratni profesorji so opazili njegov talent in so ga nagovarjali naj študira slavistiko, on pa se je raje odločil za ekonomijo, ki ga je v bistvu spremljala vse življenje. Notranje nagnjenje do novinarstva ga je kmalu privedlo na ljubljanski radio. Nato so ga poslali v cono B v Koper, kjer je bila vojaška radijska postaja. Neizmeren je njegov delež pri ustanovitvi tamkajšnjega slovenskega programa. Znova se je vrnil v Ljubljano, kjer je postal priznan gospodarski komentator; najprej na radiu in pozneje na TV. Mnogi ga še danes poznajo po njegovem prisrčnem slovesu »Pa lepo pozdravljeni!«.

Bogdan Pleša je sodil k tistim navdušencem, ki odpirajo vrata k razumevanju nič kaj lahkega poklica novinarja. Sled, ki jo je zapustil med t.i. sedmo silo, in spomin na mirnega, dobrega in tihega človeka pa bosta ostala nepozabna.

M. Jerše

Radenska

ZDRAVILIŠČE
RADENCI

JESEN PRI TREH SRCIH

Po ugodnih cenah vam ponujamo:

- fizioterapevtske in zdravstvene storitve,
- preventivni pregled s cikloergometrijo in vasoscanom.

Tisti, ki boste koristili naše zdravstvene storitve, se lahko v bazenih kopate zastonj. V našem Zdravilišču vas pričakujemo! Tel.: 069/65 331, fax: 069/65-054.

POSEBNA PONUDBA

Neporavnani računi za elektriko

Z nepravilnim plačevanjem računov za električno energijo se zadnje čase srečujejo tudi pri soboškem Elektru, ki pokriva soboško in lendarjsko območje. Samo za avgust so morali razposlati kar 1346 pisnih opozoril, v glavnem gospodinjstvom. Ob tem so sprejeli tudi 422 sklepov za odklop iz električnega omrežja. Ko stranka poravnava račun, jo zopet priključijo na elektriko. Doslej so mesečno odklapijali le po pet do šest odjemalcev električne energije, v prihodnje pa se bodo morali očitno posluževati ostrejših ukrepov, saj jim težave s sprotim plačevanjem računov povzročajo sive lase.

—še

»Kako zelo moramo ljubiti
iste, zaradi katerih se mora-
mo ljubezni odpovedati,« je
rekel sveti Avguštin. Ali pa
nar tukaj govorim o nečem,
česar ne razumem? Tako ka-
tor če duhovniki govorijo o
ljubezni!

Majda Horvat

PRVI KORAKI

Gornjeradgonski izvršniki so odločni — v enkratni priložnosti skupne razstave v avstrijski Radgoni in Gornji Radgoni vidijo nepopravljivo možnost obnove gradu in starega dela mesta ter ugotovijo poslovne pogoje mesta za vnaprej. Septembra so se začeli tudi konkretno pogovarjati z Avstriji. Prvo tako srečanje je bilo 10. septembra, za katero bi lahko rekli, da je bilo bolj spoznavno in »tipajoče«. 15. avstrijskih gozdnarjev in strokovnjakov je obiskalo Gornjo Radgono, si ogledalo grad in druge znamenitosti, nato pa so se z gostitelji pogovarjali o ciljih in vsebini razstave. Ze takrat je bilo očitno, da avstrijski sosedje ne bodo obiskali objektov na tej strani meje; za to bo morala poskrbeti naša država. Skupina Tropauner, Brunčič, Erlih in Vederjark je v minulem tednu naredila prve korake ... do republike!

V ponedeljek (23. septembra) so se naprej odpravili na delo. — Novogoričani so jim podrobno razložili, kako so se lotili obnove gradu Dobrovo, ki so ga pred kratkim predali namenu (v njem je razstava del Zorana Mušiča). Istega dne so se tudi dogovorili za sestanek z republiko vlado. Da bi ministri vedeli, kakaj jih »motijo« sredi skupščinskega zasedanja, so jim poslali obsežno gradivo, kjer so za-

izvršni svet je prepričan, da je potrebno vabilo k projektu razstave 1994 sprejeti kot enakovreden partner našim interesom. Zato je potrebno zagotoviti široko sodelovanje naših strokovnjakov v koncipiranju in realizaciji projekta prireditve.

Da bi prireditve v takem smislu za uresničevanje tega osnovnega

predsednik in podpredsednik izvršnega sveta, predstavniki ministrstev za turizem, kulturo, zunanje zadeve, informiranje ter Gospodarske zbornice Slovenije) je bil približno tak: Vlada Republike Slovenije načelno podpira projekt in ugotavlja, da bi ga lahko uvrstili med projekte mednarodnega značaja. Zagotovili bodo pomoč strokovne ekipe, ki pa ne bi neposredno sodelovala pri pripravi, ampak bi organizacija potekala pod njenim pokroviteljstvom. Financiranje je odvisno od možnosti, pametno pa bi bilo vse projektne določene naložbe republiškega in občinskega proračuna vezati na to prireditev.

Soglašali so s predlogom podpredsednika IS Andreja Ocvirka, da bi oblikovali delniško družbo ali mešano podjetje, ki bi imelo nalogo najti sovlagatelje in sponzorje za obnovo gradu v Gornji

Republiki koordinatore vseh nadaljnjih priprav na razstavo in obnovo gornjeradgonskega gradu je Franc Mikša, pomočnik ministra za zunanje zadeve, ki mu je avstrijski sistem priprave velikih projektov dovolj znan, da se bo lahko s podobnim spoprijel tudi doma.

izvedli, potrebujemo podporo Republike Slovenije pri nadaljnjem koncipiranju projekta in pri ureditvi osrednjega prirediteljskega prostora. Soglasje oziroma podpora republiške vlade je zanimala tudi članke delovne skupine iz avstrijske Štajerske. Hkrati so tudi dodali, da ne potrebujejo le verbalne in moralne podpore vlade, ampak da želijo konkretno vključitev vlade v projekte, od nje pravzaprav pričakujejo, da zagotovi pomoč strokovni in finančni ravni.

Odgovor vlade (ki so jo tega dne 25. septembra predstavljali

Radgoni (na tak način so obnovili grad Dobrovo).

Najbolj konkretna je bila obljuba, da bosta Republiki izvršni svet in Gospodarska zbornica Slovenije določili delegacijo, ki se bo 3. oktobra udeležila pogovora v avstrijski Radgoni. Zdaj gre torej zares! Takrat naj bi tudi izbrali najprimernejšo temo razstave. Predlogi so kar zanimivi: umetnost brez meja; zakladi iz Štajerske in Slovenije od romanske do sodobne dobe; komunikacija in tehnika skozi čas; kultura in življenje; »Thermekultura« (kultura, povezana s termalno vodo).

Bernarda B. Peček

ZAJEZENA REKA BEGUNCEV

Socialni in drugi humanitarni delavci, ki so se vsak dan srečevali z begunci in se bodo še, vedo povedati, kako praznih rok so pravzaprav. V ta namen v začetku ni bilo odobrenih nobenih sredstev, zato tudi noben begunec ni dobil na roko niti dinarja.

V uradnih humanitarnih institucijah so jim lahko pomagali z nakazili za hrano, potem s paketi hrane iz državnih rezerv, z obleko in obutvijo ter s prijazno besedo, če so je kaj premovali. In vse je bilo še kar dobro, dokler je večina pribežnikov našla zavetje pri svojih ali prijateljih.

Toda vojna traja, tedne in

mesece, vedno več je kriznih žarišč, od koder ljudje beže pred smrtjo. V Slovenijo priteka reka beguncev, tudi takih, ki se ne morejo spomniti nobenega znanca v Sloveniji in pričakujejo, da bodo dobili zavetje pri srčnih družinah ali v zavetiščih. Vse to pa našo republiko stane, izračunali so celo, da Slovenija kaj več ne zmore. Prav zato, ker se številke oskrbe in pomoči potrebnih iz dneva v dan množijo, je republiški štab za civilno zaščito v dogovoru z vlado republike Hrvaške sprejel dogovor, v katerem so opredelili, kdo je begunec in je upravičen do take obravnave in kdo ne. Begunci so torej lah-

ko le otroci, ostareli ter psihično in fizično prizadete osebe ali vsi, ki niso obrambno in delovno sposobni.

Če so že sedaj socialni in humanitarni delavci v javnih ustanovah ob stiku z begunci morali v svoji nemoči skloniti pogled, kaj bo šele sedaj, ko pomoči več ne bodo mogli dati tistim, ki po merilih niso več begunci, a pomoč še kako potrebujejo in pričakujejo. Prav tako jih je sram nesti družinam, kjer begunci žive, tisoč dinarjev pomoči. Kaj več namreč slovenski Rdeči križ ne more dati, saj je dobil le omejena sredstva.

Mar je bila Slovenija do sedaj do beguncev res tako širokogrudna, da je reko beguncev morala ubrzdati ter bratske in prijateljske temelje sprejemanja zamenjati z mednarodno pravnimi kriteriji? Mnenja ljudi so si gotovo deljena. Dejstvo pa je, da evropska javnost za pribežnike iz Hrvaške ni storila kaj dosti. Do sedaj so bili pač na ramenih Slovenije, tu so se počutili varno. In prav zato se ta reka beguncev ni prelila prek državnih meja čez zahodnoevropski svet. Prav zato ima do njih svoj dolg tudi razviti evropski svet!?

Majda Horvat

Komunalne podražitve kot bumerang

Da ne kaže nemudoma in na slepo verjeti vsakršnim zahtevkom po podražitvah, jasno dokazuje ljutomerski zgled. Tamkajšnje Komunalno-stanovanjsko podjetje je namreč na občinski izvršni svet naslovilo zahtevek po precejšnjem dvigu cen komunalnih storitev, stanarin in najemnin. Če bi namreč obveljal njihov predlog, bi po treh mesecih v Ljutomeru občini z oktobrom zvišali cene nekaterih javnih storitev. Tako naj bi odjemalci plačevali veliko višje cene vodarine, saj bi bil kubični meter vode za gospodinjstva dražji za 24 odstotkov oziroma 14,24 dinarja za kubik. Še najbolj pa bi se podražila kanalizacija, in sicer za 45 odstotkov (3,03 dinarja za kubični meter), medtem ko bi bil odvoz odpadkov višji »le« za 23 odstotkov. Pri stanarinah pa so predvidevali 34-odstotno podražitev v oktobru ter za 25 odstotkov višje cene v novembru in še nadaljnjih 20 odstotkov v decembru. Pri vsem tem niso upoštevali najnovjših podražitev naftnih derivatov in za 28 odstotkov višje cene električne energije, kar bi terjalo še večjo podražitev komunalnih storitev. Po teh izračunih pa bi morali pitno vodo podražiti kar za 33 odstotkov, kanalizacijo za 48 in odvoz odpadkov za 30 odstotkov.

Čeprav je nezavidljiv položaj komunalne dejavnosti, ki se ponavlja iz leta v leto, in jih inflacija nenehno potiska ob tla, kar naj bi bil edini pravi razlog za dvig cen komunalnih storitev v Ljutomeru, pa izvršni svet nikakor ni mogel pristati na predlagano podražitev, saj se dobro zaveda padajočega standarda ljudi. Njihovi očitki so leteli predvsem na kalkulacije, gospodarjenje in organizacijo dela, kjer so nedvomno še notranje rezerve. Menili so, da so stroški okvar in drugi izredni stroški premalo upoštevani, medtem ko naj bi osebni dohodki v ceni predstavljali prevelik delež. Slišali smo celo podatek, po katerem bi že s 15-odstotno podražitvijo vode lahko pokrili stroške, če bi se ko-

munalci v zdajšnjih razmerah odrekli zvišanju osebnih dohodkov. Po drugi strani pa bi z omejenim zvišanjem cen stanarin, ki bi letos porasle skupno za približno štirikrat, izničili vsa prizadevanja po cenenih stanovanjih, saj rast osebnih dohodkov zaposlenih delavcev ne more dohajati takih astronomsko visokih cen.

Javno podjetje, ki se v Ljutomeru občini ukvarja s komunalno dejavnostjo, se je na ta način znašlo pred pomembno odločitvijo, kako tudi v prihodnje zagotoviti likvidnost poslovanja. Pri tem se dobro zavedajo, da tudi z novimi podražitvami ne bodo dosegli t. i. ekonomskih cen,

če pa se bodo v občinskem javnem komunalnem podjetju vendarle pojavile izgube, jih bodo itak pokrili iz proračuna. Zato ne kaže zavajati članov izvršnega sveta, ki imajo dober vpogled v dogajanja na tem področju. Vsekakor pa je bila umestna odločitev, da podražitve za nekaj časa preložijo, dokler ne bodo dobili natančnih podatkov o vsem, kar lahko vpliva na cene komunalnih storitev. Nedvomno gre za zgled, ki bi ga lahko posnemali tudi v drugih pomurskih občinah, kjer so doslej največkrat brez poglobljenih razprav sprejemali vsakršne podražitve.

Milan Jerše

KOMENTAR

V ambulanto ne do zadnjega

V sedanjem času je zdravstvo aktualno obravnavati iz finančnega zornega kota predvsem zaradi velikih denarnih težav, v katerih so se znašli zdravstveni zavodi. Tako ob polletju kot ob osemmesečju je ambulantno osnovnega zdravstva ter dispanzerjev obiskalo manj bolnikov kot prejšnja leta oziroma kot so načrtovali za leto.

Po sistemu točkovanja opravljenih storitev so namreč ugotovili, da so ob osemmesečju opravili le za 60 odstotkov letno načrtovanih storitev. Tako stanje je v vseh pomurskih zdravstvenih domovih, delež opravljenih storitev v splošnih ambulantah pa bi bil še manjši, če bi odšli dispanzersko delo ali pregledne na vpoklic.

V primerjavi z opravljenimi storitvami v osnovni zdravstveni dejavnosti pa v bolnišnici od načrtovanega oziroma predvidenega dela ne ostajajo.

Kako si lahko to razlagamo? Ali res zaradi dražjih storitev ambulant ne obišče toliko namišljenih bolnikov? Ali ni morda prav visok prispevek, ki ga za storitve mora plačati bolnik, tisto, kar nekateri sili, da dvakrat premislijo, preden vstopijo v ambulanto, ali zdravstveno stanje ugotavljajo sami in predolgo čakajo, da je potem potrebno že bolnišnično zdravljenje?

Za pravi odgovor na ta vprašanja bi morali narediti vsaj zadosti obsežno anketo, vendar pa po razgovorih z ljudmi za mnoge zdravstvene storitve sploh niso poceni.

Bolnik mora za osnovni pregled najprej plačati 50 dinarjev, potem pa še 20 dinarjev za administrativne storitve. Če ga zdravnik še pošlje v laboratorij, kar pogostokrat mora zaradi nadaljnjega zdravljenja, je potrebno za to še odšteti 30 dinarjev. Skupaj je to že 100 dinarjev. Če dobí nato na primer še troje zdravila, mora v lekarni odšteti 180 dinarjev. Tako torej mora imeti bolnik za obisk pri zdravniku v žepu vsaj 300, če pa se mora še pripeljati, pa seveda še za stroške avtobusnega prevoza. To pa za mnoge niti ni več tako majhen znesek.

Številke pa se množijo, če bolezen zahteva specialistični pregled in ga iz splošne ambulante napotijo še v specialistično ali celo na zdravljenje v bolnišnico.

Morda sklepanje v tej smeri ni povsem na mestu, saj smo v informativnem biltenu za zdravstvo lahko prebrali, da je 35 odstotkov vprašanih odgovorilo, da jim socialne razmere dopuščajo, da bi lahko obiskali samoplačniško ambulanto. Seveda ne vemo, kje je bila anketa opravljena, ob tem pa je le ne smemo prezreti, da si 50 odstotkov vprašanih tega ne bi moglo privoščiti. Med njimi so gotovo ostareli in upokojenci, ki tudi pogosteje zbolejajo za kroničnimi boleznimi in nenehno potrebujejo določena zdravila. Zanje plačevanje zdravstvenih storitev in zdravljenj ni več majhen strošek.

Majda Horvat

NOVA ZANKA NA PLAČAH

v denarnih težavah. Ti pogoji veljajo od začetka septembra pa do konca letošnjega leta. Pri tem namreč sindikati opozarjajo, da bodo spet najbolj prizadeti delavci z najnižjimi plačili, saj bodo morali v prezadolženih podjetjih pred odlogom plačila davkov in prispevkov znižati plače še za 10 odstotkov. Ob dejstvu, da so v mnogih podjetjih že v zdajšnjih razmerah komajda izplačevali osebne dohodke, ki še omogočajo preživetje, je dvig življenjskih stroškov povzročil dodatne nevšečnosti.

V tej zvezi se kljub protestom tudi zakon o zajamčenih osebnih dohodkih ne spoštuje; dosledno pa se vztraja pri izterjavi vseh obveznosti. Za neplačane so visoke obresti, medtem ko je stiska mnogih zaposlenih tolikšna, da je nujno poiskati ukrepe, kako jo ublažiti, ne pa jo še povečevati.

V takem ozračju je slišati obžalovanja, da je sindikat pri pripravih generalne stavke konec preteklega leta popustil. Zato pa sedaj vse bolj stopajo v ospredje zahteve svobodnih sindikatov, predvsem v posameznih dejavnostih, po zrušitvi zakona o plačah, ki ni dal pričakovanih rezultatov. Hkrati pa se odločno upirajo tudi novi socialnovarstveni zakonodaji, ki bi, kol opozarjajo, še povečala socialno stisko delavstva. Zato niso odveč pobude, po katerih bi kazalo razmisliti o socialnem paktu, ki bi omogočil preživetje v prehodnem obdobju.

Milan Jerše

ZAČASNA ORGANIZIRANOST ŠOL

V lendavski občini so bile nekatere pobude, da bi naredili nekaj bistvenih posegov v osnovnošolsko mrežo oziroma v organiziranost tega področja. Šlo je predvsem za to, da bi nekatere manjše osemletke (Kobilje, Genterovci, OŠ Juša Kramarja Lendava in morda še tudi Bistrica pa Odranci) združili z večjimi ter tako oblikovali skupne javne zavode. Vendar te pobude niso bile sprejete na zborih občinske skupščine. Nazadnje je ostalo le pri predlogu, da bi se OŠ Juša Kramarja, ki jo obiskujejo učenci z lažjimi duševnimi motnjami iz celotne občine, zaradi premajhnega števila učencev združila s centralno dvojezično OŠ Druga Lugariča v Lendavi. A tudi to ni bilo izvedeno. Zaenkrat je torej ostalo v glavnem vse po starem, le samostojne osemletke so namesto lozov sedaj enote Vzgojno-izobraževalnega zavoda Lendava, obdržale pa so večino prejšnjih samostojnosti. Gre za začasno rešitev, do katere je mo-

ralo priti po sprejemu Zakona o zavodih, ki je začel veljati 1. aprila letos. Zdaj komisija za reorganizacijo šolstva proučuje, ali naj bo v prihodnje vsaka šola samostojen zavod ali pa bi kazalo vseeno organizirati le nekaj skupnih zavodov. Glede osnovne šole s prilagojenim programom (posebna) pa vse bolj prevladuje zamisel, da bi bilo bolje, če bi za te učence organizirali posebne oddelke pri rednih osemletkah, tako da bi jih lahko pri nekaterih dejavnostih tudi vključevali v njihovo delo. Morda bi bila to res boljša rešitev od sedanjega.

Tako kot marsikje drugod tudi v lendavski občini v zadnjem času upada število šoloobveznih otrok. Letos jih je 35 manj (skupaj 2936). Številčno je največji padec v Lendavi, na osemletkah v Turnišču, Kobilju in Dobrovniku pa je po nekaj učencem celo več. Razen v Črenšovcih in Odrancih imajo povsod enozimski pouk.

J. G.

JUGOTANIN
SEVNICA JUGOSLAVIJA

JUGOTANIN

kemična industrija, p.o. sevnica

ODKUPUJEMO LES PRAVEGA KOSTANJA

Les odkupujemo prek:

— območnih gozdnih gospodarstev

— območnih kmetijskih zadrug

Vse informacije dobite pri komercialni službi po telefonu: št. (0608) 81-349 oziroma na naslovu:

JUGOTANIN, Hermanova 1, 68290 SEVNICA.

Plačamo dobro in ceno jamčimo!

VESTNIK, 3. OKTOBRA 1991

Poslanske teme in dileme

»Morda so naše seje včasih preveč pragmatične, ker marsikatera zadeva se niso urejene od republiške ravni navzdol. To je objektivno, zato ne bi smelo biti kakršnega koli etiketiranja na ta račun. Želim, da so procesi demokratični, ob upoštevanju vseh okoliščin.« je na skupni seji vseh treh zborov Skupščine občine Ljutomer, ki je bila v petek, med drugim povedal predsednik SO Mirko Prelog. S tem je v bistvu nakazal vsebino nekaterih formalnopравnih zadev, ki jih je podrobneje pojasnila nova sekretarka občinske skupščine Marija Filipič.

Najprej je šlo za skrajšan postopek pri sprejemu predloga sprememb in dopolnitev odloka o pristojnostih in načinu dela zborov občinske skupščine. Kot je bilo rečeno, je to narekovala predvsem nova zakonodaja, ki je imenovanja in razrešitve oziroma dajanje soglasij k imenovanjem in razrešitvam direktorjev zavodov prenesla v pristojnost skupščine občine. Zatem je statutarno-pravna komisija predložila še spremembe in dopolnitve odloka o sestavi in volitvah v občinske organe. Slišali smo, da so se zaradi priprave nove slovenske ustave in racionalnosti raje izognili izdelavi novega statuta, ampak so natančneje opredelili nekatera vprašanja o razrešitvi funkcionarjev skupščine občine in izvršnega sveta. Temu je namreč prilagojen tudi občinski poslovnik, v razpravi pa so delegati

sprejeli različico, po kateri bodo poslej predsednika skupščine občine in izvršnega sveta volili z absolutno večino, za vse druge občinske funkcionarje pa bo dovolj navadna večina.

V nadaljevanju skupne seje so brez pripomb potrdili razrešitev družbenega pravobranilca samoupravljanja Franca Kolariča zaradi njegove predčasne upokojitve, medtem ko so se zadeve glede imenovanja načelnika Ljutomerske geodetske uprave po nepotrebnem nekoliko zapletle. Na tajnem glasovanju je dobil dose-danji načelnik **Rajko Mlinarič** 35, protikandidat **Geza Horvat** pa 5 glasov (1 glas je bil neveljaven).

Po krajšem premoru — ves čas so delali na robu sklepčnosti — so nadaljevali s skupnim zasedanjem, na katerem so uvodoma spregovorili o osnutku odloka o razglasitvi nepremičnin kulturnih in zgodovinskih spo-

menikov v Ljutomerski občini. Ljutomer kot znano središče Prlekije se lahko ponaša z bogato kulturno dediščino, katere pomemben del so številni javni spomeniki. Doslej je varovanje, vzdrževanje in urejanje javnih spomenikov urejal družbeni dogovor, poslej pa bo to po odloku, ki so ga sprejeli delegati občinske skupščine. Ti so v razpravi opozorili, da je treba v javni razpravi, ki bo trajala dva meseca, natančno opredeliti posege v premoženje posameznikov in podjetij, da se ne bi dogajale napake pri prenovi objektov.

Glede raziskave pobojev v Babjem ložu pred 46 leti pa je predsednik komisije **Janko Sitar** dejal, da so naleteli na razna podtikanja in omaloževanja, zato niso mogli priti do vseh podatkov. Znano je, da je bilo skupno 19 žrtev, od tega je identificiranih 12, nobena pa ni bila v službi okupatorja. Iz pričevanj svojcev pa izhaja, da naj bi o tem dogodku, ki je dal grozovit pečat povojnemu obdobju, čim manj govorili. Zadovoljili bi se le s skromnim spominskim znamenjem. **MILAN JERŠE**

—Murska Sobota—

SCILE IN KARIBDE GOSPODARJENJA

Pričakovanja, da si bodo poslanci soboške občinske skupščine na ponedeljkovem skupnem zasedanju natočili čistega vina in razkrili tudi subjektivne vzroke za skrajno zaostrene gospodarske razmere v občini, se žal niso uresničile. Razmere so namreč (že spet) »vzeli le na znanje«, večini delegatov zbora združenega dela pa se ni zdelo vredno, da sploh pridejo na sejo. Tako sta zasedala le zbor KS in DPZ, ki sta največ pozornosti namenila informaciji o gospodarskih gibanjih in javni porabi v prvem polletju ter poslovanju po junjskih dogodkih. Po besedah predsednika izvršnega sveta **Ivana Obala** so v večini od 165 podjetij še naprej izredno neugodni kazalci, saj so terjatve za 25 odstotkov večje od obveznosti, kar 81 odstotkov vseh terjatev pa je zunaj Slovenije, predvsem na kriznih območjih, zato jih bodo morali na žalost odpisati. Po drugi strani so se plače resda približale slovenskemu povprečju, toda armada nezaposlenih postaja vse večja. Najhujši problem je še naprej neuklidnost, ki pa se po mnenju **Ivana Obala** kaže v povsem novi luči. Spodbudno je namreč, da je večina podjetij začela vračati posojila, kar pomeni,

da so visoke obresti delovale pozitivno.

Resda so se v primerjavi z enakim lanskim obdobjem prihodki v soboškem gospodarstvu povečali za 71,5 odstotka, kljub temu pa je akumulacija ostala na isti ravni. Izgub je sicer manj, kot jih je bilo lani ob tem času, toda pri tem sta odpadli dve podjetji, Panonija in SGP Pomurje. Stečajev je vedno več, nekaterim pa, kot je opozoril delegat DPZ **Danilo Šipoš**, očitno ustreza počasnost stečajnih postopkov, ker se lahko na ta način okoristijo.

V razpravi niso mogli tudi mimo javne porabe, saj so doslej dobili le 43 odstotkov načrtovanih sredstev iz republiškega proračuna in drugih virov. Zato si veliko obetajo od natečaja za demografsko ogrožena območja, ki bi lahko bistveno spremenil sedanji nezavidljiv položaj. Še posebej zato, ker so javno porabo oklestili neuspeli referendumi in bo v programu naložb marsikatera sprememba na slabše. Tako bo v soboški občini možno poslej letno zgraditi okrog 20 kilometrov cest (prej 35 kilometrov), denarja pa ne bo tudi za osrednjo knjižnico v Murski Soboti, šole, telovadnice itd.

Na tokratnem zasedanju so

največ časa porabili za probleme kmetijstva, ki se je po besedah mnogih razpravljalcev znašlo v slepi ulici, država pa ga pušča ob strani. Naložbe v kmetijstvu so se dobesedno ustavile, drage obresti in reprodukcijski material pa kažejo na nenormalne razmere na tržišču, pripominja kmetijski minister **Slavko Horvat**. Tudi delegata zbora **KS Ivan Mesarič** in **Stefan Kuhar** sta se hudovala nad nenormalnimi cenami, **Franc Horvat** pa je dvomil o upravičenosti 270-odstotnih obresti. Še bolj konkreten je bil **Stefan Horvat**, ki se je zavzel za ustanovitev kmetijske komisije, ki bi bila v pomoč izvršnemu svetu in sekretariatu za kmetijstvo, čeprav tudi od nje ne pričakuje čudežev. S pomočjo republiških poslancev pa bo predsedstvo občinske skupščine terjalo zavzetost, da se odnos tudi na republiški ravni.

Omeniti velja še, da so delegati sprejeli dopolnjen odlok o pristojnostih zborov SO, predlog o ukinitvi celodnevne OS Markovci, soglašali so z imenovanjem Marjete Obal za v. d. ravnateljice soboških vrtcev in kljub nekaterim pomislekom prižgali zeleno luč za nadaljnje delo kadrovske komisije. **MILAN JERŠE**

—VREMENOSLOVJE IN POLITIKA—

ZASEDANJE LENDAVSKE OBČINSKE SKUPŠČINE V ČASU FENA

V ponedeljek zadnjega tega meseca nekaj pred enajsto uro dopoldan je na dvorišče soboške občinske skupščine stopil visokorasel slok moški. Veter je pocukaval zrelo zeleno listje na hrastih tam zadaj v parku. Obraz moškega je izražal neko porogljivost, tisto porogljivost, kakršno imajo zdravi suhi ljudje, na počutje katerih vreme ne vpliva. Brki tega na videz žilavega moškega so bili svetli, nekaj od sivenja, bolj pa od sonca. Hodil je z lažno, nekoliko krevasjočo hojo. »Nekaj denarja imam višješnjega, pa ga sem na občino nesen, tukaj je luknja, ti ga bodo že vedeli v red spraviti,« je razkladal še dolgo potem, ko je bila oseba, ki ga je nagovorila in najbrž mimogrede, samo zaradi lepšega vprašala, kam gre. »Prvo, kar mi bo rekel Gumilar tam v vložku, bo: kolek za dva dinarja. In potem bo šlo tako naprej; danes bom še nekajkrat camprdal tukaj mimo.«

V veliki dvorani je tisti čas zasedala soboška občinska skupščina.

Lendavska skupščina je bila sklicana isti dan ob eni uri popoldne. Fen, ta suhi in topli veter, »ki nastane zaradi spuščanja zraka po odvetnih pobočjih«, se je v tem času še pojačal. Poplesaval je gor, dol in počez po pobočju gor nad Lendavo, klopota pa ni bilo slišati nobenega.

Razpoloženje ljudi se je že slabšalo. Z lendavskega občinskega dvorišča je neki kranjčevski tip odhajal: čokat, širokokok in s čutilnimi ustnicami (pač kakor M. Kranjec), sicer videti tako »pameten kakor razumen«, kot bi rekel Fjodor Mihajlovič Dostojevski, vendar pa mu je v obeh migljalo hudovanje. »Ja kaj iščem tukaj,« je zarežgal z šejnim glasom, ko ga je neki mimoidoči tako zaradi lepšega pobaral, kako kaj. »Po denar sem hodil, ki ga »talajo« tukaj na občini!«

Bal sem se za iztek skupščinskega zasedanja v takem vremenu. Tak na videz prijeten veter je blagodejen za jesenska kmečka opravila, zato sem nekoliko upal, da kmečkih odbornikov danes na zasedanje skupščine ne bo. Kajti veliko bolje je, če zasedanje »po-

membnih političnih forumov« v takšnem vremenu odpade. Menda sem nekoč neke prebral, da v Švici takrat, ko piha fen, skupščine ne zasedajo, medtem ko na sprejemanje drugih pomembnih odločitev niti ne pomislijo, recimo na tiste, ki zadevajo zdravniške posege ali poslovne odločitve. Fen namreč vpliva na telesno počutje, povzroča glavobole, vrtoglavice, sklenje oči — uh kako so me skelele! — šumenje v ušesih; psihično pa spravlja ljudi v depresivnost, nejevoljo do dela, vzdraženost, kar pa še ne bi bilo tako slabo, če ne bi vplival tudi na stare rane, brazgotine...

Potem pa naj se ti ob lakem vremenu v družbenopolitičnem zboru lendavske skupščine srečajo gospodje Alt, Gerič, dr. Špilak! Fen pa povzroča, da se ponovno prične v območje čutenja bolečine starih ran in brazgotin!

Zasedanja lendavske skupščine, če odštejemo zbor združenega dela, ni bilo ker odborniki iz kmečkega stanu niso prišli. Nakar me je iz nekaterih zelo tehtnih razlogov, nekaj sem jih navedel, drugi pa so obstajali, prevzelo majceno olajšanje. Eden od tistih obstoječih razlogov je ta, da bi se moral razčes-

niti, če bi zbori zasedali ločeno, slišati pa bi hotel na vsakem vsaj nekaj.

Predsednik zbora združenega dela **Vendel Ostrič** tako najbrž ni dobil živega odgovora na vprašanje, koliko »je stala ura za merjenje delovnega časa, montirana v zgradbi SO«, kdo jo je plačal in kdaj bo začela delati?

Ure tvrdke z nepozabnim imenom **SEZAM** v onem fenovskem vzdušju nisem opazil, stala pa je 75.625,00 din, kakor je mogoče prebrati v skupščinskem gradivu. Šele ko sem se spomnil na to uro, mi je bilo jasno, zakaj so zaposleni za občinskimi okenci (»šalterji«) tako pripenjajoče gledali odhajajočega gospoda predsednika skupščine **Cirila Pucka**. Ne spomnim se, da bi županov odhod pospremiti tisti značilen glas zvončka, ko se na kartico odtiskuje žig, uslužbenec za okenci pa se je državna služba končala šele čez nekaj časa in nisem prepričan, da je z njihovim prehajanjem mimo **SEZAMA** cacingljalo. Sezam svobodnega krajsanja delovnega časa je očitno še vedno odprt...

Štefan Smej

Tudi če si begunec, želiš živeti

Včerajšnji veter je že otresel prvo jesensko listje ter oznanil, da se bliža zima. V ljudeh, beguncih, tistih, ki so prvi morali oditi zaradi morije, je nemir. Nemir in spoznanje, da bo zimo treba preživeti drugje, daleč od doma. Ko so šli z doma z dvema torbama, je bilo še poletje, a sedaj se že napoveduje zima, za katero nimajo ne oblačil ne obutve. Kako bi tudi imeli, saj ob zapuščenju domače hiše nihče niti pomislil ni na to, da odhajajo za več kot deset dni, sedaj pa so že tedne, mesece v izgnanstvu.

Zbežali so, ker se več ni dalo zdržati, v veri, da se kmalu vrnejo. Prve dni izgnanstva so teklo solze, bil je bes nad zlo usodo ter skrb za tiste, ki so ostali. Toda čustva, tudi trpljenja, nekako otopijo ob spoznanju, da izgnanstvo traja, da je treba kljub vsemu misliti na življenje, saj vendar življenje teče dalje.

Družina z dvema otrokoma, starima pet in sedem let, ter starima staršema, ded je celo invalid, je iz Borovega naselja pribežala k sorodnikom na Goričko poleti in samo z dvema torbama. Sprejeli so jih, saj so sporočili, da pridejo, ker so bili pač v veliki stiski in življenjski nevarnosti, toda takrat tudi nihče od domačih ni pomislil, da bo trajalo tedne, mesece. Stisnili so se, naredili ležišče tudi na senu, pa je nekako šlo. Toda dolgo tako več ne bo moglo iti, vedo eni in drugi. Trihetskarska posest in kmečka pokojnina ne moreta preživeti domačih ter šestčlansko družino beguncev. Spoznanje, da si nekomu v breme, pa je vedno bolj moreče, če veš, da si mlad, z izobrazbo, da bi lahko delal, mlada pravita — karkoli, samo da bi zaslužila kak dinar. In še — življenje vendar teče dalje, misliti je treba vnaprej, vsaj zaradi otrok.

Toda če si brez denarja pri sorodnikih na Goričkem, do kate-

rih ne moreš z avtomobilom, ko pade dež, se je težje dvigniti in zaživeti. Starejši otrok bi moral v šolo. Ali mar naj že prvič stopi v slovensko šolo, ko pa je le še živo upanje, da se bodo enkrat lahko vrnili? Iz dneva v dan je bolj živo vprašanje, kako živeti in ne samo preživeti, kako in kam pred zimo, kjer bi bile boljše razmere za starega očeta, invalida, pa tudi za mlado družino. Svojo željo po življenju in delu so povedali na Rdečem križu in Centru za socialno delo, čeprav jim je nekdo odvrnil, da terjajo

vrača vse, dokler vojna še traja. Za spomin pa so ostale neleppe izkušnje iz begunskega taborišča v Avstriji, od koder so hoteli oditi.

Spet so se morali vrniti ter pokopati eno upanje. Sedaj imajo drugo, da bi prišli v Buje, kjer naj bi v slovenskih poštiških domovih imeli za begunce organizirano šolo. Ali jim bodo odgovorni na socialnih in humanitarnih organizacijah lahko pomagali? Kaj se bodo dogovorili na vni republike? Negotovost, želja in upanje!

preveč. Mladi pa pravijo — najraje nicesar ne bi terjali, čeprav se počutimo kot cigani, saj nas to, da smo nekomu v breme, že dovolj tare. A se sprašujejo — ali mar ne smemo iskati rešitve, saj če že moramo trpeti, potem težimo za tem, da bi naredili vse, da bi bilo trpljenje čim manjše.

Upanje je v njih, da bodo ne samo preživeli, ampak tudi zaživel, čeprav ne vedo, kako. Denar, ki so ga imeli, je pošel, poskus, da bi prišli v Avstralijo k sorodnikom, je padel v vodo. Avstralska ambasada namreč za-

Gostitelji, vajeni življenja grapi, o tem seveda ne razmišljajo, ampak pričakujejo, da jim občina priskoči na pomoč. Živeti toliko ljudi ni ravno lahko. Zato sprašujejo — mar poznate tam koga, ki bi lahko pomagal? Na občini gotovo imajo kakšno rezervo, pravijo. Sorodniki so že prišli in pomagajo pri vseh zmožnostih, iz trgovine pa je treba prinesiti vsak dan, saj se vendar tu otroci.

Tisoč vprašanj, želja in upanje v življenje, ne samo preživljanje. Majda Horvat

MED PLEMENITIMI LJUDMI JE LAŽJE PRENAŠATI LASTNO NESREČO

Zaradi vsiljene, umazane in zločinske vojne sem morala zapustiti svoj dom in moža. Bila sem v osmem mesecu nosečnosti. Družina Oskomič pa mi je nesebično odprla vrata svojega doma in srca.

Ob veliki požrtvovalnosti gostiteljev in njihovih prijateljev ter celotnega osebja ginekološkega oddelka soboške bolnišnice sem rodila zdravo deklico. Vsa pozornost in nega pred porodom, med njim in po njem mi je pomagala, da pozabim na svojo žalost in oddaljenost od doma.

Zato s tem želim izraziti vsaj del svoje velike in življenjske hvaležnosti za vso ljubezen, nego in pozornost, ki sem jo imela med bivanjem v bolnišnici. Posebna hvala dr. Evi Koltaj-Kocon, dr. Janki Palauscaš-Sifitar ter babici Tereziji Cestnik. Hvala vsem! Mama Ljubica Pest in mala Tena iz Vinkovcev.

ASTRA ASTRA ASTRA

VABLJENI NA PREDSTAVITEV NOVEGA AVTOMOBILA

OPEL ASTRA
12. IN 13. OKTOBRA 1991

V SOBOTO (12. 10. 1991)

ob 19.00: SPREJEM ASTRA-COCKTAIL SHOW PROGRAM

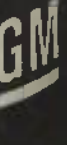
V NEDELJO (13. 10. 1991)

ob 10.00: JUTRANJI NAKUPI
in mestna godba iz ŽENAVCEV (JENNESDORFA)
od 13.00 do 15.00: godbeniki MINIHOFF LIEBAL
od 15.00 do 17.00: glasbeniki EGERLANDER
VODITELJ: HARRY PRÜNSTER, znana osebnost ORF-a.

AVTOHIŠA

Wiener
ELTENDORF

7562 ELTENDORF 199, TELEFON 9943 33 84 / 23 85

LESENA NOGA, NEPOKOPANI MRTVECI IN HUDIČEVI

POGOVOR Z EMILOM MILANOM PINTARJEM, PREDSEDNIKOM VLADE V SENCI

PRIŠEPETOVALCI

Dobri vojščaki in slabi gospodarstveniki — bi lahko bila generalna ocena slovenske vlade. Skrajno slabo deluje ta vlada in utegne, po mnenju tistih ekonomistov, ki v Sloveniji kaj veljajo, narediti kmalu, a v odločilnem času deželi nepopravljivo škodo, opozarja tudi vlada v senci.

da dobimo zakone, ki niso sposobni pripeljati niti do prvega vogala. Npr. Zakon o davkih. Ko smo okoli novega leta o tem razpravljali, smo vlado opozarjali na vrsto pomanjkljivosti tega zakona, kot je bil pripravljen. Mi smo v prvi polovici leta vnesli v zakon šest večjih sprememb. Država, ki šestkrat na leto menja davčni zakon, ni resna država, vlada, ki šestkrat na leto menja tisto, kar je sama uzakonila, ni resna vlada. Pri zakonu o privatizaciji je vlada prišla z 32 amandmaji na 60 lastnih členov. To pomeni, da je več kot polovico členov amandmirala in predlagala celo nekaj novih. To seveda ni resna zadeva.

ŠEPAJOČA DESNA IN POSUŠENA LEVA NOGA

V boju za politično osamosvajanje je vlada pozabila na gospodarsko. Kako to, ko pa je bila prav gospodarska blaginja eden najtežjih volilnih argumentov?

»Vlada na to ni pozabila, vlada tega ne zna. Močna je na tistih točkah, kjer gre za relativno enostavne zadeve — risati nov grb ali novo zastavo. To so preproste reči, ki se dajo urediti z zdravim pametjo. Te stvari vlada zmora in to seveda rada dela. Ko pa se gre za sistemske spremembe, je zdrava pamet lahko samo za dobro orientacijo, ni pa še vse. Zraven morajo biti znanje in izkušnje. No in zdaj, znanja imamo premalo, izkušenj nima, jih ni mogla nikjer dobiti. Vendar bi lahko krizo prebrodila, če bi se močneje naslonila na tiste, ki imajo izkušnje, pa niso bili nosilci prejšnjega sistema.«

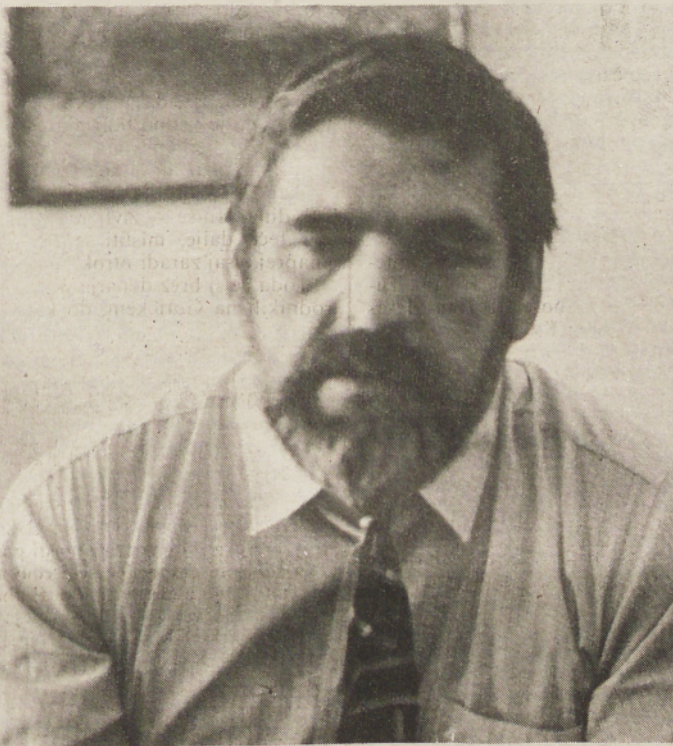
In zakaj tega ne dela?

»Preprosto zato, ker teh izkušenj nima in ne zna razlikovati. Celotno dogaja se ji, da se nosilci prejšnjega sistema vanjo infiltrirajo, tisti pa, ki so nekako, bi rekel, po sredini in ki bi morali biti pravi nosilci, so izločeni iz dogajanja. Mislim, da je vlada v položaju, ko bi rada uredila gospodarstvo, vendar njen domet seže do tega, da pride v podjetje in reče: Res, težko vam je, zato vam ni treba plačati teh davkov. To pa seveda nista gospodarstvo in razvojna politika. Tu je vlada bosa. Glejte, vse prejšnje vlade so imele v svoji sredi vsaj enega, če ne več dobrih gospodarstvenikov, tu je bil Janez Bohorič, Herman Rigelnik itd. Česa podobnega ta vlada od samega začetka nima. Kakorkoli cenim gospoda

Mencingerja ali Kranjca, sta bolj ali manj teoretika, ne pa gospodarstvenika. In tudi sedaj v novi zasedbi vlada nima resnega gospodarstvenika. Gospodarstvo pa ima obe dimenziji — strateško in pragmatično, ki se morata prekrivati. Vlada v tem trenutku nima ne strategije ne pragmatične gospodarske politike.«

»Z razpadom jugotrišča prihajamo v Evropo oz. želimo priti...«

»Oziroma smo potisnjeni, ker se nam je tista noga, s katero smo stali na Balkanu in na Bližnjem vzhodu, posušila.«

Pa je ta desna dovolj močna, da bo korak stabilen?

»Jaz poskušam stvari videti vedno iz dveh zornih kotov, z makro in mikrovidika. Makrovidik je nacionalno, narodno bogastvo, mikrovidik pa podjetja. To, da se je posušila t. i. leva noga slovenskega gospodarstva, sedaj pomeni, da je to gospodarstvo v tem trenutku izrazito nestabilno, ker balansira samo na svoji desni, evropski nogi. Na makronivoju to pomeni, da moramo sprožiti tiste ukrepe, ki bodo povečali tehnološko komponento v proizvodnji, zato mislim, če bo vlada spodbujala izvoz, ravna na prvi pogled pravilno, dolgoročno pa napak. Spodbujanje izvoza namreč pomeni, da ti podjetjem dopoveduješ, da vztrajajo pri sedanjem proizvodnem programu, razliko oz. izgubo izvoza na zahod pa pokrivaš. Vlada v prvi fazi mora spodbujati izvoz, v drugi pa to spodbuja-

nje nadomeščati z vlaganjem v tehnološke programe teh podjetij. Mi moramo izdelovati izdelke, ki ne bodo prinašali izgube, ki bodo zaradi svoje tehnološke zrelosti in dizajna cenovno konkurenčni.«

Vlada je pripravila splet kratkoročnih ukrepov za sanacijo gospodarstva, ki pa jim prav gospodarstvo očita, da pomenijo samo ugotavljanje stanja, ne pa konkretnih korakov.

»Če vas vprašam, kateri element, ki ga je vlada do sedaj prinesla, je pove-

nja odmiranja slabih, ki so bili zato veliko breme dobrih. Sedaj seveda, če mi želimo te nepokopane mrtvece na neki način pospraviti, se je potrebno odločiti — ali bo vlada hodila po zemlji slovenski in rekla ti da, ti ne, kar je po mojem brezup, ali pa bo to prepustila ekonomiji, ki pravi, pustiti gospodarstvu več avtonomije in tisto, kar je slabo, bo odmrlo.«

mišljena podjetja in tujino. To se se-daj dogaja že pol leta, ni se dogajalo, ko je bil tu še Mencinger in so direk-torji še imeli zaupanje v to vlado. Od-kar je zamenjan Mencinger z ljudmi, ki so orodje v rokah desne, jastrebov-ske strukture, pa je to seveda zelo očitno. In če bo vlada pri tem vztraja-la, potem bo igra za slovenski razvoj izgubila.«

Kaj pričakujete od volitev?

»Volitev? Ne vidim volitev!«

Ustavo nove države Slovenije vidite?

»Komaj.« Jo vidim, mislim, da bo-mo do nje prišli, bo pa na neki način razvrednotena in izpraznjena. Tekel bo namreč politični konflikt, vidim pa še nekaj drugega. Naglo poslabša-nje položaja bo privedlo do socialnih konfliktov v družbi in to je zelo ne-varno, pomeni ustvarjanje položaja, kjer bo 50 odstotkov gospodarstva ži-velo na marginah. To pa je zelo ugod-na družbena klima, naravnost topla greda za rojevanje ultraradikalnih idej, profasističnega ali prokomunisti-čnega tipa. In tisto, česar se bojim je, da nas Demos pelje v toplo gredo na-slednje leto, kjer se bodo take ideje rojevale. To je po mojem mnenju iz-redno nevarna zadeva. Ko omeniš ko-mu od Demosovih veljakov, da ustvarjajo razmere za novo komuni-stično revolucijo ali za fašizem, to za-nikajo. Vendar mi za to nismo imuni. Najbolj razviti sredozemski državi sta imeli fašizem pred drugo svetovno vojno, drugi dve po vojni in mi nima-mo patenta, da se nam to ne more zgoditi. Zasužtrajmo ravnovesje druž-be, ustvarimo lastninsko krivično družbo, speljimo stvar tako, da bo bo-gastvo v rokah ozke manjšine, široka večina pa bo na marginah eksistence in imeli bomo razmere, kjer se bodo rojevale nore ideje!«

PREPIRI ZA OSLOVO SENCO

Vroč tema vročega poletja — pred-lagani zakon o lastninjenju podjetij je spet na začetku. Dve različni obarvani skupini pripravljata nov predlog. Kdaj se ga lahko nadejamo.

»Teško je reči, tu je še druga skupi-na, ki jo vodi gospod Zupancič, in ta gre svojo pot. Če te druge skupine ne bi bilo, potem sem prepričan, glede na to, da so se stališča vladne pozicije in socialdemokratskih strank toliko zblížala, da bi bil lahko, če bi vlada znala stvari spretno urediti, zakon kmalu sprejet. Če pa se pojavi izboljšana verzija Mencingerjevega zakona, se lahko odpre dilema in se stvar po-novno zaplete.«

Na lastninjenje ne gledam ekono-mično, ampak razvojno in politi-čno. Slednje pomeni, da bi bilo sedaj težko povedati, delavcem v podjetjih, ki jim 20 let dopovedujemo, da so podjetja njihova, da bo prišla vlada in podjetje prodala. Če ne bomo deli-li, bo prišlo do nemirov v številnih podjetjih. Mi pa potrebujemo mir za razvoj, ne pa konflikti z delavci, sindi-kati. Enako pomembni kot politični so tudi razvojni razlogi. Še se spomi-njam predvojnega položaja na Slo-venskem, ko so bili podjetniki pri nas v glavnem Nemci, Čehi, kakšen Itali-jan in zelo redki Slovenci. Če bomo sedaj reagirali ekonomično, se nam lahko to ponovno zgodi. Osnovni konflikti je okoli tega, ali bomo delili ali ne, in če bomo, koliko. Pri tem se je pokazalo, da vlada spet po-ne nekaj, kar izhaja iz njenega slabe-ga poznavanja stvari, drži se svojega koncepta in ne želi videti stvari tudi iz drugih zornih kotov. Ta provinci-nalizem mišljenja jo hudo tepe in za-to se mnogokrat pripravimo za oslovo senco.«

Renata Ficko

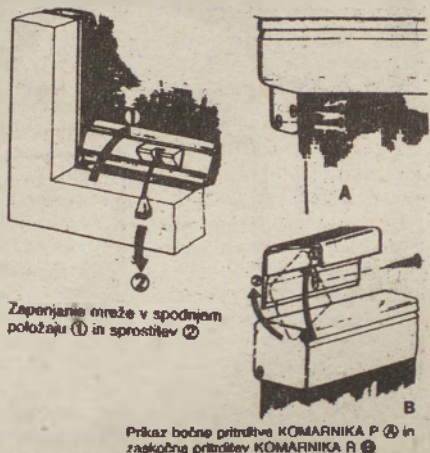
Odprimo okna, naužijmo se zraka, ne bojmo se komarjev!

KOVINOPLASTIKA JE ONEMOGOČILA KOMARJEM VSTOP V SPALNE IN BIVALNE PROSTORE S KOMARNIKOM P IN KOMARNIKOM R.

KOMARNIK P je namenjen za okna in balkonska vrata s polkni, KOMARNIK R pa za okna in balkonska vrata v samostojni izvedbi ali v kombinaciji z roletami.

- hitra montaža in preprosta upora-ba
- učinkovito prezračevanje prosto-rov
- mreža je ojačana s steklenimi vlakni.

VSE INFORMACIJE IN MONTAŽA: AGROMAT, PTUJ, tel.: (062) 773-314
Informacije in prospekti: KOVINOPLASTIKA LOŽ
61386 STARI TRG PRI LOŽU
Tel.: (061) 707-422, fax: (061) 708-466

Primer bočne pritrditve KOMARNIKA P in razkošna pritrditev KOMARNIKA R

KOVINOPLASTIKA LOŽ: »Komarji, STOP!«

TRGATEV S PRIOKUSOM GRENKOB

Slovenija je že od nekdaj slovela po svojih znamenitih vinih, ki so bila čisto na mizah nekaterih evropskih dvorov. Še posebno vina iz sedanega podravskega vinorodnega rajona, iz okolice Ljutomerja pa so že pred stoletji tvorili vino na Dunaj, v Trst in v druga avstrijska in češka mesta. Še preden je trsna uš tako rekoč uničila naše vinograde, je bilo v tej deželi 32 tisoč hektarjev vinogradov (brez Primorske), danes jih je kakšnih 10 tisoč hektarjev manj. To pa seveda ne pomeni, da pridelamo danes manj vina, saj so pridelki v sodobnih vinogradih večji, pa tudi kakovost ne zaostaja.

Slovenija ima še veliko naravnih možnosti za razvoj vinogradništva, žal pa obnova povsod ne poteka tako, kot so si zamislili. V zadnjem času se vinogradniki ne odločajo za večje obnove, saj možnosti niso najugodnejše. Lastnih sredstev nimajo, za posojila pa se ne upajo odločiti, saj tudi vinogradništvo ne prenese sedanjih obrestnih mer. To pa seveda ne pomeni, da je obnova povsem odpovedala, saj se zasebni vinogradniki odločajo za manjše obnove, v družbenih vinogradniških organizacijah pa jim tudi uspeva ohranjati vinogradniške površine.

V RADGONI ŽE TRGAJO

Čeprav je vegetacija letos nekoliko zaostajala, je za letošnje trgatve že vse nared, rane sorte pa že trgajo. Vinogradniki pa tudi pred letošnjo trgatvijo opozarjajo na številne probleme. Naravne ujem, ki se jim nobeno leto ni mogoče izogniti in ki težave v vinogradništvu samo še povečujejo, Pomurcem tudi letos niso prizanesle. V Radgonskih gorah so letos pričakovali dober pridelek, vendar jim je toča vzela 62 vagonov grozdja ali skoraj tretjino načrtovanega pridelka. Grozdje, ki je bilo poškodovano, zdaj začneja še gniliti, in sicer vse sorte od ranih do poznih. Tam, kjer ni bilo toče, bo pridelek dober, pa tudi kakovost bo zadovoljiva, pravijo v Radgonskih gorah. Ne sicer takšna kot lani, ko je bila odlična, bo pa vsaj prav dobra, le če bo vreme še nekaj časa vzdržalo in bo dovolj sonca. V primerjavi z lanskim letnikom je dozorevanje sicer v deset- do dvajsetdnevnem zaostanku, vendar so s trgatvijo ranih sort že začeli. Navkljub vsemu pa bodo del pridelka pustili za posebne trgatve, da bi dobili vina posebne kakovosti. Ob poznih trgatah razmišljajo celo o jagodnem izboru. Sicer pa računajo, da bodo srednjepozne sorte trgali tja do 10. oktobra, poznejše pa po 10. oktobra.

V Radgonskih gorah imajo 300 hektarjev lastnih nasadov in pravijo, da so »čista klet«, saj grozdja z drugih območij ne odkupujejo. Nekaj ga prevzamejo le od Vinogradniškega gospodarstva Kapela, ki je v istem vinorodnem okolišju, od 15 do 20 vagonov pa ga dobijo še od kooperantov. Iz njihovih klet prihajajo kakovostna vina, zato težav s prodajo nimajo in se ne ubadajo z zalogami. Za znani janževci so količine grozdja celo omejene, lanske zaloge tega vina jim bodo do konca meseca pošle in takrat bodo že začeli s polnitvijo letošnjega janževca.

Težave, ki pestijo slovenske vinogradnike in kletarje, niso obšle tudi Radgončanov. Lastnih sredstev je malo, posojila so predraga in to se kaže tudi pri cenah vina. Trenutno jih janževci stane 74,70 dinarja po litru, kljub temu pa morajo dobave omejevati, saj je povpraševanje večje od razpoložljivih količin. Ob vseh težavah pa seveda ne pozabljajo na obnove, saj so v programu naložb predvideli obnovo 38 hektarjev vinogradov, v prvi fazi 15 hektarjev, preostalo

pa v prihodnjih treh letih. Obnove se lotevajo navkljub neznankam, ki jih prinaša nova lastninska zakonodaja, saj bi v najslabšem primeru morali vrniti prejšnjim lastnikom okolice 50 hektarjev vinogradov. Večji problem bi nastal, če bi morali vinograde vračati tujcem, saj je bilo kar 80 odstotkov vseh vinogradov, ki jih sedaj obdelujejo v Radgonskih gorah, v lasti Avstrijcev.

SLABI POGOJI ZA POSEBNE TRGATVE

Močne obremenitve zmanjšujejo življenjsko dobo vinogradov, zato v Ljutomeru posebno skrb namenjajo obnovam. Zdaj imajo 335 hektarjev lastnih vinogradov, od tega 280 hektar-

Sicer pa v Ljutomerski kleti tudi pred letošnjo trgatvijo niso ravno najbolj zadovoljni. Na nekaterih površinah jim je toča uničila od 40 do 60 odstotkov pridelka, 20 odstotkov pa ga bo propadlo še zaradi gnitja, vendar pravijo, da sodi kljub vsemu ne bodo ostali prazni. Kljub toči bo namreč pridelek količinsko večji in po desetih letih bo tako letošnja letina ena od največjih.

Rizvanec so začeli trgati že sredi prejšnjega tedna, v prihodnjih dneh se bodo podali med srednjepozne sorte, za kakšne posebne trgatve pa ne kaže ravno najboljše. Če bo možno in če bo vreme dovoljevalo, pa bodo vseeno pustili nekaj pridelka za pozne trgatve, saj se zavedajo, da je po najbolj kakovostnih vinih vedno večje povpraševanje. Ker pa v Ljutomerski kleti odkupujejo tudi grozdje zasebnih vinogradnikov, se bojijo, da bodo ti s trgatvijo hiteli, kar se bo poznalo

kov, vendar so razlogi za to drugače. Lendavska zadruga se je namreč odločila za drugega partnerja, čeprav so vsa leta prej dobro poslovno sodelovali. Tako je zadruga sovlagala v Ljutomerski kleti, Ljutomerčan pa je sodeloval tudi pri gradnji prevzemnega centra za grozdje v Lendavi. Čeprav so sodelovanje prekinili, jim Ljutomerčani tega ne zamerijo, saj vsak pač išče boljše možnosti in se odloča za tistega partnerja, ki daje boljše pogoje.

V Ljutomerski kleti bodo za letošnje načrtovano proizvodnjo dosegli, saj bodo ob lastnem pridelku odkupili še od 700 do 1000 ton grozdja od kooperantov, preostale zmogljivosti kleti pa bodo uporabili za tako imenovani program namiznih vin, za katerega dobivajo surovino iz Slovenijavina. Ta dodatni program jim je včasih predstavljal tudi do 60 odstotkov proizvodnih zmogljivosti, polovico let-ha pa zdaj zasedajo z lastnim programom, saj se je pridelek in odkup grozdja na njihovem območju povečal.

Čeprav se kupna moč že kaže tudi v porabi vin, v Ljutomerčanu posebnih težav z zalogami nimajo. Dobrišen del prodaja s pomočjo Slovenijavina, ki Ljutomerski laški rizling izvažajo celo na angleško tržišče, na dobrišem delu slovenskega tržišča pa nastopajo samostojno.

Nova lastninska zakonodaja bo prizadela tudi podjetje Ljutomerčan, saj se že pojavljajo zahtevki za četrtno njihovih površin, ki naj bi jih dobili prejšnji lastniki. K sreči vsi ne zahtevajo vračila vinogradov, saj bi sicer imelo to zelo neugodne posledice. Sedanje število zaposlenih v Ljutomerčanovem vinogradništvu in kletarstvu je namreč prilagojeno trenutnemu obsegu dela, vsako zmanjševanje pa bi imelo za posledico tudi zmanjševanje števila delavcev.

KDAJ SPET SLOVENSKE PREKMURSKIH VIN?

Pomurje slovi po dobrih vinih, ki prihajajo iz vinorodnih ob-

močjih na desni strani Mure, saj so poleg že omenjenih tu še vinogradi Vinogradniškega gospodarstva Kapela, ki prideluje zlahtno kapljico na 180 hektarjih, veliko pa je še zasebnih vinogradnikov, ki se na ocenjevanjih vin uspešno kosajo s kletarji družbenega sektorja. Seveda pa ob tem ne gre zanemarjati tudi prekmurskih vinogradnikov, ki spadajo v prekmurski vinorodni okoliš s podokolišema Lendavske gorice in Goričko. Velikih družbenih vinogradov, kot jih najdemo v Slovenskih gorah, tu sicer ni, je pa zato veliko manjših zasebnih vinogradnikov.

V lendavski občini je kar 4 tisoč lastnikov vinogradov, ki imajo s trto zasajenih okrog 625 hektarjev in od tega je le 25 hektarjev družbenih vinogradov. Dobrišen del pridelka vinogradniki predelajo doma, organizator odkupa za tržne presežke pa je kmetijska zadruga in v ta namen so zgradili tudi odkupni center, ki je za lendavske vinogradnike velika pridobitev. Če so morali prej grozdje voziti v Ljutomersko klet, ga zdaj oddajo doma. Število tistih, ki oddajo del tržnih presežkov, se giblje med 250 in 500, v zadrugi pa prevzemajo vse ponujene količine. Z odkupom bodo letos začeli čez teden dni, računajo pa na okrog 500 ton, kar bo precej več kot lani, ko so odkupili 336 ton grozdja. Lani so se tudi prvič odločili, da na tržišču poskusijo z lastnim vinom, zato so ga 230 tisoč litrov uskladiščili in donegovali v radgonski kleti, 12 tisoč litrov so ga ustekleničili in dali na tržišče pod imenom lendavčan, preostale količine pa so prodali gostincem. Vendar v zadrugi ugotavljajo, da takšna odločitev ni najboljša in škoduje zasebnim vinogradnikom, saj je domače tržišče premajhno in slednji se zato zdaj srečujejo s problemi zalog lanskega vina. Kakšno pot bodo ubrali letos, še ni odločeno, če bo zanje ugodno, pa bodo moč prodali Vinagu. Temu so že letos v februarju, da bi sprostili domače tržišče za zasebne vinogradnike, prodali del svojih zalog, nekaj vina pa bodo navkljub vsemu donegovali v radgonski kleti in ga ustekleniči-

li. V zadrugi namreč pravijo, da se s svojim vinom morajo uveljaviti na tržišču, zavedajo pa se, da je za to potreben čas.

Problem, ki že nekaj let spremlja tudi lendavske vinogradnike, je seveda plačilo oddanega pridelka. Lani so 20 odstotkov pridelka dobili v drugi polovici novembra, 30 odstotkov konec decembra, preostanek pa v marcu. Seveda po ceni, ki je veljala odkupu, zdaj, ko se spet začne inflacija, pa zanje to verjetno bo sprejemljivo. Žal zadruga di tokrat ne bo imela dovolj sredstev za plačilo celotnega pridelka, zato razmišljajo, da bi ločili razmerje med ceno pridelka in vina in to naj bi veljalo ob plačilu preostalega pridelka, saj le tako vinogradniki ne bi preveč prizadeti.

Med vsemi pomurskimi vinogradniki, ki oddajo grozdje, do na najboljšem verjetno vinogradniki Goriškega, saj bodo oddaji dobili plačan ves pridelek. Vendar gre za manjše količine, okrog 20 ton, za to pa bodo Panonki zagotovili sredstva. Ti vinogradniki Goriškega se lijo na tržišču predstaviti z enim vinom goričanec in tega bi letos ustekleničili okoli 3 tisoč litrov, v trgovinah pa naj bi se pojavilo tudi nekaj sortnih goriških vinogradnikov.

Na Goriškem je zdaj 300 hektarjev vinogradov, od tega 100 ha samorodnice, pogoj za obnovo pa so še na okrog 350 hektarjih. Žal pa načrtne obnove še do pred kratkim ni bilo in le v letih 1984/85 so v Panonkem tozdu Sadjarstvo in vinogradništvo začeli z obnovami pri kooperantih. Pri teh so doslej naredili 28 hektarjev vinogradov, letos bodo obnovili 4 in prihodnjemu letu pa še nekaj hektarjev. Vendar bo morala niti še veliko časa, da si bodo prekmurska vina spet pridobila sloves, ki so ga nekoč že imela.

Ludvik Kovč
Fotografija: Albert A.

V Kmetijskem zavodu Maribor se naprej spremljajo dozorevanje grozdja v podravske vinorodne rajone. Meritve, ki jih objavljamo, so bile sicer narejene 19. septembra, vendar orientacijsko lahko služijo vinogradnikom za določanje časa trgatve. V povprečju so letos vse sorte po vsebnosti sladkorja enake letniku 1988, za 2 grama po litru pa je višja vsebnost titracijske kisline. Od prejšnjih meritev se je precej zmanjšal zaostanek dozorevanja za letnikoma 1987 in 1989, saj letošnje zaostaja le za 3 do 4 dni.

Na osnovi pokazateljev zrelosti grozdja in nadaljnjega dozorevanja ter primerjalne dozorelosti ter rokov trgatve predhodnih letnikov so tako določili začetek letošnje trgatve ranih sort, ki so jih v posameznih vinorodnih okolišjih začeli trgati 25. oziroma 27. septembra. Za srednje pozne sorte po tej meritvi še niso določili začetka trgatve, vendar vinogradnikom priporočajo, da ne hitijo, saj ob lepem in sončnem vremenu grozdje pridobiva na sladkorju in s tem tudi na kakovosti. Tam, kjer ni močnejšega gnitja, vinogradnikom tudi svetujemo, da razmišljajo o posebnih trgatah.

Po meritvah 19. septembra so v podravske vinorodne rajone zabeležili naslednja gibanja sladkorja in titracijske kisline (v tabeli je tudi primerjava z letiki 1988, 1989 in 1990):

DATUM	19. 9. 1991	19. 9. 1990	19. 9. 1989	19. 9. 1988
SORTA (cv)	slad. t. k.	slad. t. k.	slad. t. k.	slad. t. k.
	Oe g/l	Oe g/l	Oe g/l	Oe g/l
— Ran. s.	70,3	9,6	83,0	8,4
— Sr. pozne	64,9	14,7	87,6	11,7
— Pozne s.	53,2	18,1	68,2	15,3
— Vse sor.	63,2	14,7	77,0	12,2
— Sr. pozne in pozne sorte	62,0	15,5	76,0	12,7
			63,0	15,9
			61,6	13,3

jev v polni rodnosti, 30 hektarjev že tri leta obnavljajo, preostale površine pa imajo pripravljene za obnovo. Vsakih pet let tako obnovijo okrog 60 hektarjev vinogradov, razmišljajo pa tudi, da bi obremenitve nekoliko zmanjšali in tako podaljšali življenjsko dobo. S tem bi dvakrat pridobili, saj bi se povečala kakovost grozdja, zmanjšale pa bi se tudi drage naložbe v nove obnove.

na kakovosti. Zato jim svetujemo, naj s trgatvijo počakajo, saj se vreme še lahko ustali, boljše kakovost pa zagotavlja tudi boljše cene. Govorice, da denarja za odkup ni in da zato v Ljutomeru ne bodo odkupovali grozdja od zasebnih vinogradnikov, so neutemeljene, saj pravijo, da bodo prevzeli vse ponujene količine. Res da ne bodo odkupovali pridelka od lendavskih vinogradni-

Naši trgovci in obrtniki zagotavljajo kakovost in ugodne cene.

Čas sejma je čas avstrijskega štajerskega gospodarstva.

ČAS UGODNEGA NAKUPA!

Gospodarska zbornica Štajerske

WIRTSCHAFT

FÜR ALLE

PANONKA TOŽI DRŽAVO

Zaostrjene gospodarske razmere vedno bolj čutijo tudi pomurski kmetijci. Medtem ko podatki kažejo, da zaradi pomanjkanja lastnih sredstev in visokih obresti za najeta posojila večjih naložb tako rekoč ni, pa se nekateri kmetje le odločajo za gradnjo ali obnovo govejih hlevov. V lanskem letu so mnoge k temu spodbudile dokaj ugodne razmere, saj so v republiki razpisali natečaj za dodelitev nepovratnih sredstev za te namene. Tudi precej kooperantov Kmetijske zadruge Panonka je začelo graditi, so se pa nekateri precej ušli in posledice so zanje katastrofalne.

Zaradi pomanjkanja sredstev, ki bi jih morali prejeti iz republiških virov, se je ta dotok ustavil in kar 26 kmetov, ki bi nepovratna sredstva morali dobiti že v lanskem septembru, oktobru in novembru, je nanje moralo čakati do 20. septembra letos. Višina teh nepovratnih sredstev je znašala 2 milijona 187 tisoč dinarjev, namesto njih so morali medtem najeti posojila v hranilno-kreditni službi, posledice pa so več kot očitne. Sredstva, ki so jih prejeli šele zdaj, so povsem razvrednotena, poleg tega pa so za obresti morali plačati skoraj toliko, kot je višina nepovratnih sredstev. Zaradi takšnega odnosa so v Panonki vložili tožbo zoper državo, saj je bila kmetom povzročena velika gospodarska škoda in mnoge kmetije so zdaj v brezizhodnem položaju. V Panonki pravijo, da reševanje letih zdaj ni več le stvar zadruge,

pač pa tudi vprašanje politične odločitve in odgovornosti. Čeprav so tožbo vložili že julija, doslej še ni odziva, kar kaže na svojvrsten odnos do reševanja problemov v kmetijstvu.

Problemov pa nima le teh 26 kmetov, pač pa še veliko drugih. Za gradnjo se je namreč lani odločilo še 15 kmetov, ki formalno niso izpolnjevali pogojev za dodelitev nepovratnih sredstev, nekaj pa je tudi takšnih, ki so za sredstva zaprosili letos. Oboji so z gradnjami začeli, brez teh sredstev pa bodo zašli v podobne težave kot že prej omenjenih 26 kmetij. Predstavniki Panonke so s temi problemi seznanili tudi najodgovornejši v soboški občini in pričakujejo, da bi vsaj iz občinskega proračuna dobili del sredstev za regresiranje obresti za najeta posojila.

Naslednji problem, ki jim trenutno povzroča največ preglavice, so težave s prodajo krompirja. Ob tem, da cene še zdalec ne pokrivajo pridelovalnih stroškov, jim primanjkuje še tržišče. Največji izpad je pri oskrbi vojske, saj so ji vsako leto prodali od 900 do 1200 ton krompirja, letos pa so te količine ostale. Podobno se dogaja tudi z zeljem, ki ga je vojska prevzemala okoli 350 ton. Trenutno imajo v Panonki od 3 do 4 tisoč ton presežkov krompirja, za katerega se bojijo, da ne bo vzdržal daljšega skladiščenja, zato so vse sile usmerili v iskanje kupecv. Izhod vidijo v izvozu v Italijo, vendar se tudi na tem tržišču srečujejo s močno konkurenco jugoslovanskih pridelovalcev. Ne glede na vse težave pri prodaji, pa v Panonki pravijo, da odkupujejo vse tržne presežke, vendar bodo morali pridelovalci na plačilo nekoliko počakati.

Okrog 2500 ton krompirja bodo uskladiščili in prizadevajo si, da bi našli vsaj nekaj denarja za regresiranje obresti.

Ludvik Kovač

CENE

V tedenskem pregledu cen za kmetijske tokrat objavljamo cene zaščitnih sredstev. V začetku tedna smo jih zabeležili v trgovini blagovne hiše Kmetijske zadruge Panonka, povedali pa so nam, da te cene veljajo le za trenutne zaloge.

Euparen	1087,00
Antracol	387,00
Antracol BT	376,00
Ridomil MZ 25 dkg	136,00
Dithane	317,00
Karathane WP	
0,50 dkg	473,70
Bayleton sp.	522,90
Topas C	645,60
Rubigan	1237,80
Cuprablau Z	96,70
Bayleton AC	564,10
Dicuran forte	1103,00
Herbocid	162,50
Quartz 2,5 dcl	358,30
Fusilade super	1113,30
Pinoron	982,20
Asulox	580,20
Basudin	480,30
Cidokor	552,00
Reglone	535,00
Boom efekt	500,00
Ustinex	691,00

ZETEV PROSA IN AJDE

Proso in ajda dozorevata neenakomerno, ne glede na čas seve. Ajda cveti zaporedno s formiranjem zrna vse do konca vegetacije, tako da opazimo na eni rastlini istočasno zrela zrna in cvetove. Pri prosu dozori zrnce najprej na zgornjem delu metlice, ko je vrhnji del metlice v polni zrelosti.

je sredina metlice šele v voščen
zrelosti in to naj bi bil pravi čas
za dvofazno spravilo prosa. Pri
dvofaznem spravilu pride do
manjših izgub zrna, vendar ta na-
čin zahteva več dela v primerjavi z
enofaznim pravilom — kombaj-
niranjem. Zaradi neenakomerne-
ga dozorevanja je zelo pomembno
vedeti, kdaj je pravi čas za spravi-
lo, kajti pri prezgodnji žetvi dobi-
mo slabo kakovost, zaradi neza-
dostne zrelosti zrna pri pozni žetvi
pa del pridelka pustimo na njivi,
ker zrna, ki prva dozoriijo, hitro
izpadajo.

Proso se kombajnira, ko je srednji del metlice v začetku polne zrelosti.

Steblo ajde je pri 70 % zrelosti plodov še zmeraj zeleno, včasih je posevek tudi zapleveljen, posebno pri setvi za oljno ogrščico, kar povzroča težave pri direktnem kombajniranju. Zato se priporoča

desikacija, škropljenje z 1 % magnezijevim kloridom teden dni pred kombajniranjem, da se rastline izsušijo. Kombajn mora biti primerno naravnani na 600 obratov na minuto, potrebno je izbrati primerna sita, da zrna ne izpadajo s slamo, in prilagoditi hitrost kombajniranja s številom obratov bobna, da se zrna ne lomijo.

Ajdo naj bi spravljali, ko je v zrnu manj kot 16 % vlage, medtem ko se za predelavo mora dosušiti na 12 % vlage.

Iz literature zasledimo, da je za žetev prosa in ajde najboljše dvo-fazno spravilo, in sicer tako, da se posevek najprej pokosi in nato nekaj dni pusti v redah, da se posuši, nato se pobira s posebno napravo na kombajnu in kombajnira, vendar tako opremljenih kombajnov pri nas nimamo.

ŽVZ za Pomurje M. Sobota:
inž. Zita Flisar-Novak

Upoštevanje zakonskih določil pri pridelavi vina

po Zakonu o vinu in drugih proizvodih iz grozdja in vina je proizvod, pridobljen z alkoholnim vrenjem mošta ali drozge iz svežega grozdja plemenite vinske trte. Vino je proizvod živih celic, ki po kemični sestavi zelo pestro in vsebnost posameznih komponent je iz leta v leto različna.

Kakovost vina je odvisna od:
– optimalnih talnih pogojev vinske trte in ugodnih vremenskih razmer.

- kakovost grozdja (zrelo in zdravo),
- pravilne in pravočasne predelave oz. kletarjenja,
- primerne skladiščenja (ustrezna posoda, polna posoda,
- stalna temperatura kleti ...).

za proizvodnjo kakovostnega vina moramo upoštevati tudi zakonska določila. V posameznih vinorodnih rajonih sadimo samo tiste sorte vinske trte, ki so predpisane oz. določene s sortnim izbratom. Prizadevati si moramo, da vinograde samorodno čim prej nadomestimo z vinogradi žilantne vinske trte. Vsi zasebni in družinski proizvajalci grozdja in vina za promet morajo biti vpisani v register pri občinskem upravnem organu pristojnem za kmetijstvo in področju občine, kjer je vinograd.

proizvajalcev grozdja in vina.

le v uvodu sto povedali, da je kakovost vina odvisna tudi od zračenja in zrelega grozdja. Po določilih vinskega zakona trgatelje grozdja posameznih sort ni dovoljena pred dnem, ki ga določi občinski upravni organ pristojen za kmetijstvo na predlog proizvajalca grozdja iz območja občine. V letošnjem letu se zaradi neugodnega vremena v zadnjih dneh močneje pojavlja gniloba, zato lahko v izjemnih primerih vinogradniki zaprosijo dovoljenje za predčasno trgatve. Nespoštovanje rokov trgatve je prekršek, ki ga proizvajalci grozdja in vina vpisani v register morajo po veljavnih predpisih najkasneje do 30. novembra prijaviti ves letni predelek grozdja mošta ali vina po sortah in poreklu. Po zakonu na območjih, ki jih obkrožajo, morajo voditi tudi evidenco nad prometom grozdja, mošta in vina. Pri predelavi grozdja je dovoljeno dodajati vinskemu moštu koncentrirani mošt po predhodnem dovoljenju za sladkanje pristojnega občinskega upravnega organa. Vino, ki dobi pri ocenjevanju več kot 18 točk, ne more biti deklarirano kot vrhunsko, če je bil mošt ob trgatvi dosladkan. Proizvajalci, ki želijo izboljšati vina posebne kakovosti: pozna trgatve, izbor, jagodni izbor, morajo to le predhodno prijaviti občinskemu upravnemu organu. Pristojnemu za kmetijstvo in dobiti odoboritev za pričetek trgatve.

Irena ŠINKO, dipl. ing. kmet. kmetijski inšpektor

Osnutek zakona o gozdovih

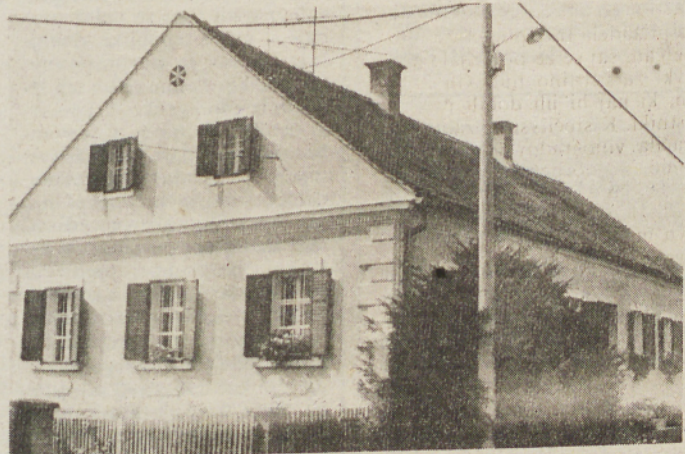
ni zakon o gozdovih nekaj časa ne ustreza spremeni-
nim go podarskim in politič-
nim razmeram, so zbori republi-
kupske in že v začetku marca
prejeli predlog za izdajo zakona
o gozdovih in dopolnitvah
zakona o gozdovih, ob tem pa
složili izjavo svetu, da pri
osnutek in pri tem upošte-

va vse pripombe in predloge iz skupščinske razprave. Ker pa so od sedanjega zakona ostale nespremenjene le nekatere določbe, je namesto sprememb in dopolnitev predlagatelj pripravil osnutek zakona. Novi zakon temelji na istih izhodiščih, kot so jih zapisali že v predlogu za izdajo zakona, zato ni potrebna izdelava

dodatni analiz in ocene stanja, torej predlagatelj meni, da ni razlogov, da bi ponovil tazo predloga za izdajo zakona in je pripravljen osnutek zakona o gozdovih. Ta je že objavljen v skupščinskem Poročevalcu, zbori republiške skupščine pa bodo o njem spregovorili na eni od prihodnjih sej.

PREDSTAVLJAMO NAJ-KMETIJE POMURJA 10

Kmetija s sončno energijo

Mogočna kmetija Jožeta Seršena sredi vasi Veržej, na kateri redijo tudi konje kasače.

je v širše okolje, so zapisali naši ocenjevalci. V sadovnjaku lahko najdemo tudi stare velike sorte sadnega drevja. Obdelujejo 10 hektarjev zemlje, poleg konj pa redijo tudi krave molznice, mlado pitano govedo in plemenske prašiče. Za vse se najde dovolj

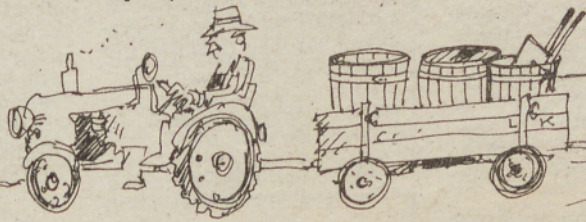
dela, zato sta se mlada odločila, da pustita službo vzgojiteljice in agronomskega tehnika. Sosedje vedo povedati, da je na tej kmetiji vse na svojem mestu in urejeno, stroji namazani in očiščeni.

bbp

NAJ- KMETIJA 91

predstavljajo Serišnove kmetije iz Veržeje končujemo predstavljanje desetih naj-
bolj pomembnih. Vseh deset bo povabljenih na skupno prireditv naj-kmetijskih dni, ki bo 17.
septembra v Veržeju. Takrat bomo podelili tudi nagrade in priznanja najboljšim kmetijam s
poročja arhitekture, urejenosti okolice, kmetovanja in ekologije. Več o prireditvi v na-
slednji številki Vestnika.

Če bi že lani prodal gruzdije, bi bil celo leto brez skrbi, saj zdaj za poldrugi kilogram grozdja dohim liter lanskega vina.

85 delavcev dobilo delo

Bralcem so gotovo znane težave delovne organizacije Primat, ki je pozneje postala TLO, zdaj pa se imenuje Logo. Prišlo je tako daleč, da so tovarno zapustili vsi zaposleni. Pred nedavnim pa se je obratovanje le začelo. Iz republiških sredstev za razvoj so dobili 5,5 milijona dinarjev, tako so za nedoločen čas zaposlili 85 delavcev, ki izdelujejo logistično opremo. Do konca leta naj bi v podjetju delalo 120 zaposlenih. Ni treba posebej poudariti, kaj to pomeni za lendavsko občino, kjer je brezposelnost največja v Pomurju. JD

Poding — brez tal pod nogami?

Samo volja in znanje, brez finančne podpore in korenitih sprememb v glavi državljanov, ne vodita v preustroj gospodarstva, pravi direktor svetovne družbe Poding Mitorad Vidović.

Z najboljšimi nameni sta nekdanji sozd ABC Pomurka in Območna zbornica, kasneje se jima je pridružil tudi izvršni svet občine Murska Sobota, ustanovila svetovno družbo Poding. Naloga, ki so si jo zadali, je bila predvsem spravi v življenje ideje in informacije, ki so se rojevale na zbornici, preustroj gospodarstva in konkretna pomoč mladim podjetnikom, ki so bili izgubljeni. Pobuda za ustanovitev je bila začinjena tudi s strani republike, obljubljena so jim bila sredstva za razvoj drobnega gospodarstva in za demografsko ogrožena območja. Po nekaj mesecih obratovanja v Podingu, ki sta mu vojna in nastale gospodarske razmere pustile veličanske posledice, ugotavljajo, da je svetovalna družba, kot so si jo zamislili, potrebna bolj kot kdaj prej, da pa ni sredstev, prav tako pa tudi ne uporabnikov njihovih storitev. Iz znanih razlogov se sredstva, ki so bila namenjena za razvoj podjetništva in malega gospodarstva, stekajo drugam. Poding ostaja tako čisto profinca organizacija brez finančne podpore države in glede na to, da je vse manj podjetnikov v sedanjem času, ki bi bili pripravljeni tvegati znanje in kapital za ustanovitev podjetja ter pri tem koristiti storitve Podinga, tudi z manj dela.

»Ce ne bo spodbud za razvoj drobnega gospodarstva, če se ne bo spremenila davčna in bančna politika do malega gospodarstva, se tudi Podingu ne obeta nič dobrega,« pravi Mitorad Vidović. »še naprej bomo živitarili, tako naša svetovalna družba, kjer je združenega veliko znanja in izkušenj, kot tudi podjetništvo, na katerega stavimo svoj razvoj.

Sicer pa sem optimist. Že srečanja predstavnikov malega gospodarstva na Celjskem sejmu so pokazala, da je tu naša prihodnost. Z ustreznimi davčno politiko je naše malo gospodarstvo v naslednjih letih sposobno narediti marsikaj in, kot vse kaže, je to spoznala tudi vlada. To pa je možnost tudi za Poding. E Renata Ficko

Lovcev ni, fazani so

Mnoga podjetja so se znašla v težavah zaradi splošnih političnih razmer v nekdanji Jugoslaviji; zadnje tedne že kar odkrito govorimo o vojni, ki pa je mogoča le z orožjem. Veliko tega je prispelo prek državne meje iz sosednjih ali bolj oddaljenih držav. Nekatera podjetja pa so prizadeta zato, ker je promet orožja prek meje od 10. julija prepovedan. Lovske organizacije in društva so slovenskemu gospodarstvu letno prispevala 5 milijonov mark »čistega« deviznega priliva. Od lovnega turizma pa so imeli dobiček tudi razna gostinska podjetja in drugi. Pa ni le ta prepoved vzrok, da v Pomurju skorajda ni tujih lovcev? Italijani bi s posebnim dovoljenjem lahko nesli čez mejo lovske puške, toda kaj, ko je vojna le nekaj deset kilometrov oddaljena od Pomurja. Marsikateremu tujcu tudi ni preveč znano, kje je Slovenija in kje Slavonija.

Fazan je živa stvar, ne stroj.

Tudi druga podjetja imajo zaradi vojne probleme s prodajo; prav tako v hotelih ni tujih gostov. Toda: neprodano blago lahko skladiščimo in počakamo na boljše čase, prazen hotel pa zapremo.

Priloge na lovni turizem pa potekajo vse leto. Septembra, ko se začne lovna sezona, morajo biti pripravljeni fazani in jerebice za odstrel. Avstrijski lovci so jih ustreljeni puščali tukaj, tako da je bilo divjadi dovolj tudi za gostilne in druge, ki imajo radi to specialiteto, italijanski pa so ustreljene živali odpeljali s sabo. Za enega odstreljenega fazana so morali odšteti 25 tisoč lir (okrog 750 tisoč dinarjev).

Gojitveno lovišče Fazan Beltinci je letno sprejelo okrog 700 tujih lovcev. Tako kot vsako leto imajo tudi letos na odprtem prostoru pod mrežo pripravljenih 35 tisoč fazanov in 5 tisoč jerebic; Istra (Umag) naj bi odkupila od 15 do 18 tisoč fazanov, vendar imajo tamkajšnje lovske organizacije tačas drugačne skrbi.

Čeprav bodo mogoče vse te fazane in jerebice uspešno prodati, dobička ne bo takega, kot če bi jih ustrelili lovci. Cena živega fazana je padla tudi zaradi vse večje konkurence »vzhodnih« držav. Če so še lani dobili za prodanega živega fazana 12 tisoč lir, bodo letos dobili le 8 tisoč.

V Italijo jih bodo prodali 15 tisoč, še vedno pa jim ostane kar veliko fazanov, za katere bodo imeli dovolj krme le še za dober mesec dni. Gojitvena lovišča so oškodovana dvakrat — ker ni lovcev, ni dobička, krmljenje velikega števila fazanov pa jim povzroča le dodatne stroške.

»Jezem sem ...«

Kam s fazani in jerebicami, če ne bo tujih lovcev? Jih bodo v skrajni sili, ko jim bo zmanjkalo hrane, izpustili na prostost? Bodo se živali v naravi preživele? Razprodaje ne bo (vsaj zanesljivo o njej ne razmišljajo), saj je treba za enega fazana, če želite popestiti domačo kuhinjo, odšteti 300 dinarjev.

Aleksander Gergar, direktor Fazana Beltinci, je povedal: »Jezem sem na celotno politiko ... Imeli smo stalne goste, ki so brez kakšne posebne reklame hodili sem in po dvajset in več let. Vse, kar smo imeli na voljo, smo prodali, še zmanjkovalo nam je. Prejšnja leta so v tem času rezervacije kar deževale, tako da smo imeli do začetka oktobra 60 odstotkov zmogljivosti že zasedenih. K nam so prihajali predvsem italijanski lovci, ki radi lo-

Na šestih hektarjih, ki so pokriti z mrežo, čaka 35 tisoč fazanov in 5 tisoč jerebic. Hrane je le še za mesec dni.

vijo poleg fazanov tudi zajce, lov na slednje pa se začne 1. oktobra. Dnevno smo imeli po 20 gostov. Zdaj je rezervirano terminov le 10 skupin s po štirimi ali petimi lovci, če bodo tudi prišli, pa ne vem.« Pred dobrim mesecem, ko se je življenje v Sloveniji nekoliko normaliziralo, je Aleksander Gergar napisal stalnim gostom vljudnostno pismo — in res je bilo nekaj odziva. Toda dokler ne bo celotna Evropa končno gledala na Slovenijo drugače kot na druge jugoslovanske republike, bo to tudi za stalne tuje lovce zgolj del Jugoslavije.

Letošnjo lovno sezono v Sloveniji pa je najbolj prizadela prepoved vnosa orožja prek državnih meja Jugoslavije (tudi Slove-

nije). Italijani so prizanesljivejši in svojim ljudem dovolijo potovati z lovske puške čez mejo v Slovenijo s posebnimi dovoljenicami (še prej jih verbalno »obdelajo«, tako da se jih polovica premisli in ne prosi dovoljenja). Avstriji pa odločno ostajajo pri svojem sklepu o prepovedi prometa vseh vrst orožja. Skupnost za lovstvo in ribištvo Slovenije je v začetku septembra napisala pismo Dimitriju Ruplu, da naj posreduje pri avstrijskih oblasteh,

kajti lov je za marsikatero slovensko podjetje zelo pomemben.

Slovensko ministstvo za zunanje zadeve je 12. septembra poslalo avstrijskemu generalnemu konzulatu dopis s pojasnitvijo in prošnjo, naj zadeve uredijo. Generalni konzul je vljudno potrdil sprejem te note, obljubil pomoč, vendar rešitve še vedno ni, čeprav se je glavna lovna sezona že začela.

Medtem ko bodo naša gojitvena lovišča iskala kupce za svoje rejene fazane, bodo avstrijski, italijanski, nemški in francoski lovci uživali v prostiranih loviščih Madžarske, Češke in Poljske, kjer imajo dovolj gozdov in dovolj male divjadi.

Bernarda B. Peček

Velik ne požre majhnega, pač pa hiter počasnega

Zapisanega v naslovu so se že zdavnaj zavedli v Križevskih opekarnah, zato so se kljub težavam, ki jih je doživljalo slovensko opekarništvo, obdržali in vztrajajo na poti, ki so si jo začrtali. Če je bilo po vojni v Sloveniji kar 40 opekarn, se je po dvajsetih letih njihovo število prepolovilo, danes pa jih je le še 9, ki izdelujejo opečne izdelke iz gline. Podobno kot s slovenskimi opekarnami se je dogajalo tudi s pomurskimi in v tem prostoru delata zdaj le še dve. Tiste, ki niso sledile tehnološkemu razvoju, je čas pohodil in prej ali slej so bile obsojene na propad.

V Križevskih opekarnah so uspešno premagovali težave, ki jih v več kot osemdesetletnem razvoju ni manjkalo, in danes se jim ni treba sramovati tehnološke opreme, s katere dan in noč prihajajo njihovi kakovostni izdelki. V programu za izdelavo strešnikov so lani vložili milijon nemških mark, to opremo iz uvoza so kupili po lizišnem sistemu in zdaj letno odplačujejo 200 tisoč nemških mark. Nova oprema zdaj že služi namenu, saj so jo vgradili pred sezono, spomladi pa je na njej že stekla izdelava strešne opeke. So edina slovenska opekarna, ki izdeluje strešnike bobrovec, po katerih je takšno povpraševanje, da ne morejo sproti zadovoljevanju vseh potreb. Proizvodnja je prodana za dva do tri mesece vnaprej, s strešnim programom pa ustvarjajo kar 60 odstotkov dohodka. Iz njihovih peči bo letos prišlo 16 milijonov kosov opečnih izdelkov, od tega 10 milijonov strešnikov, slednjih pa bi lahko prodali še veliko več. Tudi v tujini, saj del proizvodnje izvozijo, vendar so se pretežno usmerili na domači trg, ki je dohodkovno zanimivejši. Bobrovec je zelo iskana kritina predvsem za obnovo starih mestnih jeder, cerkva in kulturnozgodovinskih spomenikov, pa tudi pri novogradnjah se jih veliko odloča za tovrstno kritino.

Žal pa je novogradnja vedno manj in to v Križevskih opekarnah

čutijo tudi pri zidnem programu, kjer imajo precejšnje zaloge. Te skušajo zmanjševati z najrazličnejšimi akcijskimi prodajami, vendar pravih rezultatov ni. Zdaj, ko se je politični položaj pri nas zožil, ljudje živijo v dokaj čudni psihozi in ne kažejo zanimanja za gradnje, k upočasnitvi pa so veliko prispevali tudi prispevki, ki jih je potrebno plačati za spremembo namembnosti zemljišč. Teh prispevkov pa niso oproščeni tudi opekarni, saj jih morajo plačevati za vse površine, ki jih namenijo za glinokope, pa čeprav jih po izkoriščanju uredijo. Odnos do opuščenih glinokopov se je v zadnjem času močno izboljšal, na območju Križevskih opekarn jih je od 20 do 25 hektarjev in sčasoma bodo vse ponovno pogozdili. Lani so že zasadili 15 tisoč borovih sadik, s pogozdovanjem pa bodo nadaljevali.

Sodeč po rezultatih, ki jih dosegajo v Križevskih opekarnah, se temu 160-članskemu delovnemu kolektivu ni treba bati prihodnosti. Delavci čutijo pripadnost h kolektivu in to se kaže tudi pri proizvodnih rezultatih, pravi direktor Branko Zidar, zato o kakršnem koli zmanjševanju zaposlenih sploh ne razmišljajo. Dokler bo delo, bodo delali vsi, če ne bo dela, pa bodo vsi tudi nehali. Vendar se tega zdaj ni bati, saj so tudi zaloge glin zadošne, z ustreznimi prostorskimi

plani pa so si jo zagotovili vsaj še za 50 do 60 let. Njihova vizija je v preusmeritvi v strešni program, vendar je to zahtevna naloga in se je ne da opraviti v kratkem času.

Likvidnostne težave, ki danes pestijo večino kolektivov, niso obšle tudi Križevskih opekarn, vendar jih uspešno rešujejo. Neopravne terjatve do kupcev rešujejo tudi s kompenzacijami, saj so v prostorih nekdanje opekarnice v Lukavcih uredili trgovino, kjer poleg svojih prodajajo tudi druge izdelke za potrebe gradbeništva. Večjih neporavnanih obveznosti do dobaviteljev nimajo, saj surovino pridobivajo sami, največji strošek pa so energija in osebni dohodki. Pri izplačilu slednjih pa tudi ni težav, saj so jih zaposleni doslej še vedno prejeli najpozneje do 15. v mesecu.

Čeprav je v severovzhodni Sloveniji opekarništvo dokaj močno razvito, se v Križevcih ne bojuje prihodnosti. Tisti, ki bo bolj, bo konkurenčnejši, žal pa pri zidnem programu prihaja bolj do izraza cena kot kakovost. Povsem drugače pa je pri strešnem programu in križevske opekarnarje pri tem odlikuje kakovost. Kakovost pa je tudi pogoj za prodor na tuja tržišča, in če bo Slovenija želela priti v Evropo, bo morala med drugimi spremljati tudi razvoj Križevskih opekarn.

Ludvik Kovač

Gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Hrvaško

NASILNO PRETRGANE GOSPODARSKE VEZI

Zgroženost nad dogodki nasilja na Hrvaškem in ogorčenost nad ravnanjem najbolj brutalne vojske na svetu, sta drugo razsežnost vojne na Hrvaškem, ki se imenuje gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Hrvaško, potisnila v ozadje. Slovenija še ni prebrodila posledic svoje vojne, posredno pa doživlja drugo. Vojna na Hrvaški namreč tudi naša vojna. Zaradi nasilja v sosednji republiki je priznanje samostojne Slovenije nekoliko bolj oddaljeno, zaradi vojne na Hrvaškem smo ob tržišče in partnerja, ki je po obsegu blagovne menjave za Slovenijo najpomembnejši.

Zaradi znanih dogodkov se je namreč slovensko-hrvaška menjava v zadnjem času kritično zmanjšala in posledice bodo za slovensko gospodarstvo veliko bolj kritične kot npr. blokada srbskega tržišča. Vojna na Hrvaškem in njene posledice grozijo, jemljejo nam partnerja, s katerim ima Slovenija polovico svoje trgovinske menjave in do te republike ima tudi polovico vseh terjatev za prodano blago. Po podatkih gospodarjenja za prvo polletje je največji slovenski partner Slovenija sama, drugi po obsegu je preostali trg prejšnje Jugoslavije in šele tretji tujina. Okoli 60 odstotkov nakupov in prodaj je slovensko gospodarstvo opravilo v Sloveniji, 22 na jugoslovanskem trgu in 18 v tujini. V okviru jugoslovanskega tržišča pa je menjava s Hrvaško dosegla več kot polovico.

MANJŠA MENJAVA BO
USODNA ZA MESARJE

Slovenska živilskopredelovalna industrija je v prvem polletju prodala na Hrvaškem 22,7 odstotka svoje celotne prodaje. Od tržišča sosednje republike sta zelo odvisna Mesna industrija Pomurka in Agromerkur.

Mesna industrija je na Hrvaško v osmih mesecih letošnjega leta prodala četrtino svojih izdelkov, v preostale republike pa petino. Delež prodaje v drugih republikah, ki je sedaj 40-odstoten, bi bil še večji (v preteklih letih je bil bistveno večji), vendar so ga z instrumenti poslovne politike zaradi težav s plačili, prenosom denarja ter problemov pri fizični distribuciji zavestno zmanjševali. Zaradi tega se delež prodaje v južne republike zmanjšuje, čeprav je povpraševanje po izdelkih Pomurke na teh tržiščih izredno veliko. V Pomurki menijo, da bo že v septembru delež prodaje zunaj Slovenije padele pod 40 odstotkov, deloma na račun povečanja prodaje v Sloveniji, pa tudi zaradi zmanjšane proizvodnje nekaterih programov, predvsem pri svinjskem mesu in izdelkih iz tega mesa, ki ga v zadnjem času močno primanjkuje. Tržišče Hrvaške je izrednega pomena tudi kot dobavitelj svinjskega mesa, ki ga v Sloveniji že dalj časa primanjkuje. Nabava svinjskega mesa se je zaradi vojnih razmer na Hrvaškem skoraj v celoti pretrgala, kar je tudi eden od razlogov za tako močno pomanjkanje svinjine v zadnjem času. Milan Vrečić, vodja prodaje v Mesni industriji, pravi, da bi izpad tržišča v BiH, Srbiji in Makedoniji lahko relativno hitro in brez večjih težav nadomestili s povečano prodajo v Sloveniji, medtem ko bi imela popolna izguba hrvaškega tržišča kratkoročno resne posledice tako s prodajnega kot nabavnega vidika.

Po besedah Ervina Ficka, vodje prodaje v Agromerkuru, so vojne razmere nasilno prekinile prodajo piščančjega mesa na Hrvaško, pa tudi v druge republike. Samo v prvih šestih mesecih so na Hrvaško prodali 695 ton piščančjega mesa ali 16,5 odstotka celotne prodaje. Večje težave kot izpad prodaje na Hrvaškem pa jim povzroča otežen dostop do kupcev v BiH in Makedoniji. Zaradi navedenih težav so do nadaljnjega morali nekoliko zmanjšati proizvodnjo.

PRIZADETI SO TUDI
TEKSTILCI

Slovenija prodaja na Hrvaško dobro petino končnih tekstil-

nih izdelkov. Janez Campa, direktor prodaje tovarne pletenin Rašica na domačem trgu, nam je povedal, da je vojno stanje na Hrvaškem močno prizadelo tudi Rašico in njene enote. Njihova navzočnost na hrvaškem tržišču se je v zadnjem času zaradi blokade srbskega tržišča povzpela celo na 35 odstotkov. Sedanje vojne razmere so dobavo v celoti prekinile, tako da bo ostalo tudi iz programa enote v Beltincih samo v septembru za okoli 22 milijonov din neposlanega blaga. Težave so še toliko večje, ker so bili izdelki ki narejeni po željah kupcev in ker je blago sezonskega značaja. Če se bo vojna na Hrvaškem nadaljevala, računajo tudi na izpad v oktobru, ki bo samo Beltinko stal 30 milijonov dinarjev. Velike težave imajo tudi zaradi neplačanih računov, ki znaša za program Beltinke 6 milijonov dinarjev.

TRI SRCA SO OB SVOJE
NAJVEČJE TRŽIŠČE

Med industrijskimi dejavnostmi v Sloveniji ima največji obseg gospodarskih stikov Hrvaško proizvodnja piščančjega povprečju znaša v prvem polletju skoraj 30 odstotkov. Vojna na Hrvaškem je tako močno prizadela tudi največjega ponilca mineralnih vod in brezalkoholnih piščanč Radensko, ki je tržišče hrvaške predstavljalo 30 odstotkov prodanih količin. V treh poletnih mesecih, ko je bila poraba proizvodov mineralne vode največja, imajo preko 40 odstotkov izpada. Mira Slavina, pomočnica direktorja družbe Tri srca, meni, da izpad tržnišča Srbije, verjetno pa tudi Bosne (zaradi neplačevanja) ter izpada na Hrvaškem zaradi vojne, so tudi finančne nediscipline, meni za Radensko dolgoročno zmanjšanje proizvodnje za 40 odstotkov. Izpada Radenskega tačas ne kompenzira nikjer, zato intenzivno išče nove možnosti za izvoz. Glede na velike ponudbo in konkurenčnost mineralnih vod v tujini pa ustrezne nadomestila — tako finančnega kot količinskega — ne bodo tako hitro našli. Če intenzivno obdelujejo, so proizvede pa pošiljajo na različna možna tržišča in za poslovanje plačilo. Stiki s kupci so normalni kot doslej, žal pa so njihovo konkretizacijo hitro prekinile vojne razmere.

JUGOTRŽJE ZA SLOVENIJO
KO ŽIVLJENJSKEGA
MENA

Če si želimo priznati ali ne, je jugoslovanski trg za Slovenijo življenjskega pomena. Pojem bi bil kot prodajno tržišče in kot dobavitelj. Slovenija ne da preusmeritve, zato smo ne dovolj kakovostni in ne konkurenčni. Lažje kot prodajati v tujino bi bilo kupovati čez mejo. Toda za to so potrebne izvozne in Zaidi premajhnega izvoza, ki se je v zadnjem času še zmanjšal, pa ima Slovenija že dalj časa devizne likvidnostne težave. Vsega tega se dobro zavedajo gospodarstveniki in tudi država, ki je brez večjih uspešnosti poskušala urediti nemoteno gospodarske tokove prek zvoznega sistema.

Republika politika mora biti obrtni h gospodarstvu. Če ne bo miru in če se ne bo v jugoslovanskem merilu razpore pogovarjati na politični ravni, ki gospodarstvo že močno obvladujejo, je edina možnost za preživetje, da se z odločnimi gospodarskimi ukrepi spo-

Renata Ficko

Robert Titan-Felix

BEG S SLIK

5

Stopal sem previdno in počasi. Vijugasta vaška pot, ki so jo obkrožile koritaste svetilke, pripete na visoke, vitke stebre, se je zdela kot črna proda, ko mu naplavljen samomorilec izmakne devišstvo. Vas je premagala utrujenost, ljudje so polegali po hišah in se moleč umikali v spalnice. Ko se je poslednjemu vaščanu utrla budnost, so svetilke ugasnile. Vaščani so si prisvojili svetlobo. Začutil sem trenutno neoblikovanost in zastal; tipaje sem previdno nadaljeval pot. V te kraje luna nereda zaide. Niti najstarejši vaščani se več prav ne spomnijo, kdaj so jo poslednjič videli. Med pudci in občestne jarke in butanjem v rumeno-rdeče stebričke, ki med sneženjem zaznamujejo pot, sem se učil tipati. Čeprav sem vedel, da je tema to samo drugo ime za slepoto, da se moraš naučiti tipati, če si se namenil stopicati za skrivnostjo, sem vseeno nekajkrat pomencal oči, da bi razločil vsaj sence. Pa se ni izšlo. Slepota je v teh krajih neukrotljiva. Odkar sem omenil, da bom poskušal izslediti neboljen par, so se me vaščani bali. Tako nastavljanje nevarnosti se je votlinarjem zdelo hudičovo nespametna domisljica. Ne... ne... to se ne bo dobro končalo, so modrovali v krčmi in me prepričevali, da si razumen človek kaj takega preprosto ne sme privoščiti. Ko so naposled le uvideli, da nisem zgolj opit postavljaj kot mnogi pred mano, da se ne dam omajati, so obupali in me izveli iz spleta svetilk. Splet svetilk je bil zanesljiv: ugasnile so v trenutku, ko se je poslednjemu vaščanu utrla budnost. Pred stoletji so predniki vaščanov — nihče ni več vedel, zakaj; morebiti niti neboljeni par ne — ubili starca in dekletce ter razrušili razmajan dvorec in od takrat v trenutku, ko uplalne svetlobe, porušeni dvorec znova vzhvrti iz ruševin, razpre masivna hrastova vrata in neboljeni par se odpravi na nočni pohod. Vaščane še vedno trpinči praden občutek krivde, nezbrivno zapisan v muljnatih globinah srca. Zato so si omislili splet svetilk. Tako so mirno spali; varni pred pozibavanjem starčeve svetilke in neboljenim punčkinim petjem. Zastal sem in z očmi brskal po črni. Lhal sem starčovo svetilko. Pričelo je snežiti; snežinke so mi šle v oči, da me je prijetno skelelo. Skozi črno je priplavalo neboljeno petje, bolj podobno vzdihovanju kot petju. Zjutraj sem v njem prepoznal vzdihovanje prebivalcev Twin Peaksa, ki sem jih zalezaval pred spanjem — na drugem programu državne Televizije.

Into the night
I cry out
I cry out your name
Into the night
I search out
I search out your love

Izpod nedrca črnine se je izvela drgetajoča lučka. Starčeva svetilka! Vhodna vrata hrama so torej odprta; le nekaj moči in poguma bo treba zbrati ter vstopiti! Kar pa ni bilo tako preprosto, kot se je zdelo. Lučka je bila previdna; hudomušno se je upirala hotljivim rokam — kot devica, pahnjena med snežno bele rjuhe. Boječe je pobitnila skozi noč in poniknila v črno; čakala, čez čas znova previdno pokukala iz skrivališča, pa spet poniknila. Sneg je vedno huje nateval. Tipaje sem kolovozil po spolzkih vaških poteh in kolovozih, s premeti trpinčil ograje vrtov, tical po negovanih površinah in se spotikal ob pručkah, ki so si jih vaški veljaki znosili pred krčmo, koder se zbirajo okrog poldneva in s svaščimi pogledi varujejo vas pred nezgodami. A se ji nisem približal. Zgolj iz radovednosti je tu in tam poblisnila izpod črnine, s smrečjem in prstjo prekrita zemljanka mi je ostala prikrita. ... Kot bi me sovražila! Kot bi se me bala! Se ji nisem zdel vreden nekaj pustih besedi? Se je zgolj poigravala z mano? Stopil sem na nekaj, kar mi je grozljivo zahreščalo pod stopalom. Odkočil sem, otipal mahovnato drevo in legel. Zbudilo me je neprijetno vreščanje.

Into the night
I search out
I search out your love

Pomencal sem si oči in se ozrl okrog sebe. Do vratu zakopan v snežni slonel na trhem drevesu, drgetal od mraza in bolščal v zamrznjenimunček. Desna noga se je še vedno namakala v luknji, ki sem jo izdolbel prejšnji večer — zaledenel tolmunček je bil torej hreščajoč pošast, ki me je prestrašila sinoči, da sem podvomil o zanesljivosti svojega tipanja in legel v posteljo, ki jo je zamaževala sneg. Mateja je ljubko postakovala po ledu in se spotikala ob veje, ki so kot grozeče svarilo širlele izpod kristalnega pokrova ledu. Tu in tam je padla, se oprla na vse štiri in namrnila — kot devica, ki se ljubko upira ljubimcu pri prigrigovanju —, nakar se je bliskovito dvignila, kak trenje lovila ravnotežje in zdirljala kot splašena divjad. Od divjega postakovanja in nenehnih padcev balerine se je na ledeni površini izrisala pajkova mreža, ob robovih pa jo je že zalivala voda. Omočila se boš, sem jo previdno posvaril. Ustavila se je sredi tolmunčka in me zvito premerila z očmi, da sem povesil pogled; zavzdihnila, ko je zaznala širlečo vejo, v katero bi se zapletla, če je ne bi vznemirilo moje svarilo; mi z gromkim vzklizom izbežala pogled iz skrivališča in me zaničljivo ošlela. — Morda... toda jaz se ne bojim... kot ti... dvorca... Skozi pokrajino je smelo popihljal sladkoben vetrič, zasnežena freska se je odlučila kot omet s propadajoče graščine iz prejšnjega stoletja — porumenelega dokumenta nekega drugega občutja? Vsrbele je bela praznina, sključeno sem obstal sredi nje in tožil nad človekovo osamljenostjo. (DALJE PRIHODNJIČ)

kulturni koledar kulturni koledar

PRIDRŽIVE
ZADENCI: V petek, 4. oktobra, ob 19. uri bo v kongresni dvorani hotela Radin koncert opernih arij. Nastopili bodo Breda Senčar — sopran, Giancarlo Bernadini — bariton in Marilena Verdinja — klavir. Izvajali bodo skladbe Mozarta, Belinija, Čajkovskega in drugih.
LJUTOMER: V soboto, 5. oktobra, ob 19. uri bo spominjska slovesnost ob stoletnici smrti Frana Miklošiča. Glavni govornik bo dr. Andrej Čačanič, ministar za kulturo republike Slovenije.
RAZSTAVE
MURSKA SOBOTA: V galeriji pokrajinskega centra Miška Kranjca je odprta razstava slik likovnih umetnikov. Odprta bo do 11. oktobra.
MURSKA SOBOTA: V galeriji pokrajinskega centra Miška Kranjca je odprta razstava slik likovnih umetnikov. Odprta bo do 11. oktobra.
MURSKA SOBOTA: V galeriji pokrajinskega centra Miška Kranjca je odprta razstava slik likovnih umetnikov. Odprta bo do 11. oktobra.

Kulturnega centra Miška Kranjca je odprta razstava ROMI. Pripravila jo je Pokrajinska in študijska knjižnica. Odprta bo do 11. oktobra.
MURSKA SOBOTA: V petek, 4. oktobra, ob 20. uri bo v prostorih boškega gradu otvoritev razstave fotografij z naslovom Panolch mlade fotografije Nataše Juhnov.
LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je odprta stalna razstava kipov in slik dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij. Na ogled je tudi spominjska soba Györgyja Zala.
LJUTOMER: V galeriji Antea Trstenjaka bo do 6. oktobra odprta razstava slik Lojzeta Veberiča.
ZADENCI: V salonu hotela Radin je odprta razstava grafik akademsko-slikarja Stefana Galica.
MURSKA SOBOTA: V pokrajinskem muzeju je odprta razstava Gledališka preteklost Sobot. Odprta je vsak dan od 10. do 12. ure.

Franc Miklošič — avtoriteta v jezikoslovju

Miklošičevo znanstveno delo (zbrano je v štiriinidesetih knjigah in sto osmih razpravah) na enainvajset tisoč dvesto straneh obsega skoraj vsa področja slovanske filologije: gramatiko, leksikografijo, zgodovino, narodopisje, izdajanje tekstov, recenzije in slavistični časopis; obsega pa tudi neslovanske in celo neindoevropske jezike. Skoraj pol stoletja je bil Miklošič v jezikoslovju nepreklicna avtoriteta in Bezljaj ga je zato imenoval za najboljšega poznavalca slovanskih tekstov in slovanske leksike za znanstvenika, ki se je uveljavil z izrednim raziskovalnim duhom. V svojih delih je slovenščini vedno posvečal primerno mesto, vendar pa še danes, sto let po njegovi smrti, ni lahko oceniti ogromnega znanstvenikovega slovenističnega dela, ki se je dolgo časa podcenjevalo. Šele Kolarič in Nahtigal, kasneje Murko, Bezljaj in Hafner, danes pa Jakopin, Orožna in Toporišč (da omenim le nekatere jezikoslovce, ki so se pri delu na Akademiji ali na fakulteti srečevali z dediščino velikega svetovnega slavistike) so poskušali spremeniti presenetljivo »nezanimanje« za Miklošiča slovenista.

Takoj po vojni (1948) smo se Slovenci srečali z nenavadno sodbjo o Miklošiču. V Zbranih delih Janeza Trdine (2. knjiga, Spomini — 2. del) beremo nenavadne misli, ki jih je pisatelj Trdina zapisal o svojem učitelju na Dunaju. O svojem predavatelju ni imel najlepšega mnenja; očital mu je nezanimiva predavanja in (po krivici) ga je obtožil, da sta mu bila slovenstvo in ideja narodne skupnosti tuja. Takšno sodbjo je Trdina dokrepil z dejstvom, da je Miklošič po predavanjih govoril s študenti nemško (ni pa upošteval, da je bil Miklošič Prlek, ki se je najprej šolal v Varaždinu, in sta mu bila ilirščina in vzhodnoslovenska različica knjižnega jezika bližji kot kranjščina, ki so jo učenci v veliki večini govorili). Prav tako je Trdina »pozabil«, da je Miklošič že leta 1844, ko je izdal kritiko Bopove slovnice, zapisal, da so pomisleki nastali iz »ljubezni do svojega materinega jezika«; da je leta 1845, ko je izdal Janeza Zlatoustu homilije na cvetno nedeljo, enemu izmed starih besedil dodal geslo: naš slovenski jezik ot boga dobré stvoren; da je sodeloval pri oblikovanju slovanske juridično-politične terminologije (1835); da je izdajal slovanska berila za višje razrede gimnazij in v njih objavil več prevodov iz slovenskih jezikov; da je pomagal pri izdaji Janežičeve slovnice (1845), imel močan vpliv na drugo izdajo Potočnikov (1858), Levstikov (1866) in Šumanove (1882) slovnice; da je bil udeležen pri reformi avstrijskega šolstva po letu 1848 — leta 1854 se je potegoval za slovanske šole; da je bil predsednik dunajskega političnega društva Slovenija, ki je zahtevalo združitve vseh Slovencev v eni kraljevini Sloveniji in enakopravnost v šoli — posledica tega je bila ustanovitev slavistične katedre na dunajski univerzi (16. 5. 1849), kar je predvsem Miklošičeva zasluga; da je izdajal besedila in obravnaval probleme iz slovanske slovnice in leksike, pri tem pa je upošteval slovensko gradivo, ki je v znameniti primerjalni slovnici predstavljeno na četrtem mestu, takoj za staro cerkveno slovansko, grščino in latinščino...

Danes vemo, da Miklošič v svojem obširnem znanstvenem delu nikoli ni pozabil na slovenščino. Slovenska berila so temeljito posegla v slovensko šolstvo in razvoj slovenskega jezika, prevod Državnega zakonika je usmeril novoslovensko slovnično zgradbo in oblikoval uradni sloj. Miklošičeva znanstvena primerjalnojezikoslovna metoda (zlasti v Primerjalni slovnici slovanskega jezika) je pokazala, kako je potrebno raziskovati in opazovati slovenski jezik, s svojimi delom je vzgojil Slovencev v velikih dobrih raziskovalcev in jezikoslovcev (Bežek, Caf, Janežič, Levec, Navratil, Oblak, Pleteršnik, Potočnik, Svetec, Škrabec, Šolar, Valjavec, Zavadlav...). Zato Martina Orožen poudarja, da je »za Slovence bil, in je pomemben, njegov delovni ideal, vzgled in ugled, ki ga v znanosti trajno ohranja«. Pri tem pa ne smemo pozabiti še na obsežno rokopisno gradivo v štirih zvezkih (Miklošič je pripravil slovansko-nemški slovar), ki ga je kasneje uporabil Maks Pleteršnik v svojem znamenitem slovarju.

Najzanimitejšje Miklošičevo delo je prav gotovo Primerjalna slovnica slovanskega jezika, delo, ki obsega več kot dva tisoč petsto strani. Za slovenista je danes najzanimivejša Skladnja, ki je izhajala v snopiščih med leti

1868 in 1874, saj je v njej zbrano bogato slovensko jezikovno gradivo. Vzeto je iz Brziških spomenikov, slovenskih protestantskih piscev in piscev 19. stoletja (Vraz, Prešeren, Čbeličarji, Valjavec, Ravnikar, Levstik), dalje iz Megiserjevega in Habdličevega slovarja pa Gutsmanove, Kopitarjeve, Metelkove, Dajnke in Janežičeve slovnice, Miklošičevih beril in Šolarjevega programa, iz Navratilja, Janežičevega Glasnika, Novic, Majerjeve pesmarice, iz ljudskega slovstva in pregovorov pa narečnega gradiva iz Ribnice, vzhodne in zahodne Slovenije; sledovi madžarščine so prikazani v jeziku Miklošiča in Štefana Kužmice, hrvaščine v Kristijanovičevih slovnici. Miklošič je izhajal iz stare cerkvene slovanske, zato nima povsod

FRAN MIKLOŠIČ — OD AKADEMSKIH VIŠIN PARTICIPA PREZENTA AKTIVA DO OBNOVLJENE ROJSTNE HIŠE V RADOMERŠČAKU IN NOVEGA ASFALTA

Cisto tako, kakor so slavnostni govorniki pripovedovali ob odkritju spomenika Antonu Martinu Slomšku pretekli teden v Mariboru: veliki možje delujejo še po smrti.

Če bi se daljnega 1813 na Radomerščaku ne »narodil« Franc Miklošič, bi njegova rojstna vas letos ne dobila asfalta. Vendar ga ni dobila zaradi jubileja rojstne letnice, ampak — kakor se z velikimi smrtni venomer dogaja — zaradi obletnice smrti 1891.

Tako pa preminuli veliki filolog svojim prleškim rojakom post mortem obnavlja svoj Miklošičev trg v Ljutomeru in svojim sovaščanom iz leta 1991 gradi asfalt. Zaradi njega se bodo v petek 4. oktobra ob pol osmih zvečer v Ljutomerškem Domu kulture na javni prireditvi z domačini in med seboj srečali prleški akademiki dr. Dragotin Cvetko, dr. Anton Trstenjak in dr. Franc Zadavec. V soboto pa bo osrednja spominjska prireditev v Ljutomeru (glejte koledar kulturnih prireditev!). S. Smej

slovenskih ustreznikov za najstarejši ohranjen južnoslovanski jezik. Kljub temu pa ima slovenščina v Skladnji ustrezno mesto, saj je med slovanskimi jeziki najvajana na prvem mestu. Bezljaj je zapisal, da Skladnja »spada ne samo med najboljše, kar je Miklošič napisal, ampak tudi med najboljše, kar imamo s teh področij do danes v slavistiki«. Čeprav je ocena stara že skoraj trideset let, je še vedno aktualna.

Jože Toporišč šteje primerjalno slovnico za glavno Miklošičevo delo, poglavje o neosebkih stavkah pa za eno njegovih najboljših del. Na letošnjem simpoziju v Ljubljani (Obdobja) je opozoril tudi na poglavje o rodilniku, ki odpira zanimiva vprašanja in ostaja aktualen izziv sodobnega slovenskega jezikoslovja. Prav tako je Toporišč opozoril na zanimivost, ki so jo številni slovničarji in jezikoslovci v Skladnji spregledali: glavne števnike je Miklošič pršteval k samostalom. Tako se pokaže, da Toporiščeva delitev besednih vrst (glavni števniki so samostalniška beseda) upošteva (tudi) Miklošičeve poglede na slovenski jezik.

Tudi Breda Pogorelec je na že omenjenem simpoziju popravljala nekatere »resnice« o Miklošiču. Opozorila je, da prepričanje, ki je bilo v slavistiki že kar zakoreninjeno (Miklošič pojmuje skladnjo kot nauk o pomenu besednih vrst in obliki, nikjer pa ne govori o stavku — gre za poseben tip skladnje, ki ne obravnava stavka v enem delu), prav-

zaprav ne velja in je nastalo zaradi posloševanja. Dokazala je, da je stavek kot celota v Miklošičevi Skladnji vendarle navzoč; vsi zgledi v poglavju o glagolu so celotni stavki.

Miklošič deli besedne vrste na samostalniki, pridevniki, števnik, zaimke, prislove, predlog, veznik in glagol. Števniki je pridevniška beseda, glavne števnike pa prišteva k samostalom. Členki so nepregibne besedne vrste, mednje prišteva tudi prislove in predloge (predlogi so mu tisti prislovi, ki nastopajo kot predpona glagolom), vendar pa jih deli še na prave in neprave, kar kaže, da

gačno skladenjsko zgradbo (navsezava in glagoljaše) in na krajevne jezikovne značilnosti in pripisuje Miklošiču veliko zaslug za primerjavo različnih jezikovnih struktur (osrednje s koroško in vzhodnoslovensko s kajkavsko), kar je lepo razvidno tudi iz gradiva v Skladnji. Njeno zanimanje za Miklošiča je povezano tudi s ponovnim obujanjem panonske teorije in raziskovanjem jezikoslovnega gradiva vzhodnega slovanskega območja, ki ga je Miklošič pri znanstvenem delu dosledno upošteval. Primerjava dveh različnih oblikoslovnoskladenjski struktur (osrednje-slovenske in vzhodnoslovenske) je pri Miklošiču lepo razvidna v Berilih in Skladnji, kjer so predvsem prekmurski teksti pridobili na vrednosti.

Miklošičeva panonska teorija o izvoru stare cerkvene slovanske temelji na hipotezi o štirih slovanskih plemenih: (Karantanskem, panonskem, dacijskem in bolgarskem) in je znanstvenika spremljala ves čas. Prezel jo je od svojega učitelja Kopitarja, blizu pa mu je bila tudi zaradi domačega narečja — danes bi lahko rekli vzhodnoslovenskega jezika — ki je tako dobil posebno mesto med slovanskimi jeziki. Miklošič je postavil hipotezo o panonskem izvoru stare cerkvene slovanske (jezik Cirila in Metoda), ki je po njegovem mnenju potomka jezika panonskih Slovencev iz sredine 9. stoletja. Njihov jezik imenuje staroslovanski, tudi panonskoslovanski (altslovenski), to je tisti, v katerem so napisani starocerkvenoslovanski glagolski in cirilski spomeniki. Po Miklošiču so Slovenci segali od izvirov Drave na zahodu do Črnega morja na vzhodu; Srbi, Hrvati in v 9. stoletju še Madžari pa so jih razdelili na zahodni (vpliv nemške kulture) in vzhodni del (vpliv grške kulture). Po tej razlagi je jezik Cirila in Metoda »doma« v Panoniji, slovščina pa je neposredni potomec stare cerkvene slovanske.

Kasneje Miklošičeva teorija ni obveljala. Oblak in Jagić sta predstavila novo (zlasti Oblak je veliko potoval po Makedoniji in raziskoval narečja), po kateri je stara cerkvena slovščina jezik, ki se je za časa Cirila in Metoda govoril v okolici Soluna. Makedonsko-bolgarska teorija se je zdela verjetnejša kot panonska in se je med jezikoslovci »prijel«.

Šele novejša Grivčeva raziskovanja so med Slovenci ponovno zbudila zanimanje za panonsko teorijo in »prišli« sloveniste, da ponovno »pregledajo« Miklošiča. Makedonsko-bolgarska teorija je postavljala pod vprašaj slovenskost Brziških spomenikov, saj so nekateri jezikoslovci domnevali, da so starocerkvenoslovanski. Martina Orožen zato ponovno opozarja na interferenčno panonsko-karantansko teorijo o izvoru Brziških spomenikov in opozarja, da je bila Miklošičeva panonska teorija prehitro zavrnjena le na osnovi nekaterih glasovnih analiz. Stara cerkvena slovščina je bila gotovo povezana (kot je domneval Miklošič) s panonsko slovščino; s tem pa je povezana tudi delitev slovenskega jezika na alpski in panonski del, kasneje tudi na osrednji in vzhodni tip slovenskega knjižnega jezika. Makedonsko-bolgarska teza o izvoru stare cerkvene slovanske temelji na koraj verjetni predpostavki, da sta se Ciril in Metod naučila jezika solunskih Slovanov, ki so ga kasneje sprejeli za svojega tudi prebivalci Koceljeve kneževine, ko so brali knjige svetih bratov. Verjetneje je, da sta se Ciril in Metod prilagodila jeziku, ki sta ga slišala pri Koclju in sta res pisala v panonski slovščini. Če tako razumemo Miklošičev izraz staroslovščina, se zdi verjetno, da je stara cerkvena slovščina jezik panonskih Slovencev in da je vzhodnoslovanski knjižni jezik, ki ima vzhodnoštajersko in prekmursko različico (obe sta potrjeni v cerkvenih ali posvetnih tiskih in slovnicih 18. in 19. stoletja), neposreden potomec stare cerkvene slovanske. Ravno zaradi tega pa bo potrebno Miklošičevo panonsko teorijo ponovno »okopati«.

Ob razstavi o Miklošiču, ki jo je ob stoletnici smrti pripravila Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, je Dolzar zapisal, da smo se Slovenci za Miklošiča in njegovo delo premalo zanimali. V letu 1991 poskušamo slovenski jezikoslovci poravnati svoj dolg do učenjaka in znanstvenika, ki so ga že za časa življenja imenovali »luč in okras dunajske univerze«. Stevilne razstave, mednarodni simpoziji in zborniki, ki so izšli (Obdobja), pa Zborovanje slavistov v Mariboru in Miklošičev zbornik, svedčajo v Ljutomeru in drugod po Sloveniji ter številni priložnostni članki o velikanu svetovne slavistike bodo Franca Miklošiča in njegovo delo gotovo približali mnogim Slovincem in prinesli nove poglede na njegovo jezikoslovno delo. Gotovo pa ostaja aktualna Jurandčeva misel, zapisana v Panonskem zborniku, da je Miklošič učenjak evropskega slovesa, ki je slovenstvo uveljavil v mednarodnem svetu.

MARKO JESENŠEK

VAN GOGH V ŽIVO

Mladi fant Andrew Scott se je že pred leti odločil, da bo znamenite Van Goghove Sončnice udeležil »v živo«. Original so leta 1987 prodali na dražbi za legendarnih 52 milijard lir. Tedaj je omenjeni škotski kmet sklenil, da bo na enem svojih polj »naslikal« moštvo podoba še sam. Toda po svoje: s pravim cvetjem namesto s čopičem in barvami. Za pomoč je poprosil dvajset prijateljev. Po ceneni predlogi — reprodukciji je sredi ene svojih žitnih njiv »posadil sliko« v podobi tisočev cvetov. Trebalo je izbrati ne le primerne barve, temveč tudi cvetje, ki se razveta hkrati. Delo je bilo garaško in izjemno zahtevno, uspeh pa fascinanten. Žal pa je Scottova mojstrovina trajala le tako dolgo, dokler se cvetje ni osulo.

TRGOVČEVA TROJA

Medvedkov koala, teh priljubljenih avstralskih vrečarjev, še ne uvrščajo v seznam najbolj ogroženih živalskih vrst. Danes jih je v Avstraliji še okoli 400.000. Vendar pa dejstvo, da jih je ob koncu stoletja živelo nekaj milijonov, vzbuja vedno večje skrbi. Število se vedno upada, predvsem zaradi izgube življenjskega prostora. Čeprav so uradno zaščitene, so koale zaradi urbanizacije in industrializacije na vzhodni obali izgubile 60 odstotkov gozdov. Koale se prehranjujejo z listi evkaliptusa, in čeprav obstaja 500 vrst tega drevesa, so zadovoljne le z nekaterimi. Območja, porasla z evkaliptusovimi gozdovi, so vedno manjša, koalam pa dostop vanje preprečujejo tudi nova stanovanjska naselja. Avstralska vlada in gibanje za zaščito živali bodo skušali povezati ločena območja, kjer živijo koale, z zaščitnimi hodniki.

Tako so v ZDA priznali, da je obveščevalna služba CIA, ki je bila sprva obdolžena nestrokovnosti, češ da ni predvidela dogodka, pravočasno opozorila na nevarnost puča, le nihče v Washingtonu ji tega ni verjel.

Obveščevalni viri vedo tudi povedati, da sta prejšnji podpredsednik SZ in nominalni voditelj udara Janajev ter prejšnji predsednik vlade Pavlov kronična pijanca.

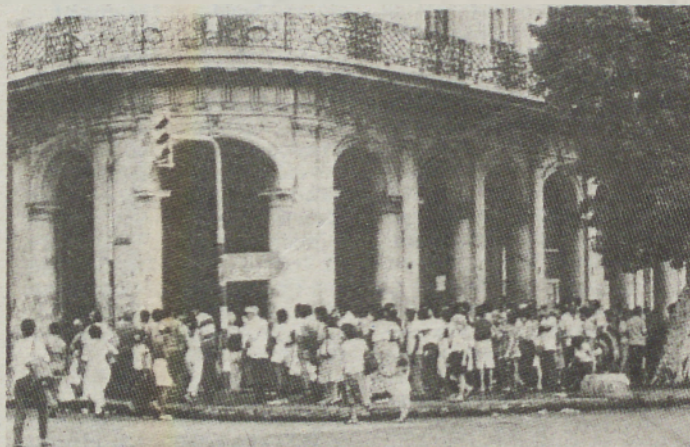
Med pitjem v dači Pavlova ju je menda dosegel klic drugih zarotnikov, naj se vrnejo v Kremelj in menda sta šele tedaj spoznavala vso razsežnost zarote. Pavlov je močno vinjen podpisoval dekrete.

Janajeva so tretji dan po puču, ko je bilo že očitno, da gre zarotnikom za nohte, našli na tleh njegovega kabineta nezavestno pijanega. Ocenjujejo, da je asketski antialkoholizem eden bistvenih razlogov preživetja Gorbačova. Gor-

bačov je prvi abstinent med sovjetskimi voditelji. Za Hruščova je znano, da je mnoge svoje nenadne odločitve sprejemal okajen. Tudi Brežnjev je ljubil dolga popivanja. Za Stalina pa pravijo, da je bil superalkoholik.

Italijanske fotografije leta

Fotografija, ki prikazuje italijanskega policista, nagnjenega nad ranjenim Albancem-beguncem, je dobila nagrado Chia Sardinia kot italijanska fotografija leta. Prizor je avgusta posnel fotoreporter agencije Associated Press Massimo Sambicetti na nogometnem stadionu v Bariju, kamor so namestili albanske begunce, ki so z ladjami prišli na južnoitalijansko obalo. Nagrada znaša pet milijonov lir, podeljujejo pa jo vsaki šest let.

Pravijo, da so najdaljše vrste čakočih pred trgovinami na Kubi. Je že res, da so dolge vrste pred prodajalnami v Moskvi in drugih sovjetskih mestih, tu in tam pa tudi še na Poljskem, v Romuniji, toda tako dolgih kot na Kubi jih menda ni nikjer. Na našem posnetku vidite prizor iz Havane, ko čakajo na to, kdaj bodo trgovci kaj dobili.

TRGOVINA S SMRTJO CVETE

Konec hladne vojne med obema svetovnjima supersilama Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo, je svet zazibal v lažen občutek stabilnosti in varnosti. Lažen zato, ker se je kaj hitro izkazalo, da so bila pričakovanja preuranjena, saj so ostala številna krizna žarišča in izbruhnila celo nova, tako da o miru ni moč govoriti. Da je negotovost na številnih območjih na zemeljski obli marsikomu v prid in celo spodbujevana, da je slutiti tudi tekovanje obeh velesil v svetovni prodaji orožja, ki se s prenehanjem hladne vojne ni nič zmanjšalo. Glavni kupci orožja so nekatere bogate nafne države, pa tudi številne revne, v katerih režimih ni škoda denarja za orožje, medtem ko njihovi narodi od lakote umirajo.

Po ameriških podatkih je

KRALJICA

Vedno je veljala za mило, prijazno in tolerantno, zdaj pa jo hočejo postaviti pred sodišče za človekove pravice v Strassburgu. Nič čudnega da je danska kraljica Margareta ogorčena. In to njeni lastni ljudje. Kar 52 dvornih uslužbencev se je namreč pri-tožilo, da jim kraljica že 18 let ne prizna osnovnih delovnih pravic, tistih, ki jih uživa vsak danski delavec. Zahtevajo pogodbo o delu, določen delovni čas in določeno tarifo. Pravijo, da morajo biti dan in noč na razpolago, ne plačujejo jim nadur, ki jih morajo narediti tudi 50 na teden, kraljica jim ne prizna nočnega dela. Kraljica je jezna, saj je vedno mislila, da jih dobro plača (kar tudi jih, saj dobivajo povprečno po 4000 DEM na mesec), in da so vsi velika srečna družina. Delavci so jezni, ker so prepričani da jih izrablja. Vendar pred sodišče danska kraljica ne bo prišla, saj jo pred vsakim izrekom obsodbe ščiti diplomatska imuniteta. Kaže, da bodo morali spor rešiti po drugi poti.

Mozart v Teheranu

Praznovanju dvestoletnice Mozartove smrti se ni izognil niti Iran. V Teheranu je namreč koncertiral dunajski trio Larix. Tisti, ki se jim je posrečilo dobiti prostor v prepolni dvorani avstrijskega kulturnega inštituta, so mlade glasbenike pričakali z burnim ploskanjem. Občinstvo je željno prisluhnilo Mozartovim delom, saj so bili v desetmilijonskem Teheranu v zadnjih dveh letih le štirje ali pet podobnih koncertov, ki so jih pripravili domači izvajalci. Kolikor je znano, je bilo zdaj prvič po zmagi islamske revolucije leta 1979, da so oblasti dovolile gostovanje tujih izvajalcev klasične glasbe.

Sovjetska zveza v času od 1987 do 1990 samo z Iranom podpisala za 2,7 milijarde ameriških dolarjev pogodb za prodajo orožja. To pa kar za 270 odstotkov prekaša sovjetsko prodajo orožja tej državi v letih 1983—1986, ko je bila še v vojni z Irakom.

Globalno gledano, se je prodaja sovjetskega orožja tretjemu svetu sicer zmanjšala, saj je od 13 milijard v letu 1989 padla lani na 12,1 milijarde dolarjev, toda količina orožja, ki jo nabavlja tretji svet, se zato ni nič zmanjšala. Svetovno bitko in trgovino z orožjem, verjetno prav na račun zalivske krize, z vso gotovostjo dobivajo namreč Američani. Ta žalostni rekord so si pridobili z ogromnim skokom od 8 milijard vrednosti prodanega orožja v letu 1989 kar na 18,5 milijarde dolarjev v letu 1990. Lani se je torej zgodilo, da je bil prvič v zgodovini ameriški izvoz orožja v države v razvoju večji kot sovjetski. Rekord, na katerega pa Amerikanci ne bi smeli biti preveč ponosni, čeprav gre velik delež ameriške-

ga napredovanja v tej žalostni trgovini pripisati dragi in tehnično zelo zahtevni vojaški opremlji, ki jo je pred začetkom zalivske vojne Amerika prodajala Saudski Arabiji.

Koliko orožja je bilo z obeh strani prodanega v Jugoslaviji in komu, ameriški viri ne povedo, domnevamo pa lahko, da si ob stopnjevanju konflikta v tem delu sveta svetovni prodajalci orožja manejo roke. Baje je samo en minometalski projektil vreden 250 do 500 dolarjev. Ko poslušate zjutraj poročila, koliko jih je bilo izstreljenih na to ali ono vas ali mesto, si lahko sami izračunate, koliko denarje so četniki in armada pogladi v zrak, k temu pa pristejete še vso škodo, ki jim tak projektili naredijo. Na koga bi se človek bolj jezil, na tistega, ki ga prodaja in si s tujim trpljenjem in revščino kuje dobiček? Ko bi si dobri čkarji vsaj ne prodajali z eno roko orožja, z drugo pa modro nasveto o sožitju in demokraciji!

Konec z nogometom?

Bog ne daj, kajti Nemci bi marsikaj žrtvovali prej kot svoj nogomet. Res pa je, da bo kmalu konec z nogometom na prostornem traktu pred (doslej) zapuščenim zgradbo nekdanjega (in prihodnjega) nemškega parlamenta. Pred zgradbo Reichstaga, kot se je nekoč imenoval nemški parlament, so mladi ljudje desetletja brcali zgo., sedaj pa so se nemški poslanci odločili, da bodo parlament iz Bonn na novo preselili v Berlin.

Dobra in slaba novica za ljubitelje dobre kapljice

Slaba novica za izbirčne ljubitelje dobre kapljice se glasi: grozdja, iz katerega dobivajo znana francoska vina, bo letno najslabša po drugi svetovni vojni. Dobra novica pa je: kakovost tega, kar bo prišlo v steklenice, pa bo morda najboljša v zadnjih petdesetih letih.

Samo ena mrzla noč lani aprila je uničila velike površine vinogradov v Bordeauxu, Champagni in na območju Loire, Francosko nacionalno združenje pridelovalcev vin Onivins ocenjuje, da bo letošnji pridelek znašal približno 4,2 milijarde litrov v primerjavi s 5,5 do 6 milijard litrov v zadnjih letih.

Sampanja bo prihodnje leto za 20 odstotkov manj, vina z območja Loire, vključno z znanim muškadatom, celo za 60 odstotkov manj, klareta iz Bordeauxa pa prav tako za 60 odstotkov manj. Kot poroča Reuter, pa je izjemno lepo poletje prispevalo k bolj-ši kakovosti, ki bo, kot pravijo, najboljša po vojni.

Žrtev tajnih arhivov

Strah in trepet liberalne Amerike v obdobju po drugi svetovni vojni in lovec na čarovnice J. Edgar Hoover je imel na delovnem mestu v kleti pravosodnega ministrstva majhno zasebno kinodvorano. Znana je bila kot »modra dvorana« in v njej si je skupaj s sodetavci pogosto ogledoval pornografske filme. To je samo ena od neznanih podrobnosti, ki jih odkriva nova knjiga: J. Edgar Hoover in njegove skrivnosti. Edgar Hoover je vodil zvezno policijo skoraj tri desetletja, služboval je pod osmimi predsedniki in 18 državnimi tožili, vendar nihče od njih ni slutil, da je na podstrešju poslopja pravosodnega ministrstva FBI vodil vlomilsko šolo. Nihče si ni mogel predstavljati, da je dal vse prostore ministrstva opremiti s posluškovalnimi napravami. Med drugim tudi v zasebnem pogalju svojega šefa Bobbija Kennedyja. Večino svoje moči si je Hoover zgradil z metodo zastraševanja in zbiranja podatkov o vseh bolj ali manj vidnih liberalcih in ljudeh, s katerimi so prihajali v stik. Na koncu je bil sam žrtev svojih arhivov.

Slovenski vrh smo pred kratkim v Lendavi gontaj seznanili s tem, da v italijanski republiko tej o slovenskih vrhih ne bo slovar, bo na hce obrniti na spital, ki ne pikeljemo k OZN, ki slovar je bole nima, pravi dela, dore se italo vlada v neki deloj gojof za republiko ze mamo: Namesto denarja mamo jezueze, vlado mamo v senici, pa na tunci, smo edini predel fuge, ge mega več niti ednoga soldaka, Čaukaurve domove mamo v garilski domovaj skoro v raksoj veri, - raj man samo fali univerza - ova prava. V soboti mamo zdaj že ljudsko univerzo, med ten ka drujge ob-eine majo delavsko, Bela pa jo vsaj niti še meti kmečko univerzo. Un bi rad grato magister kmetijska v naših pogojih, čide v njej uspešno kmetoval, de proglašen za ambasadora Slovenije v znanosti. Ob mislih na klapca feruje ja, Dadož.

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

ŠIFRA: KOMPAS

Lahko povem samo tisto, kar bi se vam lahko zgodilo, pred sabo imam namreč samo odtis leve dlani. V tem je zajet tudi del vašega značaja, ki se ne spreminja preveč. Lahko se le pozitivneje preoblikuje.

Pričakovati je manjše, pa tudi večje težave, kakšno nesrečo in nekaj trpljenja.

Tudi črte poroke ni. Mogoče, da si boste še premislili.

Poklicno je pričakovati uspehe, ki bodo povezani z vašimi mladostnimi željami. Njihova uresničitev je vedno bolj možna, če boste upoštevali intuicijo. Živeli boste dolgo. Znate z ljudmi. Svoje cilje vztrajno uresničujete.

Nasvet: Če želite uspeti za vsako ceno, se morate nekaterim rečem tudi odpovedati. Sprenevedanje je metoda kratkih uspehov. Lepa beseda odpira vsa pota. Sami veste, da je to res.

Pričakovati je mnoge konflik-

te, za nekatere boste tudi sami

poskrbeli.

Poroke ni mogoče predvideti,

čutite se ljubezen enostavno

zgoditi.

V življenju vas vodijo pred-

vsem čustva, ki ravno tako kot

vse stvari v življenju nosijo dvoj-

ni nalogi, dve plati.

Imate umetniška nagnjenja in

občutek za lepoto. Mogoče bi bilo

v tej smeri pametno storiti kaj

bolj konkretnega.

Nasvet: Nagnjeni ste k boleznim

dihalnih organov. Na ljubezen

gledate tudi kot na kupčijo. Ker

ste ponosna oseba, bo ta zadeva

na vas kamen spotike. Poskusite

najti kompromis.

Kako

spoznamo

svežo ribo?

Prodajalci ponujajo najrazličnejše ribe, ki so včasih stare in neokusne. Priporočamo, da si temeljito preberete naslednje vrstice, v katerih boste našli nekaj preprostih, a zanesljivih nasvetov, ki vam bodo pomagali ločiti svežo in okusno ribo od neokusne. Najprej pogledajte trdoto. Ribo primemo za glavo, in če je sveža, mora njeno telo ostati trdo. Če pa ni, se ji telo povesi. Zdravim ribam bodo oči žive, bleščeče in izbuljene, pri postavih pa motne in vdrtne. Nasploh mora biti riba na otip elastična in napeta, ne pa sploščena in mehka, če je samo malo potisnemo vanjo. Skrge sveže ribe morajo biti vlažne, rožnate ali živo rdeče. Pri ribjih zrezkih je razlika še posebej očitna. Meso mora biti sočno, belo ali rožnato. Dobro se mora držati hrbtnice. Če pa je zmečkano in rjavkastih odtiskov, ko ga ločimo od hrbtnice, je to zanesljiv znak, da je riba že zelo stara.

ZA LJUBITELJE CVETJA

RMAN – SVEŽE ALI POSUŠENO CVETJE

Rman (Achillea) je trajnica, primerna za zelo slabo zemljo. Je zelo hvaležna rastlina, saj ima dvojno vrednost: če ga ne porabimo svežega, nam ostane za zimsko dekoriranje. Cvetovi so nežno rumene barve in primerni za rezanje od avgusta dalje. Če želimo rman posušiti, ga porežemo in povežemo v manjše šopke in obesimo s cvetovi navzdol v temen, suh prostor; le tako bo obdržal nežno rumeno barvo. Zelo pomembno je, da rman posušimo z glavicami navzdol, ker le tako ohranimo ravna in čvrsta stebela ter polne in napete cvetove. Enako velja za vse cvetje, ki ga želimo posušiti.

Kljub njegovi vsestranski uporabnosti rmana ne dobite vsepovsod, pač pa le v nekaterih vrtnarijah.

Za domačo uporabo je najboljše, da ga posadite ob ograji, da ga potem lahko nanjo privežemo. Včasih zraste rman tudi do 2 metra visoko. Jeseni ga porežemo do tal in spomladi bo zopet pognal. Nikar ga ne gnojite z mineralnimi gnojili, ker bo poleg, še posebej, če ne bo privezan.

Iz rmana lahko naredimo različne cvetlične kompozicije. Uporabljamo ga lahko skupaj z različnimi vrstami suhega cvetja, suhih vej in korenin, če vam enobarven rman ni všeč, ga posprejajte z avtolakom in stvar bo takoj drugačna. Cvetlične kompozicije se lotite sami, saj je vsak aranžma unikat in prav v tem je lepota in zanimivost narave, ki se ponuja v našem domu.

Tudi na rdečo barvo ne pozabite, saj se le-ta odlično poda z rmanom in mora biti konzervirana. Konzerviramo pa tako, da vejice z listi odrežemo, ko popolnoma dozori (avgust, september) in konice pecljev zmečkamo ali razceframo z nožem in pustimo, da nekoliko ovenijo. Nato jih potopimo v posodo, v katero smo prilili 1 del glicerina in 2 do 3 del vroče vode. Vejice postavimo 5 cm globoko in jih pustimo tako dolgo, da listi popolnoma vsrkajo tekočino. Listi tako ne bodo odpadli in se bodo svetili ter ne bodo spremenili barve.

Če še nimate rmana, si ga priskrbite in si sami ustvarite cvetlično kompozicijo.

Olga Varga

NASVET

Grozdje za hujšanje

Sezona grozdja je že tu. Grozdje vsebuje veliko sladkorja in balastnih snovi – zato nas hitro nasiti. Ta grozdna lastnost nam pride prav za nekajdnevno shujševalno kuro. Grozdje pospešuje delovanje črevesja in ledvic, boljša prebava je tudi po končani kuri. Da bi se znebili nekaj odvečnih kilogramov, vztrajamo pri treh dnevniških izključno grozdnih obrokih (2 do 4 kg na dan). Računati pa moramo z močnim odvajalnim in diuretičnim delovanjem grozdja.

Gumijaste rokavice

Mnoge ženske, ki si negujejo roke, opravljajo najbolj umazana dela z gumijastimi rokavicami. Hitro se navadimo očistiti zelnjavo, pomivati in prati, delati v vrtu, tako da vas rokavice sploh ne virajo. Ne vemo pa, da nam tudi gumijaste rokavice lahko sprožijo alergijo. Prva znamenja so srbeči deli na rokah in ekcem. Gumijaste rokavice so izdelane iz lateksa, ki ga pridobivajo iz kavčuka. Večinoma povzročajo alergijo snovi, ki jih primešajo lateksu, da ga lažje obdelujejo in da je trpežnejši. Toda alergični odziv lahko sproži tudi sam lateks. Alergija zaradi lateksa se lahko izteče s hudimi motnjami, kakšne so srbenje po vsem telesu, napadi kašlja in težko diha-

nje. Če opazimo, da smo zanje preobčutljivi, si raje kupimo rokavice iz umetne snovi vinil. Prodajajo jih v lekarnah.

Uporabimo star kruh!

Kako pripravimo žemljey pečenjak? Posušen kruh ali žemljey narežemo na kockice. Prelijemo z mlekom, da se navlažijo. Posladkamo, lahko dodamo tudi nekaj rozin ali narezanih orehov pa še stepeno jajce. Dobro premešamo. Pečemo v dobro namazani ponvi v pečici na 120 stopinj, oziroma dokler se na vrhu ne pokaže rahla skorjica.

Kako iz starega kruha pripravimo dodatek k juham? Posušen kruh, žemljico ali toast narežemo na kockice in jih prepražimo na maslu ali margarinu. Ko se ohladijo jih spravimo v stekleno posodo z navojnim pokrovom in dobro zapremo. Tako pripravljene kockice lahko hranimo v zalogi kar precej dolgo. Uporabljamo jih kot dodatek k juham, namesto rezancev.

Kuhajte z nami

PARADIŽNIKI Z MESNO SOLATO

Potrebujemo: 25 dag kuhanega ali pečenega mesa, 3 krompirje, 1 kislj jabolko, 1 kislj kumarico, 1 trdo kuhano jajce, 1 drobnj čebulo, šopek drobnjaka, 1 del tatarske omake (ali majoneze), srednje velike, zrele, a še trde paradižnike, aspik in lepe solatne liste.

Krompir skuhamo, ga olupimo in narežemo na drobne kocke. Ravno tako zrežemo jabolko, jajce in meso. Vse sestavine naj bodo hladne. Čebulo fino sesekljamo, drobnjak narežemo. Opranim paradižnikom odrežemo zgornji del, kjer je pecelj. Z žličko previdno izdoblamo semenje in prekate. Notranjost malo solimo in popramo. Vse narezane sestavine rahlo zmešamo s tatarsko omako in napolnimo paradižnike. Plitvo skledo obložimo s solatnimi listi in nanje zložimo paradižnike. Okrog paradižnikov okrasimo z na kocke zrezanim aspikom.

Aspik: Iz jušne kocke in 3 del vode skuhamo juho in jo precedimo. V mrzli vodi namakamo nekaj minut 4 liste želatine. Ko se želatina zmehča, jo ožamemo in dodamo vroči juhi. Mešamo, da želatina popolnoma razpade. Juha naj več ne zavre. Odstavimo jo in ohladimo, da se strdi. Strjeno narežemo na kocke in uporabimo.

KOZMETIKA

LETNICE NA VRATU

Ker so tudi letos moderne kratke pričeske, kratko in gladko pristriženi lasje pa odkrivajo pogled na vrat, je le-ta še bolj potreben nege. Prav vrat in roke običajno najhitreje izdajo našo letnico rojstva. Videz vratu lahko izboljšamo in mu damo pravilno obliko. Zaradi slabe drže je vrat nepravilno oblikovan in gubast. Gube bodo prav gotovo manj vidne, če se odpovemo zgledniku in spimo na ravni ploskvi. Pri vsakodnevni negi kože na obrazu negujemo tudi kožo na vratu. Zvečer uporabljamo čistilno mleko, losion, nato še hidratantno ali hranilno dnevno kremo. To pa še ni dovolj. Koža na vratu je že sama po sebi nagnjena h gubanju, to pa preprečimo s posebno kremo za vrat, ki pospešuje

krvni obtok ter hitrejšo regeneracijo kožnih celic. Nastajanje gub preprečujemo tudi z redno masažo vratu, pri čemer uporabljamo masno vitaminsko ali hranilno kremo, ki jo vtiramo v kožo na vratu s krožnimi gibi prstov. Na vrat ne smemo pozabiti tudi pri ličenju. Na zaščitno kremo naneseemo najprej tekoči, nato pa še puder v prahu.

Skrivnosti izkušenih gospodinj

Ocvrt krompir bo zlato rumen in hrustljiv, če ga boste narezane pustili nekaj minut v vreli slani vodi, nato pa ga osušili s krpo in ocvrti v vrelem olju.

x

Pražen krompir bo hrustljiv, če koščke, preden jih vsujete v vrelo masčobo, potresete z moko.

x

Če je juha premastna, masčobo odstranite tako, da jo ohladite in za nekaj časa postavite v zamrzovalno skrinjo, da se masčoba strdi.

x

Vsakokrat, ko pripravljate jedi iz mlečnega mesa, mu dodajte nekaj kapljic limoninega soka. Jed bo okusnejša.

x

Vse vrste mesa za zrezke bodo okusnejše in mehkejše, če jih pred pripravo vsaj za eno uro namočite v mleku.

SESTAVIL MARKO NAPAST	VRSTA DOLGEGA BOLNIKA	FRANCOSKI PISATELJ (PROSPER)	GRŠKA POKRAJINA	TIJE ŽENSKO IME	DEPARTMA V SEVERNI FRANCJI	INKASO	MESTO V SEVERNI KOREJI
SMERNI KAZALEC							
SONČARICA							
ŠPANSKI PESNIK (TOMAS DE 1750-1791)							
STENA				MELODIČNI OKRASEK			
STARO-PERZJSKI PESNIK HAJJAM				ROMUNIJA			
ŽELEZO				GLAVNO MESTO ZAH. AV. STRALJE	MEDNARO-DNI KNJIŽEVNI KLUB		
DEL ŽIVALI					ELEKTROKARDIOGRAM		
AVTOMOBILSKA OZNAKA ŠPANJE		SIN ZEVSJA IN EGINE				OKRAJŠAVA ZA ZIMSKI MESEC	STARO-ZIDOVSKI KRALJ
1300 km DOLGA REKA V INDIJI							
ZANIMANJE ZA KAJ							
KERAMIČNA PLOŠČICA							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: diploma, okrasek, kovnica, Uno, Ren, maša, NT, E, ona, Nelipac, tresalo, Arc, top, Ra, Aida, eternit, capa, JA.

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:
Izvajalec:
Skladba:

KUPON 33

Lestvica narodno-zabavnih melodij za mesec september:
1. SRČE — Ans. Vlada Sredenska (zmagovalec meseca)
2. PREKMURSKA — Slovenskogoriški kvintet
3. JAZ SEM PA EN FRANC KOŠIR — Franc Košir
4. TAM SMO DOMA — Fantje z vseh vetrov
5. VRAČAM SE Z GORA — Ans. Nagelj
Vaše glasovnice pošljite na MURSKI VAL, Titova 29, M. Sobota.
Melodije z lestvice poslušajte ob četrtkih na MURSKEM VALU.
Nagrajenci:
Andrej Sođić, Cvetkova 18 a, 69000 M. Sobota
Vili Fuja, Melinci 161, 69231 Beltinci
Marija Kuhar, Dom oskrbovancev, Dr. Vrtnjaka 1, 69103 Rakičan

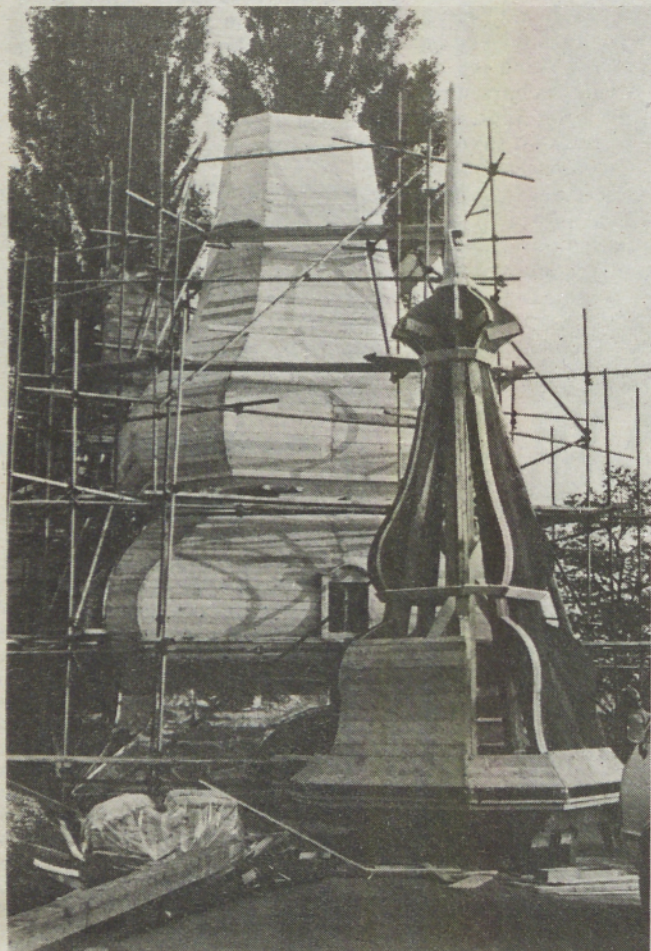
Radgonski zvonik

V začetku septembra so pred cerkvijo sv. Petra v Gornji Radgoni začeli graditi novo ostrejšje zvonika; starega, ki je bil do pred kratkim postavljen prav tako pred cerkvijo, so porušile tankovske granate.

Dela izvajajo delavci zasebnikov Mlinariča in Lončariča, nadzorujejo pa jih avstrijski kolegi. Ves material, les in dragi baker, so podarili Avstrijci. 25. oktobra bodo novo in pokrito ostrejšje zvonika potegnili na zvonik, slovesnost pa bo 27. oktobra. Iz pločevine, ki je bila na starem ostrejšju zvonika, bo umetnik Mirko Bratuša izdelal kip v obliki zvona in ga imenoval Peti zvon, postavljen pa bo na vrhu stopnišč na cerkveni hrib.

Brez pomoči avstrijskih sosedov zvonik še dolgo ne bi imel nove strehe. Medijska popularnost Gornje Radgone in cerkve sv. Petra pa privablja v obmejno mesto tudi številne turiste. Predvsem ob koncu tedna se pred cerkvijo (in pred muzejem v starem Špitalu) ustavljajo avtobusi s kranjsko in ljubljansko registracijo. Stari in mladi turisti fotografirajo uničeni stari zvonik in gradnjo novega kot največjo turistično zanimivost Gornje Radgone.

bbp

Čez dober mesec bo v Gornji Radgoni spet slovesno, saj bo zvonik dobil novo streho, iz ostankov starega zvonika pa peti zvon. bbp

Nov asfalt v KS Videm

Čeprav sodi krajevna skupnost Videm ob Ščavnici med najmanj razvite v občini Gornja Radgona, se lahko pohvalijo z dobro razvito komunalno ureditvijo krajevnih in vaških cest. Te so sedaj v večini asfaltirane. Da jim to uspeva, se lahko zahvalijo krajanom, ki z velikim odrekanjem, kljub samopriskom, prispevajo potrebna sredstva.

Kot nam je povedal podpredsednik sveta KS Videm Jakob Kreft, tudi letos ne mirujejo. Prav te dni so končali z asfaltiranjem raznih odsekov krajevnih cest v skupni dolžini okrog tisoč petsto metrov. Vrednost del znaša 1,4 milijona dinarjev, denar pa so zbrali s samopriskom in dodatnimi prispevki krajanov. Posamezniki iz oddaljenejših krajev so prispevali od 35.000 do 50.000 dinarjev.

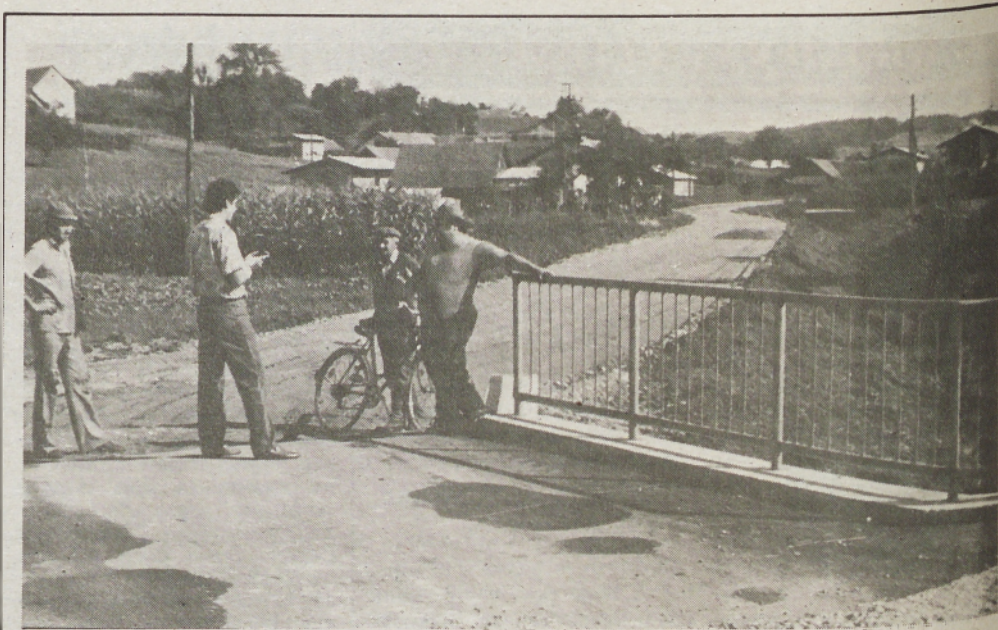
Nove asfaltne površine so na Rožičkem Vrh (300 metrov), na cesti Rožički Vrh—Stanetinci (670 metrov) in v Stanetincih (600 metrov). Pri zemeljskih delih so vaščani prostovoljno pomagali in tako prispevali k zmanjšanju stroškov.

Ludvik Kramberger

NEVARNO KRIŽIŠČE

V krajevni skupnosti Spodnja Ščavnica, na cestišču iz Lastomerice mimo osnovne šole in trgovine z bifejem na prednostno cesto iz smeri Maribor—Murska Sobota, je zelo nevarno in neurejeno križišče. Ulica na postajališču, visoka trava, grmičevje in živa meja onemogočajo dober pregled. Pred dnevi se je na tem križišču zgodila težja prometna nezgoda. V Pomurju je na cestah žal več takih nevarnih pasti. Morda bo smrtna nezgoda prebudila odgovorne in Cestno podjetje Murska Sobota, ki naj bi skrbelo za ta del magistralne ceste.

Jože Kaučič

PEČAROVCI — Dolgoletna želja domačij v zaselkih Šerugova graba in Kolarov breg, da bi imeli tudi oni asfaltno povezavo, se je te dni uresničila. Z deli so začeli pravzaprav že lani avgusta, potem ko so zbrali denar od 27 gospodinjstev ob tej cesti. Na vsako je prišlo povprečno okrog 20.000,00 šilingov, kot bi znašali takrat dinarski prispevki. V ta namen so izločili tudi 10 odstotkov krajevnega samopriskerka, kljub temu pa sami niso zmogli pokriti celotne naložbe, zato so morali počakati na pomoč občine. Le-ta znaša le toliko, kot bo stala asfaltna prevleka — okrog 40 odstotkov potrebnega denarja, vse drugo pa je lastna udeležba.

Fotografija: Jože Graj

KRAJEVNA SKUPNOST BOGOJINA

V krajevni skupnosti Bogojina tudi v teh težkih razmerah ne mirujejo, temveč uspešno uresničujejo programske naloge. Pred kratkim so v Bogojini asfaltirali dva odseka vaške ceste v skupni dolžini okrog 600 metrov. Poleg tega so položili 150 metrov kanalizacijskih cevi za odvod meteorne vode. Dela je opravilo Podjetje Pom-grad iz Murske Sobotice. Tako se je nekaterim krajanom po dolgih letih čakanja uresničila želja po asfaltni povezavi s središčem vasi. Istočasno pa je bil rešen problem vode, ki je ob nalihih ogrožala znamenito Plečnikovo cerkev. Posebej velja povedati, da so aktivni člani vaškega odbora na čelu s predsednikom Izidorjem Camplinom poleg samopriskerka zbrali še dodatnih 200.000 dinarjev. Odziv krajanov v tej akciji je bil relativno dober, upajo pa tudi, da bodo tisti, ki doslej niso še ničesar prispevali,

svojo obveznost tudi izpolnili. V Bogojini se bodo kmalu tudi priključili na soboški primestni vodovod. To so jim obljubili pri-

stojni organi v Murski Soboti. S tem bodo rešili dolgoletni problem zdrave pitne vode. Potrebno pa bo razmisliti o rekonstrukciji notranjega vodovodnega omrežja, ki je staro 20 let. V ta namen so že izdelani načrti pri Projektivnem biroju v Murski Soboti. Pri tem se je zlasti angažiral Anton Casar. Kmalu namenjajo v Bogojini urediti tudi organiziran odvoz smeti. O tem so že stekli pogovori.

F. Maučec

OBMEJNO SREČANJE NA GORNJEM SENIKU

Pred dnevi so se na Gornjem Seniku srečali prebivalci z obeh strani meje. Tako so se srečali gasilci Trdkove in Sakalovec ter kovali načrte sodelovanja. Prvič so se srečali tudi gasilci Martinja in Gornjega Senika ter se dogovorili, da se bodo kmalu zopet sestali in dogovorili za nekatera konkretna sodelovanja. Za sodelovanje pa so se tudi dogovorili športniki Gornjega Senika in ŠD Srebrni breg Martinje. Tokrat so se pomerili v malem nogometu, s tem pa so nogometaši Martinja tudi vrnili obisk. Srečanje je potekalo v prijetnem ozračju in ob gostoljubnosti. Škoda le, da so morali k sosedom potovati približno 80 km daleč. S srečanja so poslali pozdrave predsedniku predsedstva Republike Slovenije Milanu Kučanu z željo po čimprejšnjem odprtju mejnega prehoda Martinje—Gornji Senik.

Srečko Kalamar

SODIŠINCI

NIČ VEČ PO MAKADAMU

Krajani Sodišincev se ne vozijo več po makadamskih cestah. Pred kratkim so asfaltirali 4220 kvadratnih metrov ceste in 400 kvadratnih metrov površine pri vaško-gasilskem domu. Dela, ki jih je opravilo Cestno podjetje Murska Sobota, so stala 120.000 dinarjev. Kmalu bodo tudi dobili nov transformator. Načrtujejo pa še obnovo križa in kapele.

frku

Referendum uspel

Krajani krajevnega skupnosti Dobrovnik, vanjo spadajo še Srehovci in Žitkovi, so se na nedavnem referendumu odločili, da bodo spet prispevali sredstva za razvoj vasi. Zavedajo se namreč, da si v teh težavnih časih lahko pomagajo le sami. Tudi vsi dosedanja referendumi, bilo jih je kar nekaj, so uspeli, to pa se kaže tudi pri sorazmerno hitrem razvoju Dobrovnika in drugih dveh vasi. Dobrovnik je doslej dobil že mali industrijski obrat, banko in pošto, imajo kulturni dom, zdravstveno postajo z lekarno, nekaj novih trgovin. V Srehovcih so obnovili vaški dom, asfaltirali ulice, v Žitkovcih so asfaltirali ulice, začeli pa so tudi obnavljati vaško-gasilski dom. V naslednjih letih pa bodo uredili pokopališče, ulice, v Žitkovcih bodo dokončali obnovo vaškega doma, v Srehovcih zgradili mrliško vežo, v Dobrovniku pa športno dvorano, zavzeli pa se bodo za koriščenje termalne vode, saj imajo vrtino blizu vasi. Dela je torej še veliko, volja občanov pa je odločilna, ali bodo vsi poprijeli za delo.

JD

Gornja Radgona

KJE PUŠČATI KOLESA?

Zaradi slabih cest je skozi Radgono vožnja s kolesom nevarna, kolesarske steze pa ni. Še huje pa je, saj ni prostora za kolesa. Do sedaj so jih na primer prisiljali ob zid poštnega poslopja, ki pa je sedaj obnovljeno, okolica pa urejena, tako da ni več prostora za kolesa. Solarji in drugi tako puščajo svoja kolesa na nepravilnih mestih. Zato bi odgovorni v Radgoni morali razmisliti tudi o tem problemu.

F.Klemenčič

»Hitlerjev blok« v Gornji Radgoni je dobil novo obleko. S sredstvi iz stanovanjskega fonda za vzdrževanje stanovanj so na Partizanski cesti v Gornji Radgoni v minulih mesecih obnovili najstarejši stanovanjski blok s 25 dvo- in trisobnimi stanovanji. Blok je bil zgrajen med drugo svetovno vojno (1945. leta), prvotno pa je bil menda namenjen vojaškim starešinam ter sodobno opremljen. Dela je prevzel obrtnik Janez Perko, ki je s svojimi delavci zamenjal okna, notranje in zunanje police, poleg fasade pa so obnovili tudi 6 dimnikov. Investicijska vrednost opravljenega je 1,5 milijona dinarjev.

bbp

IZ STARE ŠOLE STANOVANJA

To se je na zadovoljstvo mnogih zgodilo v Vučji vasi, kjer je poslopje nekdanje osnovne šole že močno propadalo. Da ga z občasno bi povsem uničil, se je pred dvema letoma takratna skupščina občinske samouprave stanovanjske skupnosti v Ljutomeru odločila, da preuredi šolske prostore v druge koristne namene. Po projektu, ki ga je izdelalo Proizvodno gradbeno podjetje Ljutomer, so jeseni leta 1989 začeli z obsežnimi deli, saj je bilo treba urediti hidroizolacijo. Prostori so bili namreč vlažni in je odpadal omet, stropovi leseni, dotrajani pa so bili tudi nizozemski izdelki in instalacije. Načrtovali so preureditev objekta, s čimer so pridobili pet dvosobnih stanovanj s skupno površino 322 kvadratnih metrov in prostor za dejavnost Gasilskega društva. Vučja vas, ki meri blizu 63 kvadratov. Hkrati so izvedli tudi globljev kleti in druga dela, ki so bila nujna za zagotavljanje funkcionalnosti celotnega objekta. Zdaj z zadovoljstvom ugotovljajo, da so vsa gradbena, obrtniška in instalacijska dela na objektu za njimi. Opravljen je tudi tehnični prevzem, z adaptacijo manjšarke pa so pridobili še 3 dvosobna stanovanja v velikosti nekaj več kot 203 kvadratnih metrov. Večina stanovalcev se je že vselila. In koliko je vse to stalo? Dobrih osam milijonov dinarjev, kar pomeni približno 15 tisoč 223 dinarjev na kvadratni meter.

M. Jeršič

ŠE NAPREJ EVGEN CAR

NAJ POMUREC (POMURKA) MESECA

GLASUJEM ZA

10

(Ime in priimek predlagatelja ter naslov)

Tudi v septembru ste, spoštovani bralci domačega tednika Vestnik, največ glasov oddali za gledališkega igralca, sicer rojaka iz Dobrovnik, Evgena Cara. Približno enako število glasov pa sta dobila predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan in humorist Geza Farkaš. Z akcijo seveda nadaljujemo tudi oktobra.

Namesto otrok vzgaja rože

Okolica Laposijev domačije v Adrijancih je bila te dni vsa v cvetju, tako da je dišalo daleč naokrog. Tudi nas je premamila cvetoča poljana in sredi nje smo srečali lastnico Olgo. Nameravala je biti vzgojiteljica otrok, zato je končala tudi Srednjo vzgojiteljsko šolo v Mariboru in nekaj malega delala v vrtni, če je bilo treba kje koga nadomeščati. Stalne službe pa ni in ni mogla dobiti. Zato je bila prisiljena ostati na kmetiji. Lani se je odločila, da bo začela vzgajati rože. Dogovorila se je za sodelovanje s Kmetijsko zadrujo Panonka in najprej poskušala s tulipani. Letos pa je posadila tudi gomolje gladiol. Z ene njive je že »požela« cvetje, na drugi pa se je še bohotilo okrog 16.000 cvetočih bilk gladiol. Pravzaprav so zdaj najbrž že marsikje na mizah v tuzah.

Olga se počuti med rožami kot med otroki. Tudi z njimi mora biti nečinja in potrpežljiva. Na videz je to lepo delo, vendar zahteva tudi dosti truda. Vsakih 10 do 14 dni je treba škropiti, poleg tega pa še po vsakem dežju. Pri tem ji običajno pomaga mož, ki je delal v Panoniji in je tudi ostal brez službe, sicer pa je njegova skrb predvsem živina. Tačas imajo v hlevu 17 glav, od tega 6 krav molznic. Zaenkrat sta torej oba preskrbljena. V Olgi pa je še vedno močna želja, da bi vzgajala tudi otroke.

JOG

Z ene njive so že porezali cvetoče gladiole, na tej pa jih je te dni čakalo okrog 16.000. (Fotografija: JOG)

Poroke

MATIČNI URADI SO MURSKA SOBOTA:

Milko PODLESEK, upravni delavec iz Murske Sobote, in Suzana ZUPANEK, obrtnica iz Murske Sobote;
 Gašper MARC, dipl. inž. farmacije iz Vipave, in Janja SKALAR, dipl. inž. farmacije iz Murske Sobote;
 Bojan KRANJEC, gradbeni tehnik iz Murske Sobote, in Martina NOVAK, ekonomska tehničarka iz Bakovec;
 Anonim STOF, vratar iz Gorice in Natalija PUCKO, tekstilna konfekcionarka iz Murske Sobote;
 Marjan MALIGEČ, delavec v mesni ind. iz Murske Sobote, in Simona KRETT, ekonomska tehničarka iz Dokležovja;
 Danijel BENČAK, zidar iz Vadurec, in Renata KOLBL, medicinska sestra iz Bratonce;
 Miran BAGARI, krojač iz Bakovec, in Renata KOCIPER, tekstilna konfekcionarka iz Beltincev;
 Marjan SAMPT, delavec iz Kuzme, in Bernardka KREN, kmetijska delavka iz Kramarovec;
 Karel SADL, zidar iz Gornjih Slaveč, in Milena MARIČ, tekstilna konfekcionarka iz Nuskove;
 Ernest BARBARIČ, kuhar iz Gornjih Črnc, in Brigita HORVAT, kuharica iz Domajnice;
 Drago BALIGAC, PTI tehnik iz Izakovec, in Metka LIPIČ, višja medicinska sestra iz Beltincev;
 Peter LILIK, pomočnik tekstilnega konfekcionarja iz Murske Sobote, in Sabina FICKO, pomočnik tekst. konf. iz Boreče;
 Stefan ŽIŽEK, strojni ključavničar iz Guncan, in Cvetka MAUČIČ, poljedelka iz Guncan;
 Ivan SPOLJARIČ, gradbeni delavec iz Križevca in Nada ROGAC, delavka iz Rakicana;
 Janez FARIČ, miličnik iz Sela in Matilda KUMIN, prodajalka iz Sela;
 Stefan FRANKO, orodjar iz Markišavce in Marjana KERCMAR, delavka iz Vijeje gomile;
 Gorazd JUREŠ, tekstilni tehnik iz Murske Sobote in Renata KOGAR, grafičarka iz Murske Sobote;

Goram se je zapisal pozno,
a za zmeraj

Med nami je veliko ljudi, ki hodijo v gore in občudujejo njihove lepote. Gore so privlačne tako za mlade kot starejše, tudi take, ki so si že naložili sedmi križ ali še več. Med slednje sodi tudi 73-letni STEFAN ČER iz Murske Sobote,

sicer znan kot dolgoletni dimnikarski mojster. Planinec je postal šele lani, za gore pa ga je navdusil njegov prijatelj Ludvik Meolic iz Murske Sobote, ki je velik ljubitelj gora in narave. V njegovi družbi se je tudi prvič podal na pohod na Uršljo goro. Slog je brez vsakih težav, kar da bi za seboj že imel veliko pohodov v gore. Navdušenje je

bilo enkratno in Stefan je vsiljubil lepote narave. Potem se je skupaj s člani Planinskega društva Matiča iz Murske Sobote podal na Mojstrovko, kjer je tudi prestal prvi planinski krst. Z veseljem ga je opravila velika ljubiteljica gora, predsednica Medobčinskega odhoda planinskih društev Marija Lah-Vild. Zanimivo je, da je Stefan med okrog 40 planincev drugi prišel na Mojstrovko in s tem presenetil izkušene planince. Letos je bil med udeleženci pohoda na Snež-

SREČANJE

nik, zadnji njegov pohod pa je bil na najvišji slovenski vrh Triglav. Tudi ta vzpon mu ni delal posebnih težav. Bil je »močnejši« od izkušnega planincev Ludvika Meolice in dosti mlajšega Jožeta Rutarja, saj ju je moral na Kredarici čakati kar tri ure. Ker pa je bila tisti dan megla, niso nadaljevali poti, temveč so prespali na Kredarici in se šele naslednji dan jutraj podali na Triglav. Veselje ob osvojitvi najvišje točke domovine je bilo nepopisno. Videti Aljažev stolp od blizu je prav gotovo želja vsakega planincev. Tako je Stefan Čer pri 72 letih postal planinec. Lepotam gora se je zapisal pozno, vendar za zmeraj. Zlat mu je le, da društvo ne organizira več pohodov.

F. Maučec

»Male za sto, ta velike pa za dvesto... kupite, ne bo vam žal, saj so zelo dobro izdelane,« nas je prepričeval možakar, ki smo ga srečali na cesti proti Zihlavi v Ščavniški dolini. Nekoliko je bil razočaran, ko smo rekli, da bi ga radi le fotografirali, saj je to, kar je za nas nekaj posebnega (prodajanje košar ali »krbül« iz slame in šibja) za njega normalen način preživljanja. Mogoče pa mu bo tale »reklama« v Vestniku pomagala, da jih bo prodal še več kot prej! Mogoče pa bi jih moral prodajati kje v mestu, kjer (bolj kot na podeželju) vse bolj težijo k naravnemu.

bbp

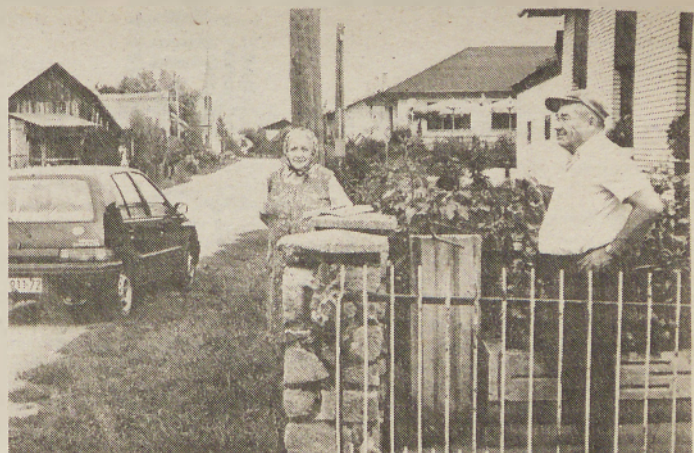
TAM, KJER IZVIRAJO REKE IN POTOKI

Črnc se je v Bratoncih »preselil« pod zemljo

Ni kaj, na zemljevidu je lepo videti začetek modre črte, ki označuje začetek nekega vodotoka; torej greš tja in si na izviru? V naravi pa je to dokaj zapletena stvar. Skoraj nikjer ni namreč tako, da bi voda vidno »vrela« na plan, da bi bil tam recimo tudi naravni studenec, za katerega bi okoliški domačini vedeli in tja hodili tudi po vodo, kadar bi bilo to nujno potrebno. Povsod, kjer smo bili doslej, pa na kaj takega nismo našli. Le pri stalnem Murinem izviru je na bližnji skali pritrjena tabla, na kateri piše, da tamkaj izvira Mura, na začetku Ščavnice pa stoji vodovodna »hišica«.

Nazadnje smo se podali še k izviru potoka Črnc. Zemljevid na črta nas je peljal v Bratonce. To bo najbrž enostavna naloga, smo si mislili med potjo, in to tudi zato, ker nam je eden od znanih naravovarstvenikov dejal, da je izvir pod železniškim mostom v Bratoncih. On da je tako slišal pripovedovati od drugih. Najprej smo se torej zapeljali k temu mostu, mapak tam se ni bilo videti, da bi bil kakšen izvir. Le kaval je vodil naprej in nazaj, in to prazen, brez vode. Nič, najbolje bo iti povprašat nekoga, ki se Bratonce kar najbolje spozna. Nekateri so nam rekli, da je to Andrej Cigut, ki da piše celo zgodovino tega kraja. Izkazalo se je, da je res tako. Na poti k njemu

pa smo se ustavili tudi pri 70-letni Mariji in 73-letnem Viktorju Uleni, ki sta bila ravno tedaj zunaj. Zanimalo nas je seveda, kaj vesta onadva o izviru oziroma potoku Črncu. Viktor nam je povedal: »Prej sem bil doma ob strugi Črnca in spominjam se, da je voda še kar bistro tekla mimo. Pred približno 60 leti je bila tudi velika poplava, tako da smo se lahko vozili v koritih celo okrog vaške kapele. Otroci smo se tega tedaj veselili, odrasli pa so imeli hude skrbi in težave. Lovili smo tudi ribe, ki jih je bilo na pretek. Slišal sem, da je bil nekoč ob potoku tudi mlin, ampak jaz se tega že ne spominjam več. Pozneje je bila še enkrat večja poplava. Ko je voda otekla, pa se je spraznila tudi struga Črnca, tako da

Viktor Ulen se še dobro spominja, kako so se nekoč, ko je Črnc v Bratoncih poplavljal, lahko vozili s koriti okrog vaške kapele. Slišal je tudi pripovedovati starejše, da je bil nekoč ob potoku mlin.

zdaj v njej skoraj nikjer ni vode.« Marija pa se je spomnila, da so žene lahko nekoč v potoku prale perilo.

In s kakšnimi podatki nam je postregel vaški zgodovinar (tudi dolgoletni funkcionar) Cigutov Andrej ali Draš, kot mu vsi pravijo?

»Izvir Črnca ni pod železniškim mostom, temveč med železniško progo in potokom Dohel, ki tudi teče skozi Bratonce. Ko so leta 1925 zgradili progo, so naredili pod nasipom tudi manjši propust, da je lahko voda tekla skozenj. Takrat je bil potok še kar bister kmalu po izviru. Tekel je skoraj po celi vasi in tudi večkrat poplavljal. Kot mi je znano, se je to dogajalo vse do tedaj, ko niso regulirali potoka Dohel, ki se je nekoč izlival v Črnc pri gradu v Beltincih, grofje pa so ga dali prekopati in njegovo strugo podaljšati za približno 2 kilometra, tako da se zdaj pridruži Črncu zunaj Beltincev. Takrat je bila

speljala voda tudi okrog beltinske žitnice. Ob glavni cesti na desni strani pa je bilo manjše jezero, v katerem se je zbirala voda iz Črnca. Zdaj je to vse drugače. V strugi skozi Bratonce skoraj nikjer ni vode in tudi tam, kjer je bil nekoč viden izvir, je sedaj suho. Vendar teče voda pod zemljo. To so ugotovili pred leti strokovnjaki geologi iz Ljubljane. Tudi meni so dovolili, da sem pogledal skozi njihove aparature in se prepričal o tem.«

Pravega izvira Črnca torej sploh ni videti s prostim očesom. Sicer pa smo na Vodnogospodarskem podjetju v Murski Soboti slišali, da je Črnc dokaj bogat vodni vir. V Črenšovcih, Polani in še kje so lahko pili vodo v njem, tako je bil čist. Zdaj pa je že tako onesnažen, da mu ime Črnc kar ustreza. Žalostno!

Jože GRAJ

»Tu na desni strani proge (v smeri proti Ljutomeru) je bilo nekoč močvirje in viden začetek potoka Črnc. Zdaj je to vse drugače,« nam je pokazal Andrej Cigut.

GASTREMA

vodnik po

gostinski

opremi

Gastrema
Celovška 149, Ljubljanatelefon
061 554 781

Rad bi vam povedal...

24. junija, zadnji dan pouka, sem vesel dobrega spričevala odkorakal domov. Pred mano so bile dolge, vroče počitnice. Že sem videl Bled, Jesenice, Pokljuko, Bohinjsko Bistrico pa Triglav in še v Italijo bi malo pogledali, tako smo namreč načrtovali že v začetku junija. Pa se ni zgodilo.

26. junija je Slovenija razglasila samostojnost. Svečano proslavo smo spremljali preko televizijskega zaslona. Oče in mama sta se trudila z razlago, kako pomemben je ta dan in da je to prelomni trenutek slovenskega naroda. Oče je dejal: »Fant, to kar zdaj gledaš, vidiš, to bo zgodovina, lahko si srečen, da si že toliko velik, da veš, za kaj gre!« Oče je bil videti res srečen, le mama, ki je že po naravi bolj sumničava, je dejala, da se je preuranjeno veseliti. Imela je »hudičev« prav.

Naslednji dan je radio že objavil pohod okupacijske vojske, se pravi »naše« JNA na samostojno Slovenijo. Dogodki so se odvijali zelo hitro, radijski in televizijski mediji so poročali ves dan in vso noč. Vojna je bila pred tem za vse nas tako oddaljena. Živeli smo v prepričanju, da se to, kar se je dogajalo pred petdesetimi leti, ne bo več ponovilo. Bili smo otroci mira. Orožje in streljanje smo poznali le iz televizije in pripovedovanja babic in dedkov.

Rad bi vam povedal, da nisem žaloval za načrtovanimi počitnicami, na katere smo v tistih negotovih dneh kar nekako pozabili, želim si le, da bi vsi ljudje živeli v miru.

Mislil, da se nismo rodili za to, da nas pokonča sočlovek, še manj pa misel, da nam vladajo okupator oziroma generali.

IGOR MURŠIČ, 6. r.,
OŠ Branka Bernota-Aljaža,
Križevci pri Ljutomeru

BILO JE LEPO

Na Osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci so prvošolčkom letos pripravili lep in povsem drugačen sprejem in prvi šolski dan, kot je bilo to v navadi doslej. Skozi šolska vrata jih je v jedilnico povabil ravnatelj, kjer jih je pozdravil in pozval starše k sodelovanju. Učiteljice so jim z učenci drugega razreda pripravile kulturni program z glasbo, plesom in lutkovno igrice. Posebno presenečenje je bila torta za vsak razred z veliko sveče. Sveče so prvošolčki skupno upihili, preden so se lotili torte in soeka. Mamice pa so pogostili s kavo. Otroci so nato s svojimi učitelji-cama odšli v razred. Na mizah jih je spet čakalo presenečenje. Vsak učenec je dobil rožico, mapo za priznanja in knjigo Moji spomini na šolo, kamor bo zapisoval svoje spomine vseh osem let. Posedli so v klopi, pokazali, kaj vse so v torbicah prinesli s sabo, in že začeli z igro, skozi katero so osvajali prvo znanje. Domov so se vsi vrnili s prijetnimi vtisi prvega šolskega dne in ugotovitvijo, da je bilo lepo.

S. K.
OŠ Črenšovci

Naredite kaj, da bo naša Slovenija ostala zelena!

Toplo, prijetno popoldne je. Sprehajam se med njivami in travniki. Božajo me topli sončni žarki.

Brez sonca, zraka in vode ni življenja. To ve vsak otrok. Ta misel se mi je porodila, ko sem na robu gozda zagledala divje smetišče, polno odpadkov. Približala sem se mu in ostrmela. Kaj ljudje delamo s svojo okolico, s svojim zdravjem? Koliko je takih smetišč! Zaradi velike vročine je začelo s smetišču zaudarjati. Po odpadkih se je sprehajalo vse polno mrčesa in razne go-lazni.

Zdi se mi, da je to velika sramota, saj to ne spada v lepo poletno podeželsko naravo. Odšla sem naprej, a misli so se vračale in v moji glavi so se rojevala

vprašanja. Zakaj delamo tako, zakaj ne varujemo tega, kar nam je dala narava in kar smo si spodili od naših potomcev? Zakaj smo ljudje tako brezbržni? Ali res vidimo samo do svojega hišnega praga, kar je čez pa rečemo: »Saj to ni naše!« Vsi dihamo umazan zrak.

Moje misli zmoti šumenje reke Mure. Ustavim se ob njenem bregu in opazujem njene valove. Takšni so, kot so bili nekoč, tudi struga reke je takšna, samo voda je drugačna. Ta je umazana. Kar stisne me pri srcu, ko se spominim maminih besed: »Ko sem bila jaz še dekle, smo se v Muri kopali.« Danes še pomisliti ne smemo, da bi zabredli v njene umazane valove. Ni kriva reka, niti narava. Ljudje smo krivi, ker smo reko Muro spremenili v veliko, počasno lužo. Kaj čuti reka, kaj bi naročila ljudem, če bi lahko govorila? Kaj bi nam povedala zemlja, ki mora sprejemati strupene odpadke? Ljudje vidimo zapuščenost smetišč, umazane reke, a ne naredimo nič.

Moje misli zmotijo sončni žarki, ki pokukajo izza oblaka. Sonce, vir življenja si. Ali nam pošilja na zemljo samo zdrave sončne žarke? Ali si tudi ti že ogroženo? Ali so tvoji žarki že zastrupljeni, ko posijejo na Zemljo?

Veliko je bilo napisano in povedano o varovanju človekovega okolja. »Varujmo naš planet!« to je geslo vseh, ki se borijo za zdravo naravo. In tako je tudi prav! Industrija je velik onesnaževalec našega planeta. Brez nje človeštvo ne more živeti. Ne more živeti brez nafte, avtomobilov, umetnih gnojil in raznih škropliv. To in še veliko več človeštvo potrebuje za svoj obstoj. A hkrati, ko izdelajo nov industrijski izdelek ali odprejo novo tovarno, bi se morali vprašati, kako bo to vplivalo na našo okolico na nas same in naše potomce.

Jedrske elektrarne, koliko vas je po svetu? Koliko sevanja ste že oddali v naravo? Kako ste nevarne za človeka! Ta vprašanja so po svetu postala najbolj pereča, ko smo pred leti zvedeli za okvaro jedrske elektrarne v Rusiji. Černobil je bil velik opomin za cel svet. Človek se je začel zavediti, da zrak, voda in sonce ne poznajo državnih meja. Niso last nikogar, ampak so last vseh ljudi našega planeta. Černobil je minil, posledice pa so ostale. Opo-min je bil premajhen, saj nam iraško-kuvajtska vojna ni prinesla samo vojnih žrtev. Svet je zastrupila z velikimi količinami nevarnih snovi ob bombardiranju naftnih vrelcev. Koliko teh ne-

varnih strupov bo še spušenih v zrak, predno se bomo zavedli, da je naš planet na koncu propada? Ni potrebno vojaškega orožja, saj se ljudje sami zastrupljamo in tako uničujemo sebe, svoje potomce in svojo naravo.

S temi mislimi se poslavljam od reke Mure. Zdi se mi, da njeni valovi govorijo: »Človek, odpri oči! Ohrani naš planet zdrav, kolikor se še da in ne čakaj na jutri!«

Tudi izmučena zemlja ob teži odpadkov nam kliče z zadnjimi močmi: »NAREDITE KAJ, DA BO NAŠA SLOVENIJA OSTALA ZELENA!«

Inga MATAJ, 7. a,
OŠ TIŠINA

Jesen

Jesen prihaja spet med nas, kakor tudi v vsako drugo vas. Barve skupaj je zmešala, jih po listju namazala. Kleti s sadjem bo napolnila in sode z novim vinom natočila.

Karmen Šterman, 5. r.,
OŠ Salovci

Moj pes

Najljubša domača žival mi je pes.

Ime mu je ULI. Je ovčar, črne barve, precej je velik. Če bi se mu kdo preveč približal, bi ugriznil. Dosti laja in čuva našo hišo.

Ko pridem proti njemu, se mi smehlja in rad se poigrava. Zelo rad mu nosim jesti. Za muce pa je nevaren. Jih ne mara in bi vse uničil. Je že precej star in na eno oko slabo vidi. Bojim se, da bo popolnoma oslepel.

Naj je še dolgo čuva nas, to si želim.

Tonček GENC, 5. r.,
OŠ MALA NEDELJA

ALI VESTE ?

Zadnjič smo vas spraševali, ali veste, katera vas je najmanjša v Pomurju (najmanj hiš, gospodinjstev, ljudi). Zdaj pa smo tudi sami nekoliko v zadregi, koga proglasiti za najmanjšega. Tako je pri Hotizi vas Brezovec, ki šteje le 5 hiš, vendar gre pravzaprav za del istoimenske vasi čez reko Muro v Republiki Hrvaški. Po 8 gospodinjstev in toliko ali kakšno hišo ve pa je v Sitarcvih (občina Ljutomer), Kočkem vrhu, Malem Moravščaku, Žrnovi in Melanjskem vrhu (vse v občini Gornja Radgona). Koga torej proglasiti za najmanjšega? Hočeš nočeš smo si morali pomagati z rubriko v popisu prebivalstva 'skupno število oseb' in tako prišli do podatka, da v Malem Moravščaku živi samo 18 ljudi. Potemtakem je to najmanjša vas v Pomurju.

Na 27. vprašanje smo prejeli okrog 20 odgovorov in le na enem je zapisan Matj Moravščak. Večina vas je mislila, da to to Lukačevci v občini Murska Sobota, kjer pa je 16 stanovanih, 14 gospodinjstev in kar 57 ljudi. Pravilno je odgovorila samo Žiljana Horvat, ki obiskuje 8. razred OŠ Bistrica. Čestitamo! Prejela bo nagrado Knjižarne in papirnice Dobra knjiga Murska Sobota.

28. vprašanje: Ali veste, kje je geografsko središče Pomurja?

Pravilne odgovore bomo žrebali 10. oktobra

NAŠA KONKURENCA SODELUJE Z NAMI

Miladi publicisti, ki izdajajo marginalne časopise vdirajo v osrednji regionalni časopis! In dupajo se čudež, ta časopis iz regionalnega postaja centralni. Marginalci nas izrinjajo iz obroja. Postajamo tako civilnodružbeni, dobivamo tako kritično javnost, kakor je na primer tista v prestolnici. Če je ljubljana sploh še ustreza primerjava za nas?

Ljubljana ima muzeja za Metelkovo. To je gibanje, ki hoče izpraznjene kasarne bišve jugoslovanske armade spraviti v prave roke. Mi v Pomurju »mreže« še nimamo, imamo pa nekaj individuumov, poslušajmo, kaj. Eden izmed njih je Individuum za Kopališko. Nek drug individuum se zanima za karavlo v Murski Petrovcih. In nek tretji individuum bi rad ob soboškem spomeniku zmage zgradil fontano. Ali pa bi mogel če rad kar cel spomenik spremeniti v fontano?

INDIVIDUUM ZA KOPALIŠKO

Nerad prebiram članke, kot je bila anketa Milana Jeršeta o tem, komu dati soboško vojašnico, objavljena v Vestniku št. 37. Ob takih trenutkih, ko kar polovica (pej do deset) anketirancev meni, da bi bilo najboljšje, če bi prostore vojašnice dali TO (plus še en anketiraneec, vendar je dal prednost stanovanjem), se spet kruto zavemo, v kakšni dvojno moralni in banalno neevropski deželi živimo. Kar premnogi bi radi prišli tja (v Evropo), vendar leta ni zgolj kapitalizem (čeprav to prevladuje), ampak se vedno bolj razvijajo anti-kapitalistične težnje, poznana so vam verjetno mnoga anti-militaristična gibanja in aktivistične ekološke skupine. Teh tendenc ni mogoče zagnati po televiziji ali drugih masovnih medijih, ker jih oblasti vneto zakrivajo in zatirajo (verjetno o tem ni vredno poročati, huh). Vendar to ne pomeni, da ne obstajajo. Nasprotno! Vedno bolj pridobivajo na moči. In tu se vrnimo v Mursko Soboto.

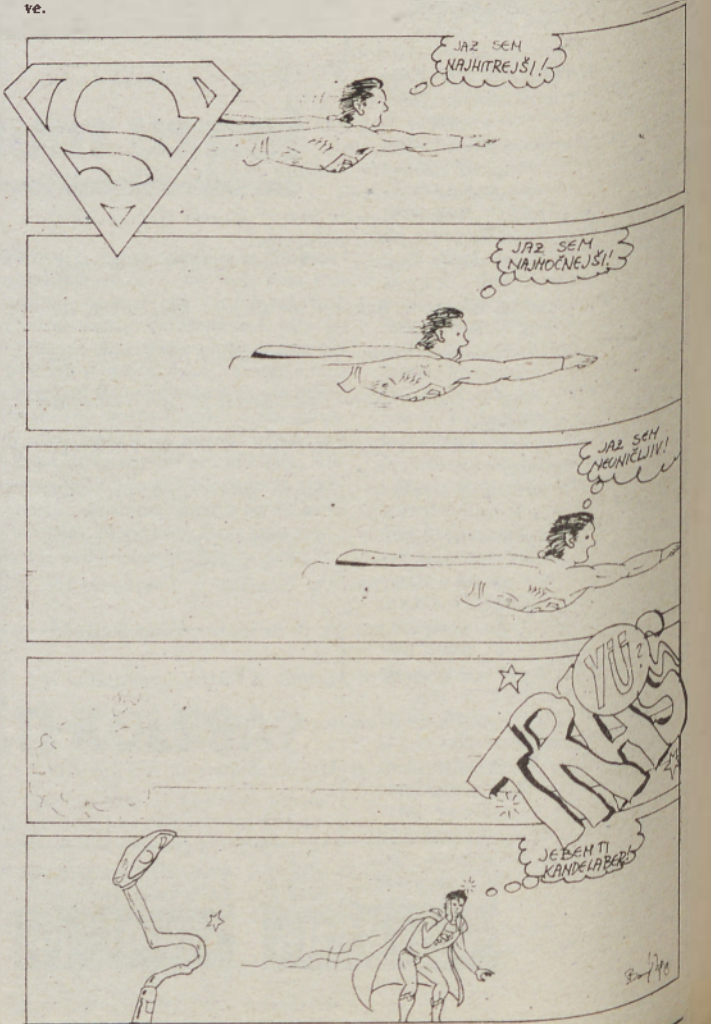
Zaspani paciji-rodoljubi so seveda prepričani, da je blizu in nujno potrebno, da se uborimo in da imamo svojo vojsko. Živeti v oboroženem miru je, če prav pomislim, dobra zadeva. Pogodu je državi, pogodu je nacionalnim zanesenjakom. Povsem pa nasprotuje osmeritvi Nove Evrope: demilitarizaciji! Kdo še potrebuje dokaze, kako militantnost vpliva na mentaliteto družbe?

Predlagam, da se v objekte nekdanje vojašnice ne namesti nobeno orožje ali kakršnokoli drugo militantno delovanje. Se enkrat (preveč?) se sprašujem, kdaj bo svoje prostore dobila mladinska kultura in subkultura, neinstucionalizirana, neusmerjena in brez vsakršnih strankarskih interesov? Popolna zavora mladinskega ustvarjanja je »prinesla« lepše strani provincialnega življenja: pijančevanje, droge, neodzivnost, čovinizem, denar kot edini motiv... Ob tem se spominimo samo premetene potere vodstva Kluba mladih (ali pa nadrejenih), kn so namestili v prostore namenjene razvoju mladinske kulture, igralne avtomate. Seveda! Izgon je moral slediti, ker prostori gradu so nenazadnje namenjeni ustvarjalnim in kulturnim ljudem. Je mladina ustvarjalna? (hej, to je retorično vprašanje). Ni drugačnosti, ni demokracije. Ko sem verjel še vse, kar so mi poveda-

li, so me učili, da na mladih svet stoji. Kateri??

Potrebujemo večji prostor, primeren za razstave, koncerte, vaje, nkrogle mize, zborovanja ipd., za neomejeno delovanje, prostor, ki bo resnično namenjen razvoju mladinske kulture in alternativne.

Individuum za Kopališko, Tomaž Trplan

STARŠI, ŠE JE ČAS ZA NEZGODNO ZAVAROVANJE VAŠEGA OTROKA!

Vaš otrok je vsak dan izpostavljen nevarnostim — tako doma kot v vrtcu ali šoli, v metu, pri igri, v športu, na počitnicah...

Zavarovanje nesreče res ne more preprečiti, lahko pa zelo ublaži gmotne posledice! Zato razmislite o načinu zavarovanja, ki ga lahko uredite v vsakem vrtcu oz. šoli, pri zastopniku ali Zavarovalnici:

ZAVAROVALNE VSOTE IN PREMIJE			
invalidnost	pogrebni stroški	dnevna odškodnina	letna premija
2.486.400,00	621.600,00	777,00	700,00
1.776.000,00	444.000,00	555,00	500,00
1.065.600,00	266.400,00	333,00	300,00
710.400,00	177.600,00	222,00	200,00

Ne dopustite, da bo nezgoda doletela vašega otroka nezavarovanega!

zavarovalnica triglav d.d.
OE MURSKA SOBOTA
KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

ALI BOMO MALI KMETJE SPET HLAPCI?

Mali kmetje nismo bili v zgodovini nikoli v tako brezpravnem položaju, kot sedaj, ko imamo svojo stranko in svoje poslance v parlamentu, ki pa žal vso svojo energijo trošijo za odpravljanje krivic, katere naj bi se zgodile kmetom in veleposestnikom pred 40. leti, ko je bil sprejet zakon o nacionalizaciji in s tem odpravljeno izkoriščanje človeka po človeku — hlapčevstvo.

Malemu kmetu v zgodovini nikoli ni bilo postlano z rožicami. V srednjem veku mu je gospoda predpisala dajatve — in sicer 10 % svojih pridelkov, danes mu npr. mlečarna (po bojkotu oddaje mleka) brez vsakega obvestila odvzame 15 % dohodka.

V času po II. sv. vojni, v vesplošnem pomanjkanju, je bila sprejeta obvezna oddaja. Vsak kmet je dobil odločbo, v kateri je bilo predpisano, koliko svojega pridelka mora oddati (pšenica, krompir, meso, mleko). Po izpolnitvi obvezni oddaji je kmet z viškom razpolagal sam. Za oddane pridelke je dobil plačilo v dinarjih in v kmečkih bonih, katere je rabil za nakup industrijskega blaga. Za mleko npr. je kmet dobil 10 dinarjev, delavec ga je kupil za 15 dinarjev, ali v odstotkih kmet je dobil 65 %, danes jih dobi le 15 % od maloprodajne

cene, večji pridelovalci 10 % več, kar pa je v nasprotju s tržnim gospodarstvom.

Se dobro se spominjam, kako so mali kmetje celo leto garali pri veleposestnikih, ko pa je prišla zima in čas obračuna, so dobili le nekaj vreč pšenice. Če pa kdo od garačev ni bil zadovoljen s svojim plačilom je dobil odgovor, da ga drugo leto ne potrebujejo več.

Pred očmi mi je ostal dogodek iz davnega leta 1950, ko smo bogatemu kmetu gradili hišo. Le-ta je imel hlapca in deklo. Znano je bilo, da so hlapci in dekleta spali v stalah, toda kar sem doživel me je zelo pretreslo in mi bo ostalo v spominu celo življenje. Po končanem kosilu je namreč gospodinja pobrala ostanke hrane in jo nesla hlapcu in dekli v štalo.

Zato bi torej vprašal gospode, ki tako trmasto vztrajajo pri denacionalizaciji, ali se je takim kmetom res zgodila tako velika krivica, ko so jim odvzeli del zemlje, katero itak niso sami obdelovali, ali pa je bilo s tem dejanjem odpravljeno hlapčevstvo. Z zakonom o nacionalizaciji je bil sprejet tudi 10-hektarski maksimum. Znano je, da se je takrat zemlja obdelovala s konji, voli in v glavnem s kravami. Ker je bilo torej hlapčevstvo odpravljeno je

bil 10-hektarski maksimum več kot dovolj za družinsko kmetijo. Toda čez čas so se mnogi večji kmetje spet znašli in so si priborili privilegirane položaje v družbi ter spet udarjali po malih kmetih.

Ko je Prekmurje 1978 leta prizadelo hudo neurje s točo, je uničilo mnogim ves pridelek, kmetje niso ostali sami, saj je na tisoče delavcev delalo solidarnostno dva, pa tudi po tri dni. S tem so bila zbrana ogromna sredstva. Žal pa so o delitvi teh sredstev odločali le veljaki, ki so sprejeli sklep, da se bo solidarnostna pomoč delila po številu glav živine. To pomeni, da je bil bik pomembnejši od človeka, saj malega kmeta ni nihče vprašal kako bo preživel svojo družino, važno je bilo le, da ne upade stalež živine.

Popravek

V anketi Dobro obrniti dinar, objavljeni v prejšnji številki Vestnika, je prišlo do neželjene pomote. Pri anketirancu Alojzu Bertalančiču bi moralo pisati, da je v zasebni trgovini zaposlena sinova žena in ne žena. Za napako se opravičujemo.

Ernest Pintarič
Salamenci

Mladina ruši kakor JLA II.

Vodim samostojno zasebno agencijo Fun club »SOS«, ki ima sedež v Negovi. Ukvarjam se predvsem s problemi mladih, pa naj so to v šoli, ljubezni oz. doma. Vse to delam brezplačno, ker me to veseli. Oglašam se zaradi članka, ki je bil objavljen v 36. številki Vestnika pod naslovom Mladina ruši kakor JLA.

Zagovarjam stališče gospe Novak iz Beltincev, nikakor pa ne mladega gospoda, lastnika diskoteke, Škafarja. Kajti osebno si ga predstavljam v luči, ki počasi dogoreva in je več ni. Gleda samo za svoj žep, za vse drugo pa mu ni mar. Najbolj pa me je ogrela izjava gospoda Škafarja, da mesečno plačuje le tisoč dinarjev davka oz. pristojbine. Ali se vam, dragi gospodje inšpektorji, ne zdi to smešna cena? Ta gospod Škafar proda malo več kot zaboj piva, vam plača tisoč din, ves ostali izkupiček pa gre v njegov žep.

Kako je z osebjem, ki je tam zaposleno, ko diskoteta obratuje. Ali ima opravljen vsaj higienski minimum, da o čem več sploh ne pišem? Zanimajo pa me še nekaj, kar bo dvignilo lase mnogim gostinskim delavcem. Ali ni bil z vseznim zakonom objavljen razglas, da se mladostnikom ter vinjenim ne sme točiti alkohol? Ali imajo nekateri gostinski delavci te table kar tako zaradi lepšega? Po mojem mnenju zagotovo. Zagovarjam tudi dejanja gospoda župnika iz Beltincev. Saj mogoče res več ne pomagajo litanije in molitve.

Na koncu bi še prosil beltinsko in odransko mladino, naj tega več ne počne. Kako bi se vi počutili, če bi vam uničili nekaj, kar vam je najbolj pri srcu. Napravili bi pravi halo. A vas takrat ne bi zabolelo srce. A da ste vi nekoč namerno uničevali. Ne bi raje žrtvovali nekaj svojih prostih uric za ureditev svojega kraja. Koristi bi bile obojestranske. Dam vam nasvet. Gospo Agico Novak si vzemite za svojo vzornico. Zagotovo vam bo zelo hvaležna.

Jože Jančar,
Negova 69

Za mir in spoštovanje življenja

Za to gre! Za človeka gre! Koliko je k temu prispevalo pisanje prof. Štefana Smeja o »svečavi v Filovcih...«, naj presodi avtor sam.

Zreducirati vse dogajanje za ceno cenene reklame nekemu ex-lončarju, budi opravičeno ogorčenje »preprostih malih ljudi«.

Poznam našo prekmursko mater, ki je v zadnjih dneh vojne v Sloveniji, rodila v zaklonišču. Njenih občutij nisem želel potencirati, ko sem organizacijskemu odboru predlagal, da naj III. Košičev teden nosi sporočilo za mir in spoštovanje življenja. Če kaj, v tem norem času, potem, v to sem prepričan, mora kultura prispevati k temu. Predlog je bil sprejet in vsakdo je opravil svoje delo kakor ga je pač. Moje in samo moje, je bil recital v vašem domu. V sredo morišča, ki ga tvorijo na silo zbit križ z ovenelim šopkom poljskih rož, zvrnjena čelada, sveča na oknu, okrvavljen sat in razbita otroška igrača, je bila projicirana slika zarodka... in deklet, ki sredi teh krvavih pomnikov današnjega časa, čuti in dvomi, sovraži in misli na rojstvo svojega otroka... je to hapening!

Očitno so besede ob koncu recitala:

»Morali bomo spet bosi
v zarji
prek rosnih trav
se napotiti.
Morali se bomo spet
v globine studencev zazirati
in v tokove rek.
In iskati pisanih kamenčkov

po bregeh.
Morali bomo!
Zakopati
mnogo preglasnih besed
in spregovoriti
novih, dobrih,
tišjih,
resničnih.«

ljudež navajenim kričanja (kljub ozvočenju) bile prethi izrečene, kako si sicer naj razlagam, da je prof. Štefan Smej lahko doživel vse skupaj le kot hapening. O njegovem pisanju naj spregovorim z metaforo, ki bo njemu upam dovolj razumljiva:

— tako kot znajo spretni roke lončarja vzbuditi mitsko zazrtost v rojevajočo se formo iz blata, lahko roke nevede obrti samo oblatijo sebe in prisotne (sebe najbolj). Premalo bo potem samo stresti s čevljem in stopiti čist na piedestal — to blato je preveč lepljivo, očistiti ga bo treba. In še morda misel, ki jo je izrekel nek tuji filozof našemu novinarju na vprašanje: kaj je poslanstvo filozofa? Odgovor se je glasil nekako takole: Dober filozof bo zastavil tako poglobljeno vprašanje, na katero bo človeštvo še nekaj desetletij želelo najti odgovor.

Izrazoslovje prof. Štefana Smeja v zadnji številki Vestnika je, moram razočaran ugotoviti, daleč od tega in so rezultati samo še en prispevek k rušilnemu valu, ki nas obdaja, seje nemir in sovraštvo.

Jože Gutman
Filovci

O ravnatelju iz pravega zornega kota

Živimo v čudnih časih, ko se nenadoma zdi, da se lahko v imenu demokracije laično rešujejo strokovna in etična vprašanja, kar nujno pripelje do pristanskosti. Da ni tako, je pokazal prijeten petkov večer v soboški občinski dvorani. Pomursko pastoralno področje je pripravilo predavanje z gostom dr. Regionaldom Vospernikom, ravnateljem Slovenske gimnazije v Celovcu. Naslov predavanja: Ravnatelj, etični in pedagoški vodja šole je povsem opravičil pričakovanja poslušalcev.

Dr. Vospernik je najprej predstavil avstrijsko šolsko zakonodajo, znotraj nje pa zlasti pristojnosti ravnatelja.

Na kratko lahko povemo, da je ravnatelj pristojen in odgovoren za vse, kar ni posebej poverjeno komu drugemu:

- neposredni predstojnik zaposlenih in učencev;
- svetovalec, ki se mora prepričati o znanju učencev;
- uresničevalec pravnih predpisov šolskih oblasti;
- odgovoren za hišni red;
- predsednik odbora šolske skupnosti: sestavljena je tripartitno 3 predstavniki profesorjev, 3 predstavniki učencev, 3 predstavniki staršev, ravnatelj sklicuje seje in jih vodi, nima pa pravice glasovanja;
- predsednik izpitnega odbora pri maturi,

— zastopa šolo v javnosti... Sam predavatelj je bil kritičen do prevelike centralizacije in preveč formalnosti v učnem procesu.

Na njihovih šolah poznajo samo dve ocenjevalni obdobji, vendar morajo profesorji natančno upoštevati predpise v zvezi s spraševanjem, napovedjo izpitov idr. Delo šole predstavijo vsako leto na šolski akademiji.

V obilici vprašanj se je zdelo najpomembnejše, kako obravnavajo profe-

sorje, ki se posebej izkažejo pri svojem delu. Poslušalec jih je neposredno imenoval kar svetilniki znanja. Dr. Vospernik je pojasnil, da so zelo ponosni na vsakega profesorja, ki se ukvarja s t. im. projektivnim delom (sam z učenci raziskuje, odkriva nekaj novega, išče vedno nove metode pouka); v našem okolju so to raziskovalni tabori in gibanje znanosti mladini. Pri zadevnih profesorjih dobijo poseben status že s tem, ker se z njimi šola uveljavlja v stroki in javnosti.

Ravno o slednjem je nujno čimprej spregovoriti in obenem stvari spre-

miti tudi v naši šoli in šolskem sistemu nasploh.

Srečanje z dr. Vospernikom sem izkoristila tudi za dogovor o sodelovanju soboške in celovške slovenske gimnazije, kar je bilo sprejeto z velikim odobravanjem.

Ob koncu se zahvaljujem organizatorju za intelektualno bogato in zanimivo srečanje. hkrati pa ga vabim, naj podobnih srečanj pripravi še več.

Regina Cipot, prof.
v. d. ravnateljica
Gimnazije M. Sobota

BRAMAC VSE ZA STREHO

BRAMAC VSE ZA STREHO
BRAMACOVA strešna kritina je izdelana iz naravnih surovin, peska, vode, cementa in barvnih pigmentov na železooksidni osnovi. V skladu z najnovejšimi smernicami harmoničnega vključevanja strehe v naravo, ponuja BRAMAC najnovejšo kritino. Dva modela strešne kritine (klasični in domavski strešniki) v opečni rdeči, rdeče rjavi, temno rjavi in črni barvi.

Ta paleta tradicionalnih strešnih barv in oblik BRAMAC v zadnjem času na našem tržišču pritepa predvsem k preoblikovanju streh, BRAMACOVA izdelki so polni sprememb, so lepi in individualno prilagojeni željam potrošnika — gradbinca. Lepi in obstojni strehi pa pripada še več, namreč najboljše rešitve za vse strehe. Zato ponuja BRAMAC tudi dodatni program specialnih izdelkov za vse detajle, od kapa do slemena, v obliki in barvi prilagojene izbranemu modelu strešne kritine. Vsi posamezni deli se harmonično vklapljajo v površino strehe.

Bramacova strešna kritina je primerna za novo ali staro, za vsako strešno konstrukcijo nagiba 17 do 90 stopinj.

Hitro in preprosto pokrivanje s strešniki BRAMAC.

BRAMAC

Najbližje prodajno mesto in svetovanje: Trgovina MARKO SLAVIČ, KLJUČAROVCI, KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

MAC z vsemi dodatnimi specialnimi izdelki je osnova za dolgotrajno zanesljivost, estetski videz in gospodarno ureditev strehe.

30 let garancije = vaša varnost

KUPON V 2

Prosim, pošljite mi brezplačno in neobvezno predloge, prospekte, cene in kupoprodajne pogoje.

IME IN PRIIMEK:

POKLIC:

NASLOV:

Če potrebujete nasvete, pokličite naš tehnično-informativni oddelek po telefonu: (068) 22-016 in (0602) 85-074.

Bramac d.o.o. Škocjan - vse za streho

Sedež in tovarna: 68275 Škocjan, Dobruška vas 45, Tel. 068-22-016, Telex. 35827, Fax: 068-76290
Tovarna II: 62375 Šentjanž, Otiški vrh - Dravograd, Tel. 0602-85074, Fax: 0602-85318

5
MILIJONOV
DIN

20 x
ZX

5 x
200.000
DIN

CENA
KARTICE
50,00
DIN

ŽREBANJE
27. 10.
1991

NATOČIMO SI KOZAREC ČISTE...

Še ne tako dolgo nazaj, leta 1987, so strokovne službe v Sloveniji začele z načrtnim spremljanjem in ocenjevanjem kakovosti podtalnice na soriškem, dravskem, ljubljanskem in murskoboškem polju. Zavod za socialno medicino in higieno je prve vzorce v Pomurju vzel 1988. leta in leti so rahlo odstopali o normativov o higieni neoporečnosti pitne vode. V svoji oceni so zapisali, da je glede na intenzivno kmetijstvo in lokacijo preiskovalnih vodnih zajetij oziroma virov vo-

da dobra in da je tako treba ohraniti ali jo izboljšati s količinsko smiselno uporabo rastlinskih zaščitnih sredstev in mineralnih gnojil. Tako je bila vrednost nitratov v vašem vodovodu v Beltincih 11,3 miligrama dušika na liter (po pravilniku je dovoljeno 10 miligramov ter po vrednostih Evropske gospodarske skupnosti 11,3 miligrama na liter). Mari-borski zavod je nadaljeval z odvzemanjem vzorcev, vendar nitriti niso bistveno prekoračevali dovoljene vrednosti. V lanskem letu

pa so že ugotavljali povečane nitrate v vodi predvsem v Beltincih, kar so ponovno potrdili z analizo, ki jo je oktobra naredil soboški zavod za socialno medicino in higieno. Zaradi tega, ker se je zdelo, da je voda oporečna, so se z inšpekcijskimi službami dogovorili, da pogosteje jemljejo vzorce v ogroženem beltinskem bazenu podatnice. Dobljeni podatki pa so sami po sebi že dovolj zgovorni (v grafih) ter skrb zbujajoči.

Iz grafičnih prikazov je mogoče razbrati vsaj trije, da vrednosti krepko presegajo dovoljeno tako po merilu Svetovne zdravstvene organizacije kot Evropske gospodarske skupnosti, da so hitro narasle predvsem v letih 1989 in 90 ter da se bistveno ne zmanjšujejo niti v tistem letnem času, ko vegetacija pojenjuje in bi pričakovali, da je zaradi porabe dušika vsebnost v vodi in zemlji manjša. Podtalnica je torej zelo nasičena z nitratom, kar dokazuje tudi to, da so vzorec vzeli v lipovski gramoznici, kjer so izmerili kar 17 miligramov dušika na liter.

O vodi oziroma odvzetih vzorcih je treba povedati, da so bili glede na druge parametre, ki jih prav tako nadzirajo, in po bakterioloških analizah neoporečni.

ZAKAJ POVEČANI NITRATI

Ker v odvzetih vzorcih niso bile povišane vrednosti drugih pa-

rametrov, ki bi v kombinaciji s povišanimi nitratom kazali na organsko onesnaženost vode, so visoke vrednosti nitratov verjetno posledica porabe naravnih in umetnih gnojil. K temu pa je dobro dodati kar splošno problematiko krajevnih vodovodov. Zajetja so večinoma na kmetijskih površinah ali njivah, kjer opravljajo intenzivno kmetijstvo z uporabo umetnih gnojil in zaščitnih sredstev. Ni odloka, ki bi urejal oziroma predpisoval določene zaščitne pasove, saj tudi ni urejeno vprašanje lastništva te zemlje. Upravljalci krajevnih vodovodov so krajevne skupnosti in proti njim je inšpekcijska služba s svojimi odredbami dokaj nemočna. Za vsa številna vaša vodna zajetja še nihče ni povedal, kakšna bo njihova usoda, ob tem da jih dosti že sedaj ne more sprejeti novih priključkov. Prav tako nihče nima pregleda nad nastalimi okvarami, kar bi morali prijavljati, saj bi po tem vodo vedno morali dezinficirati.

NITRATI, ŠKODLJIVI ZA ČLOVEKA

Izračun je preprost. Če odrasel človek dnevno zaužije približno poltretji liter tekočine na dan (od tega je približno liter in pol vode) in če ta voda vsebuje okrog 20 miligramov nitratov v vodi, potem dnevno vnese v telo do 30 miligramov nitratov na dan. Ali je to dosti ali malo za človeka in kaj pomeni dolgotrajnejše uživanje take vode, stroka

še ni povedala. vendar moramo k tem vrednostim prišteti še nitrate, ki jih človek zaužije s hrano.

So pa nitriti v vodi bolj škodljivi za dojenčke. Svetovna zdravstvena organizacija je celo priporočila, da za dojenčke ne bi uporabljali pitne vode, v kateri je več kot 10 miligramov nitratov (tako mejno vrednost postavlja tudi naš pravilnik). Nitriti se v telesu spremenijo v nitrite, ki se vežejo na hemoglobin ali krvno barvilo. To povzroča nastanek medhemoglobina. Ta oblika krvnega barvila več ne more prenašati kisika, kar posledično privede do zmanjšanja preskrbe tkiv s kisikom. S tem so predvsem ogroženi otroci oziroma dojenčki.

O OPOREČNOSTI VODE VEDO V REPUBLIKI TER OBČINSKI VLADI

O dobljenih rezultatih analiz so inšpekcijske službe obveščale izvršni svet soboške občine, vso dokumentacijo pa so te dni s svežimi podatki poslali še v republiko središče. Kakšno vodo pijejo, vedo tudi krajan, kajti rezultate analiz dobi tudi krajevna skupnost. In kako rešiti problem? Kmetovanja ni mogoče prepovedovati, čeprav bi bilo pametno upoštevati nasvete o smotrnem gnojenju z dušičnimi gnojili in gnojnicami, prav tako ni mogoče zapreti vodovodnih zajetij,

zato je edina rešitev gradnja vodovodnega omrežja, kot ga soboška občina že pozna. Sekretariatu za varstvo okolja in urejanja prostora so na seji izvršnega sveta naročili, da se je bila še pred dopusti, da pripravi potrebno dokumentacijo za gradnjo. Kot je povedal prejšnji teden Silvij Podlessek, vodja sekretariata, so pri Projektivnem biroju že naročili projekt pri Zavodu za ekonomiko in urbanizem pa lokacijski načrt, slednjega v prvi polovici septembra. Pripravljen gradivo bo kot osnutek v skupščinski razpravi, tako da bo sam postopek sprejemanja trajal približno pol leta. Ob vsem pa ostajata najpomembnejši vprašanji, od kod denar za gradnjo in ali bodo svoj delež pripravljena in zmožna plačati tudi vsa gospodinjstva.

Majda Horvat

PAMETEN GOSPODAR VE, DA NJEGOVA ŽIVINA POTREBUJE NARAVNO IN URAVNOVEŠENO PREHRANO!

Res je! Mnogim slovenskim kmetom predstavlja reja krav in prašičev osnovni vir zaslužka. Kako se bo račun iztekla, pa je največkrat odvisno od krme.

Vaše živali ne potrebujejo umetne hrane ali nekakšnih splošnih dodatkov, temveč usklajen dnevni obrok s pravilno količino vitaminov in mineralov.

Zato smo v Leku pripravili vrsto novih mineralno - vitaminskih dodatkov, ki omogočajo najboljšo prehrano živali ob različni intenzivnosti reje in različnih vrstah doma pridelane krme.

Naši novi proizvodi so:

za krave molznice v ekstenzivni reji z nizko mlečnostjo

za krave, ki dobivajo osnovni obrok iz sena ali travne silaže z zmerno gnojenih površin, lahko tudi z dodatkom manjših količin koruzne silaže, in za vse presušene krave ne glede na sestavo obroka

za krave molznice, ki dobivajo osnovni obrok iz sena, koruzne silaže in beljakovinskega krmila

kot dodatek doma pripravljenemu močnemu krmilu iz koruze v poletnem obdobju

kot dodatek doma pripravljenemu močnemu krmilu iz pesnih rezancev v poletnem obdobju

kot dodatek za pripravo popolnega močnega krmila za mleko

za prašiče, ki imajo v osnovnem obroku pretežno silirano koruzo

za prašiče, ki imajo v osnovnem obroku pretežno žitno zrnje

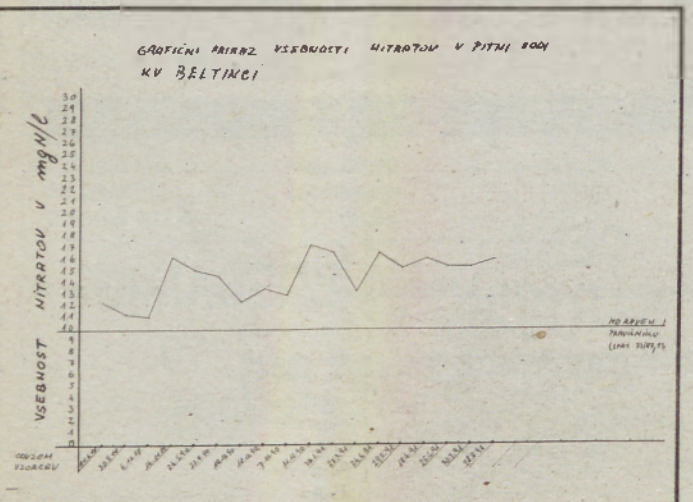
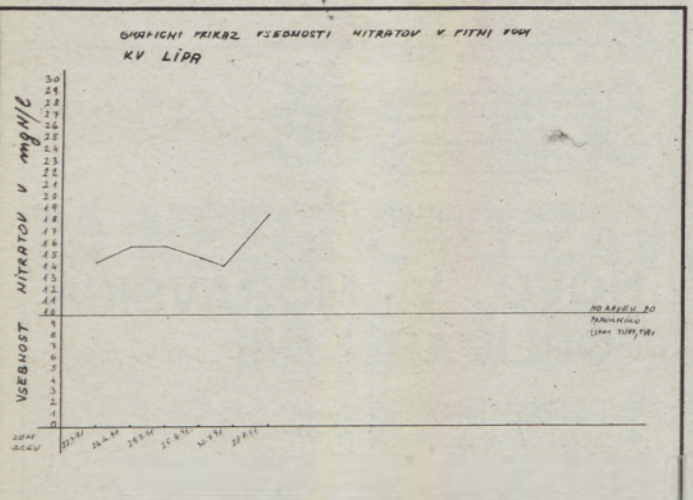
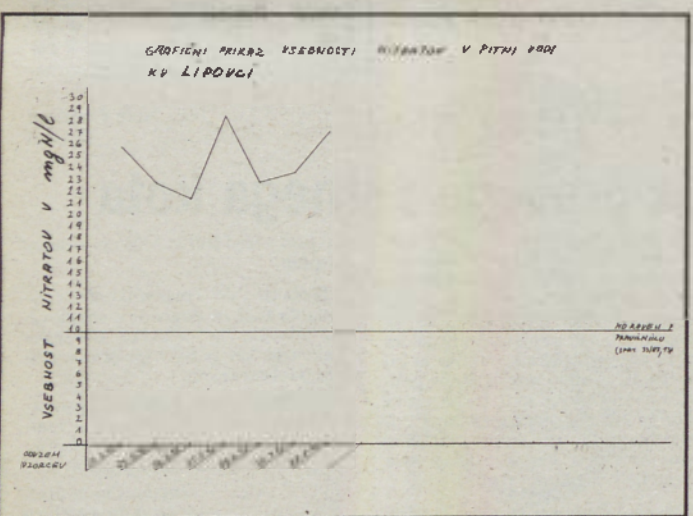
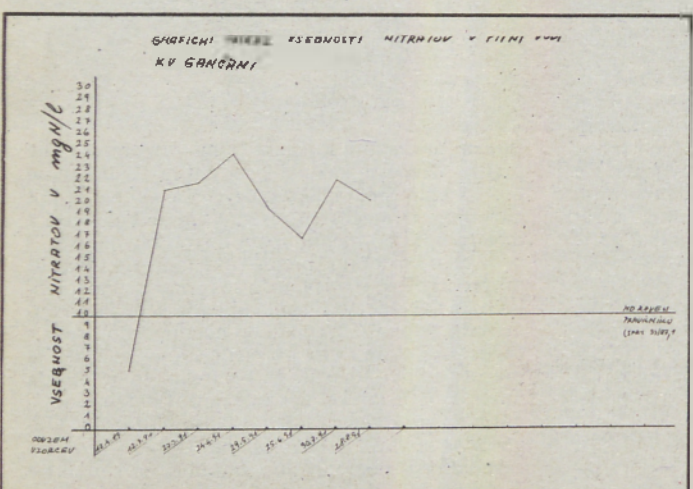
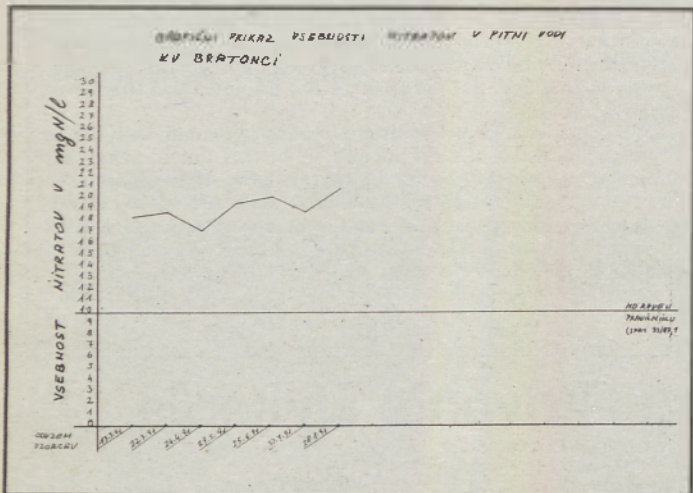
- optimalno izkoriščanje doma pridelane krme
- večja proizvodnja
- boljše zdravstveno stanje

VEČJA GOSPODARNOST REJE

KRAVIMIN IN PRAVIMIN

DODATEK, KI GA CENI DOBER GOSPODAR

lek ljubljana veterina

Slovenska nogometna liga

V DVEH KOLIH LE ŠTIRI TOČKE

Odigrano je bilo 9. in 10. kolo prvenstva v slovenski nogometni ligi. Trije pomurski ligaši so iztržili le štiri točke. V devetem kolu, ki je bilo odigrano med tednom, je Potrošnik v Beltincih z 2:0 premagal Domžale Lek. Strelca sta bila Hartman in Voroš. Nafta pa je z novim trenerjem Stankom Maučecem v Lendavi premagala Rudarja iz Trbovelj 3:2. Gole za Nafto so dosegli: Šabjan, Rob (11 m) in Graj. Maribor Branik pa je premagal soboško Muro z 2:0, čeprav so bili Sobočani povsem enakovredni tekme. V 10. kolu so Medvode premagale Nafto z 2:1. Gol za Nafto je dosegel Šabjan. Slovan Mavrica je v Murski Soboti premagal Muro z 2:1. Časten zadetek za Muro je dosegel Cifer. Ingrad Kladivar pa je v Celju premagal Potrošnik iz Beltincev 3:0. V prihodnjem kolu se v Lendavi igra pomurski derbi med Nafto in Muro, Potrošnik pa v Beltincih gosti ljubljansko Svobodo.

Druga slovenska nogometna liga

Turnišče premagalo vodečega

V šestem kolu prvenstva v drugi slovenski nogometni ligi vzhod je Turnišče v derbi tekmi premagalo vodečega Železničarja iz Maribora z 1:0. Strelca edinega gola je bil Nino Koveš. Eden najzaslužnejših za zmago Turnišča je bil vratar Maučec. To je bil prvi poraz Železničarja. Beltrans Veržej pa je igral neodločeno 1:1 z moštvo Intermarketing Pekre. Gol za Veržej je dal Puklavec iz enajstmetrovke. V prihodnjem kolu igra Turnišče z Impolom v Slovenski Bistrici, Beltrans pa v Središču.

Veterani Slovenije v Radgoni

V petek, 4. oktobra 1991, bo v Gornji Radgoni zanimiv nogomet. Ob 15. uri se bodo pomerili DEBELI in SUHI, ob 16.00 uri pa bo srečanje veteranov Remeta Gornja Radgona in Slovenije. V slovenski reprezentanci bodo igrali: Škulj, Jakopič, Klampfer, Golec, Zupančič, Klančnik, Peter in Vili Ameršek, Horjak, Oblak, Prosen, Prašnikar, Črn, Hadler, Posavec, Koblencec, Irgolič. Tekmo bo sodil mednarodni sodnik Tavaz iz Ljubljane. Pokroviteljstvo pa je prevzel radgonski izvršni svet. Izkupiček bo namenjen za lepšo Gornjo Radgono.

Rokomet

Startali s porazoma

Začelo se je prvenstvo v slovenski super in slovenski rokometni ligi. Rokometaši Pomurke iz Bakovec, ki letos tekmuje v slovenski superligi, so gostovali v Litiji in tesno s 24:25 izgubili z Usnarjem. Strelci za Pomurke: Okreša in Anton Lovenjak po 6, Štefan Lovenjak 5, Meolic 4, Petek 2, Žugelj 1. POMURKA: Vereš, Žugelj, Kolmanič, Škraban, Bedeković, Buzeti, Meolic, Š. Lovenjak, Okreša, Petek, A. Lovenjak, Gabrec. V prihodnjem kolu igra Pomurka v Murski Soboti s Predvorom.

Rokometaši Kroga, ki tekmujejo v slovenski ligi, pa so gostili moštvo Dobove in izgubili s 15:23. Strelci za Krog: Varga 5, Prem in Meolic po 3, Šernek 2, Kolmanko in Titan po 1. KROG: Roškar, Kolmanko, Prem, Varga, Lukač, Meolic, Babič, Šernek, Titan, Virag, Lemanič, Peterka. V prihodnjem kolu Krog gostuje v Radečah.

Zmagi Radenske in Mladinca

V drugem kolu prvenstva v drugi republiški moški rokometni ligi vzhod je Mladinec v Murskih Črncih v pomurskem derbiju premagal Polet iz Murske Sobotice z 20:18. Najboljši strelci: Buzeti 7, Makovec 5 in Gregorinčič 3 za Mladince ter Kreft 6, Černela in Kristl po 3 za Polet. Radenska pa je v Gornji Radgoni premagala Velenje z 28:20. Strelci za Radgonce: Merčnik 8, Horvat 7, Kramar 5. Razkrižje je bilo prosto. V tretjem kolu igrajo: Drava: Radenska, Razkrižje: Anker Besednjak, medtem ko sta Mladinec in Polet prosta.

Namizni tenis

Kus in Rihtarič v prvo skupino

Kvalifikacijski republiški turnir za člane, ki je bil v Mariboru, je v štirih enakovrednih skupinah zbral 32 igralcev. Sedem pomurskih predstavnikov je doseglo lep uspeh, še zlasti mlada Kus in Rihtarič, ki sta v svojih skupinah nepričakovano zmagala brez poraza in bosta prvi v vojni karieri igrala na sklepnem članskem TOP-turnirju v prvi skupini, poleg Ungerja, ki ima neposreden vstop.

Kus je zmagal v svoji skupini z rezultatom 7:0 in tako dosegel največji uspeh v članski konkurenci ter pustil za sabo igralce, kot sta Grubič in Jamšek. Enak rezultat in uspeh je v svoji skupini dosegel Rihtarič, ki je pustil za sabo Kuntnerja in Benka. Sicer pa sta Benko in Benkovič z rezultatom 5:2 v skupinah zasedla tretji mesti, kar pomeni majhno razočaranje in bosta na sklepnem TOP-turnirju igrala v drugi skupini. Razočaranje pomeni tudi šesto mesto Orija z rezultatom 3:4, isto mesto je zasedel tudi Žitek z rezultatom 2:5, sedmi pa je bil Sapač in vsi trije se niso uvrstili na sklepní TOP-turnir.

M.U.

Atletika

Srednješolsko prvenstvo

Na stadionu v Beltincih je bilo srednješolsko prvenstvo Pomurja v atletiki. Pri ženskah so bile najuspešnejše tekmovalke SDEŠ-a Murska Sobotica. Rezultati — moški — 100 m: 1. Tivadar (SZŠ) 12,8; 2. Ferletič (Len), 3. Štefanič (SKŠ); 400 m: 1. Kolar (SDEŠ) 54,20; 2. Kukovec (SZŠ), 3. Čener (SZŠ); 800 m: 1. Žižek (SDEŠ) 2:12,99; 2. Gonier (SKŠ), 3. Voroš (Len); 1500 m: 1. Dervarič (SDEŠ) 6:32,93; 2. Ferencak (SKŠ), 3. Felbar (SZŠ); 5000 m: 1. Varga (Len) 17,5; 2. Vukan (GMS), 3. Meolic (GMS); daljina: 1. Veržej (SDEŠ) 59,2; 2. Bačvič, 3. Puljič (oba GMS); krogla: 1. Novak (Ljut.), 14,29; 2. Križek (Ljut.), 3. Krampač (Len); 4 x 100 m: 1. SZŠ 49,57; 2. SDEŠ, 3. SKŠPEL. Ekipno: 1. SKŠPEL Lendava 6795, 2. Gimnazija MS 6764, 3. SŠGT Radenci 6330 točk.

Rezultati — ženske — 100 m: 1. Forjan (SDEŠ) 13,53; 2. Forjan (GMS), 3. Vrbanič (Ljut.), 400 m: 1. Šiflar (SDEŠ) 1:10,46; 2. Hegeduš (GMS), 3. Čener (SDEŠ); 800 m: 1. Gujman (GMS) 2:38,68; 2. Mlinarič, 3. Horvat (GMS); 1500 m: 1. Kuhar (Ljut.) 140 cm; 2. Berden (SZŠ), 3. Vohar (SZŠ); daljina: 1. Kerec (SDEŠ) 43,7; 2. Šnajder (Ljut.), 3. Susenjak (SZŠ); krogla: 1. Horvat (SDEŠ) 43,7; 2. Črček (Ljut.), 3. Rantasa (SDEŠ); 4 x 100 m: 1. Gimnazija Ljutomer 58,74; 2. Gimnazija MS, 3. SDEŠ MS; ekipno: 1. SDEŠ Murska Sobotica 5822, 2. Gimnazija Murska Sobotica 5203, 3. Gimnazija Ljutomer 4802 točk.

Judo

PORAZA SOBOTE IN LJUTOMERA

Začelo se je prvenstvo v prvi republiški ligi v judu, kjer sodelujeta dva pomurska predstavnika: Murska Sobotica in Ljutomer. V prvem kolu sta oba ostala brez točk. Sobočani so tekmovali v Kopru in izgubili z Impolom iz Slovenske Bistrice z 2:12 (10:55) in s Koprom 6:8 (25:32). Najuspešnejši v ekipi Murske Sobotice je bil Cikajlo, ki je dvakrat zmagal. Po enkrat pa sta bila uspešna Kisilak in Horvat. Ljutomerčani pa so tekmovali v Slovenski Bistrici ter izgubili z Železničarjem iz Maribora 4:10 (20:45) in z Gorišnico 2:12 (10:60).

Impol	2	2	0	0	24:4	4
Gorišnica	2	2	0	0	20:8	4
Olimpija	2	2	0	0	19:9	4
Ivo Reja	2	2	0	0	18:10	4
Drava	2	1	0	1	19:9	2
Železničar	2	1	0	1	16:12	2
Koper	2	1	0	1	10:18	2
Bežigrad	2	0	1	1	13:15	1
Golevec	2	0	1	1	10:18	1
M. SOBOTA	2	0	0	2	8:20	0
LJUTOMER	2	0	0	2	6:22	0
Branik	2	0	0	2	5:23	0

Hokey na travi

Vodijo Predanovci

V Murski Soboti je bil drugi turnir v hokeyu na travi za prvenstvo Republike Slovenije. Rezultati: Predanovci:Maribor 1:0, Predanovci:Svoboda (Lj) 3:0, Maribor:Svoboda 3:1.

Predanovci	4	3	0	1	7:5	6
Lipovci	2	2	0	0	6:2	4
Maribor	2	1	0	1	3:2	2
Pomurka	2	0	0	2	2:4	0
Svoboda	2	0	0	2	1:6	0

PRL — moški

Rezultata — 2. kolo						
Ormož:Videm						29:20
Krog:Radgona						27:23
Bakovci prosti						
Ormož	2	2	0	0	55:40	4
Krog	1	1	0	0	27:23	2
Videm	2	1	0	1	44:50	2
Bakovci	1	0	0	1	21:24	0
Radgona	2	0	0	2	43:53	0

PRL — ženske

Rezultata — 2. kolo						
Bistrica:Polana						24:14
Bakovci:Radgona						14:12
Mladinec prosti						
Bistrica	2	2	0	0	39:25	4
Mladinec	1	1	0	0	10:0	2
Bakovci	1	1	0	0	14:12	2
Radgona	2	0	0	2	23:29	0
Polana	2	0	0	2	14:34	0

Atletika

Danes jesenski kros

AK Pomurje in Športna zveza Murska Sobotica organizirata danes, 3. oktobra 1991, ob 14. uri v soboškem parku občinsko prvenstvo v krosu. Tekmovali bodo v štirinajstih starostnih kategorijah. Prvi trije prejmejo kolajne, najboljši pa bodo sodelovali na krosu Dela, ki bo 12. oktobra v Mariboru.

Drugo mesto

V turističnem kraju Bad Waltersdorf pri Gradcu v Avstriji je bil mednarodni ulični tek. Med 500 tekači iz šestih držav je tekel tudi Geza Grabar in na 9,5 km dolgi progi dosegel čas 29:38,37 in med člani zasedel odlično drugo mesto.

ŠŠD Enotnost

Solsko športno društvo Enotnost na Gimnaziji Murska Sobotica je pripravilo tekmovalce v krosu. Zmagovalci v posameznih razredih so postali: I. razred: Čizmazija in Viragova; II. razred: Cikajlo in Gutmanova; III. razred: Kus in Krpičeva ter IV. razred: Sraka in Hegeduševa.

Nogomet

DVOJNA ZMAGA LENDAVČANOV

Lendavski nogometni sodniki so odigrali dve prijateljski tekmi z vrstniki iz Maribora in Zalaegerszega in zmagali. Srečanje med Lendavčani in Mariborčani se je končalo s 3:2. Gole pa sta dosegla: Trtnjek 2 in Gazdag. Tekma med Lendavo in Zalaegerszegom pa se je končala s 4:3. Strelca za Lendavo sta bila Gazdag 3 in Trtnjek.

Šport paraplegikov

PRVO IN DRUGO MESTO POMURCEV

V Murski Soboti je bilo prvo slovensko državno prvenstvo paraplegikov v namiznem tenisu in streljanju z zračno puško, ki sta ga organizirala Društvo paraplegikov Pomurja in Zveza paraplegikov Slovenije. Sodelovalo je 38 tekmovalcev in tekmovalk iz 7 slovenskih regij, medtem ko so manjkali predstavniki obalne regije. Tekmovali so v ekipni in posamični konkurenci. Lep uspeh so dosegli pomurski tekmovalci, saj so v skupni uvrstitvi v namiznem tenisu zasedli prvo, v streljanju pa drugo ter eno prvo mesto, ter dve drugi in dve tretji mesti v posamični konkurenci. V namiznem tenisu je pri tetraplegikih zmagal Slavko Dunaj, pri paraplegikih pa je bil Bojan Ciman drugi, Marija Magdič pa tretja. V streljanju z zračno puško je bila Marija Magdič z 293 krogi druga, Slavko Dunaj s 346 krogi tretji, Jožef Franc pa s 332 krogi peti.

F. Maučec

Konjske dirke

DYNAMITE LOBELL (M. SLAVIČ) ZOPET NAJHITREJŠI

Na hipodromu v Stožicah so bile velike kasaške dirke, ki jih je pripravil KK Ljubljana. V osrednji dirki — maratonu na 4000 m je zmagal Talbot (Koprivnik) 1:24,4. V dirki najhitrejših konj pa je zopet zmagal Marko Slavič mlajši z Dynamite Lobellom. 1600-metrski progo je pretekel s kilometrskim časom 1:17,5, kar je letos najboljši čas ljubljanskega hipodroma. Fita (Sršen) pa je bila tretja. Sicer pa so ljubumerski kasači zasedli več drugih in tretjih mest. Tako so bili drugi: Dulčineja MS (M. Slavič) v prvi dirki na 1800 m, Dimli MS (M. Slavič) v dirki dveletnikov, Duras (Sagaj) v četrti dirki na 1800 m in Fena (Seršen) v šesti dirki. Tretja mesta pa so zasedli: Venka III (Mihorič) v prvi dirki, Dora (M. Slavič) v dirki dveletnikov, in Alfa MS (M. Slavič) v četrti dirki.

Fena (Seršen) zmagala v Komendi

Na dirkališču v Komendi so bile kasaške dirke. Sodelovali so tudi nekateri kasači iz ljubumerske reje. Najuspešnejša je bila Fena (Sršen), ki je zmagala v šesti dirki na 1800 m dolgi progi. Fita (Seršen) pa je bila v četrti dirki drugi, Lambada (Sraka, Lipovci) pa me dveletniki tretja.

Atletika

SOLIDEN NASTOP POMURCEV

Na republiškem prvenstvu v atletiki za mlajše mladince in mladinke je sodelovalo tudi 6 atletov AK Pomurje iz Murske Sobotice. Čeprav so vsi še pionirji, so dosegli solidne rezultate. Pri mladincih sta bila zopet najboljša Kolar in Ščančar, pri mladinkah pa Hajdinjakova. Kolar je bil v teku na 300 m s časom 37,50 sek, v teku na 100 metrov pa s 12,23 petnajsti. Ščančar pa je 100 m tekel 13,02 in bil trideseti, v daljavo pa je skočil 6 m in zasedel deseto mesto. Gumilar je bil na 100 m trideseti, na 300 m pa sedemindvajseti. Pri ženskah je Hajdinjakova tekla na 100 m 13,8 in zasedla 13. mesto, na 300 m pa 44,80 in zasedla 16. mesto. Klemenčičeva pa je bila v teku na 600 m 16., v teku na 300 m pa 30. Gujmanova je zasedla v teku na 600 m 15. mesto.

M. Šeruga

Strelstvo

POMURKA ZMAGALA V MARIBORU

V Mariboru je bilo strelsko tekmovalce z malokalibrsko puško za memorial Roberta Vakmaniča in pokal Večera. Lep uspeh so dosegli mladinci SD Pomurja Mesna industrija Murska Sobotica, letošnji državni prvaki, saj so zmagali v ekipni in posamični konkurenci. Rezultati — ekipno: 1. Pomurka MT 872, 2. A. Majerič MB 868 in 3. Pohorski bataljon Ruše 823 Ruše 823 krogov. Posamežno: 1. Ščančar 186, 2. Markoja (oba Pomurka) 184, ... 5. Makari 176 krogov.

Na Tišini je bilo meddržavno tekmovalce v streljanju z zračno puško za člane. Med 11 ekipami so zmagali gostitelji, SD Koloman Flisar z 841 krogi pred A. Majeričem Maribor, 810, in S. Kovač Turnišče, 808 krogov. Posamežno: 1. Bukovec (Tišina), 282, 2. Maučec (Turnišče), 282, 3. Pertoci (Tišina, 281 krogov. Filip Marko

Odbojka

POMURJE TRETJE

V Murski Soboti je bil moški odbojarski turnir, ki ga je pripravil OK Emonacomerce Ljutomer. Sodelovalo je šest ekip. Rezultati — Pomurje:Granit 2:1, T. Olimpija:Pomurje 3:0, T. Olimpija:Granit 3:0, Kamnik:Emonacomerce Lj. 3:0, Ravne:Emonacomerce 2:1, Kamnik:Ravne 2:1, Granit:Emonacomerce 2:1, Pomurje:Fuzinar 3:0 in T. Olimpija:Kamnik 2:1. Vrstni red: 1. Tovil Olimpija, 2. Kamnik, 3. Pomurje, 4. Ravne, 5. Granit, 6. Emonacomerce Ljutomer.

Strelstvo

RAJTAR IN PLANIKA

Na strelišču v Petišovcih je SD Dolina pripravila odprto prvenstvo OSZ Lendava. Sodelovalo je 8 strelskih družin. Ekipno je zmagala SD Planika Turnišče s 700 krogi pred SD Varstroj, 660, in SD ŠK Turnišče, 644 krogov. Med posamezniki je bil najboljši Rajtar (ŠK) s 182 krogi pred Maučecem (PL), 181, in Draškovičem (ŠK), 178 krogov.

A. Zver

Mali Nogomet

SLOVENSKA VLADA V SOBOTI

V četrtek, 3. oktobra 1991, ob 16. uri bo na stadionu Mure v Murski Soboti zanimiva tekma v malem nogometu. Srečali se bosta slovenska vlada in novinarji športnega časopisa Ekipa okrepljeni z nekaterimi znanimi Sobočani. V ekipi slovenske vlade naj bi predvidoma nastopili Janša, Bavčar, Kacin, Janko, Sešok, Slapar in drugi. Izkupiček s tekme je namenjen prizadetim v vojni v Gornji Radgoni.

SNL

Izola	10	7	3	0	19:4	17
Maribor	9	7	1	1	21:8	15
Naklo	10	6	3	1	18:7	15
Vozila	10	5	3	2	28:10	13
Olimpija	9	5	3	1	17:5	13
Kladivar	9	4	4	1	14:8	12
Steklar	9	4	3	2	14:15	11
Koper	10	5	1	4	7:10	11
Zagorje	10	4	2	4	16:11	10
MURA	10	4	2	4	17:13	10
Ljubljana	9	4	2	3	10:7	10
Rudar (V.)	10	3	4	3	8:7	10
POTROŠNIK	10	4	2	4	17:24	10
Svoboda	9	3	2	4	14:15	8
Slovan	9	3	2	4	5:8	8
Primorje	19	2	2	6	9:17	6
Medvode	10	2	2	6	9:22	6
NAFTA	9	2	1	6	12:20	5
Domžale	9	0	4	5	3:15	4
Rudar (T)	9	1	1	7	6:19	3
Jadran	10	1	1	8	6:25	3

II. SNL vzhod

Korotan	6	3	3	0	10:4	9
Železničar	6	4	1	1	6:3	9
TURNIŠČE	6	3	2	1	8:7	9
Dravinja	6	2	3	1	9:7	7
Djstrica	6	3	1	2	7:5	7
Pekre	6	1	4	1	10:6	6
Pohorje	6	1	4	1	6:4	6
Hmezd	6	2	2	2	7:7	6
Kovinar	6	2	2	2	6:7	6
BELTRANS	6	1	3	2	6:7	5
Rače	6	1	2	3	5:8	4
Partizan	6	0	4	2	5:8	4
Impol	6	1	2	3	5:8	4
Središče	6	1	1	4	6:14	3

PNL

Rezultati — 6. kolo

Črenšovci : Odranci	6:2
Polana : Rakičan	3:1
Rogašovci : Ljutomer	1:2
Dobrovnik : Bakovci	0:6
Bistrica : Lipa	4:1
Tišina : Izakovci	2:2
Bakovci	6 4 1 1 20:8 9
Bistrica	6 4 1 1 16:10 9
Izakovci	6 4 1 1 13:8 9
Črenšovci	6 4 0 2 15:11 8
Ljutomer	6 4 0 2 12:10 8
Dobrovnik	6 2 2 2 7:10 6
Rogašovci	6 2 1 3 11:11 5
Tišina	6 1 3 2 12:14 5
Lipa	6 2 1 3 8:11 5
Polana	6 1 1 4 11:14 3
Odranci	6 1 1 4 7:17 3
Rakičan	6 1 0 5 5:13 2

I. MNL MS

Rezultati — 6. kolo

Šalovci : Puconci	2:1
-------------------	-----

Zgodilo se je

»RESNICO POZNATA LE ONADVA IN BOG!«

Družinska tragedija v Spodnji Bačkovi zaradi neznanja ali družinske krize?

Padel s slive

Popoldne 25. septembra 1991 je Viktor Gaber (1935) iz Serdice prišel k Antonu Nemcu iz iste vasi, da bi obiral slive. Stopil je na trblo vejo, padel z drevesa in se hudo telesno poškodoval.

Po klanecu navzdol v avto

Mlada kolesarka si je dovolila prehitro vožnjo po klanecu navzdol, kar je imelo hude posledice. 27. septembra se je v naselju Norički Vrh zgodila prometna nezgoda, ker je kolesarka T. M. (1982) vozila po klanecu navzdol proti cesti Gornja Radgona. Policie, vendar pred prednostno cesto ni uspela pravočasno ustaviti kolesa. Ravno takrat je po cesti pripeljal Jakob Z. (1943) iz Police, ki kljub zaviranju ni uspel ustaviti vozila. Mlado kolesarko so odpeljali v murskosoboško bolnico.

Traktorist brez izpita

28. septembra ob 11.15 se je zunanji naselja Velika Polana zgodila prometna nesreča zaradi izsiljevanja prednosti. Voznik traktorja Jože K. (1924) iz Velike Polane je vozil traktor brez voznškega dovoljenja po kolovozni poti v smeri lokalne ceste v Veliki Polani. Pri vključevanju na to cesto je izsilil prednost pred voznicom Marjeti K. (1966). Le-ta je trčila v traktor, pri tem jo je odbilo na levo bankino, kjer se je avto prevrnil na streho in obstal v občutnem jarku. Pri trčenju se je hudo telesno poškodoval sopotnik v avtu Ciril Z. (1926) iz Velike Polane, ki je bil odpeljan v bolnico v Murski Soboti nato pa v Maribor.

V ponedeljek, 23. septembra 1991, so v hiši v Spodnji Bačkovi našli mrtva zakonca 27-letno Anico Mlinarič in njenega moža 33-letnega Milana. Vzrok smrti je aktiviranje ročne bombe, ki jo je Milan našel med opravljanjem svojega dela v Gornji Radgoni. Zakaj jo je aktiviral, bo ostala nepojasnjena skrivnost. Mlinaričevi so prepričani, da je do tragedije prišlo zaradi neznanja pri ravnanju z orožjem, saj Milan ni bil v JLA, poleg tega pa so sedanje ročne bombe drugačne od starejših in se laže ter hitreje aktivirajo. Spet drugi, predvsem Aničini sorodniki in sosede, pa so prepričani, da je pravi vzrok nesreče družinska kriza, saj sta imela težave z odplačevanjem deviznega posojila za nov avto. Naj bo vzrok tragedije prvi ali drugi: takšnih in podobnih nesreč je čedalje več!

Mlinaričevi z Zagajskega Vrha 39 so preprosta in skrbna družina: s svojimi sosedi so tesno povezani in si pomagajo pri vsakem delu. Večkrat so pohiteli na pomoč tudi Anici in Milanu, saj je njuna kmetija oddaljena le 15 minut hoda, čeprav je v drugi krajevni skupnosti in občini Lenart. Po cesti je do Spodnje Bačkove kar nekaj kilometrov. V nedeljo popoldne je bil doma le sin Janez, saj so drugi šli obiskat mamo v bolnico. Tja so jo morali odpeljati v četrtek, dan po pogrebu. Ženska, navajena vsega hudega, ni mogla prenesti strašne tragedije. Janez je že 20 let zaposlen pri Stanovanjsko-komunalnem podjetju Gornja Radgona. V istem podjetju je oče dočkal

upokojitev, tu pa je bil od 1974. leta zaposlen tudi Milan. Nekaj časa je bil v tem podjetju zaposlen tudi brat Branko, sedaj pa dela v Mesoizdelkih Gornja Radgona. Pred hišo so brajde in grozdje je že skoraj zrelo. Toda ne Janez ne njegovi domači se letos ne veselijo trgatve. Še pred tednom so Anici in Milanu pomagali pobrati krompir. V nedeljo, ko je prišlo do tragedije, sta še pobirala slive, pasla krave, Anica pa je bila dopoldne pri maši. Popoldne ju je obiskala mamina sestra; nič nenavadnega ni bilo, le Anica je bila malce okajena. Nekateri sosede vedo povedati, da sta se prepirala. Hudo da je bilo že v soboto, ko je Milan zmetal po tleh vse lonce.

Tilka Križan: »V kratkem času nas je doletela že četrta velika nesreča — najprej sem se z avtom ponesrečila jaz, nato so nam avto ukradli, nato pa je imel nezgodo še Jože. In zdaj tole. Kako je bilo v resnici, vesta le onadva in bog!«

Spodnja Bačkova 15 — smrt mladih zakoncev ni bila prva nesreča pri tej hiši!

pokrov ročne bombe. Kako naj bi vedel, da se sedanje bombe ne aktivirajo tako kot tiste iz partizanskih filmov, ko so morali z bombo najprej udariti ob trdi predmet, da so jo lahko aktivirali?

Janez Mlinarič (42 let) je pripovedoval: »Mi smo izvedeli za nesrečo šele naslednjega dne. Njuni sosede Lorbkovi so telefonirali našim Kaučičevim, da naj gre nekdo pogledat k hiši: bojijo se, da je nekaj narobe, ker ni iz hiše nikogar. Poklicali so okrog 11. ure. Branko in mama sta se ravno odpravljala v mesto, vendar sta se najprej odpravila v Bačkovo. Branko je šel prvi v hišo ... ko je videl, kaj se je zgodilo, je takoj potisnil mamo v stran. Če bi to videla, bi jo takoj kap. Ker je tega dne deževalo, sem se nekoliko prej vrnil z dela. Telefoniral sem od sosedovih, kaj je. Rekli so samo, naj takoj pridem dol. Najprej niso hoteli nič povedati, nato pa le ... da sta oba mrtva. Ko sem kasneje videl, kaj se je zgodilo, sem mislil, da bom padel. Roke in v polovici glave ... Anica je imela globoke rane do kosti na nogah, rokah in glavi. Odvlekle se je še do spalnice in tam izkrcavala. Mogoče bi jo še lahko rešili, če bi kdo takoj prišel na pomoč. Potem bi tudi vedeli, kaj se je v resnici zgodilo.«

V nedeljo popoldne je Anica prišla k Lorbkovim in potožila, da ji Milan grozi z bombo in da bi najraje poklicala polico. Ko so ji rekli, da naj to vendar stori, ni hotela. In to je bila usodna napaka. Pa vseeno: Milan je bil takšen človek, zato bi le stežka verjeli, da je svoje grožnje tudi v resnici nameraval uresničiti. Prej bi lahko rekli, da je hotel svoje grožnje okrepiti in je zato odvil

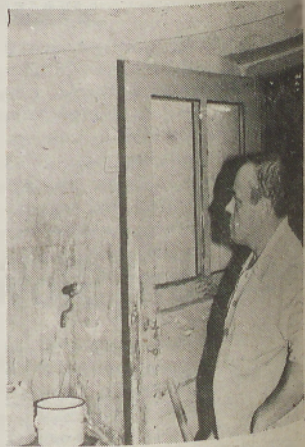
res imela, vendar sta do sedaj vse obroke sproti odplačala. Ena sestra živi v Italiji, druga v Nemčiji, tretja, ki živi na Ilovi, pa je hodila delat v Avstrijo. Mlinaričevi so jima pred kratkim posodili dvajset tisoč dinarjev. Še v petek, dva dni pred nesrečo, je Milan mami pokazal osem tisočakov, ki jih je imel pripravljene za nakup deviz.

Jože Nauvrt, Aničin brat, je prepričan, da je vsega kriv avto, na katerega se je Milan preveč navezal in ga ne bi prodal, četudi bi imel probleme z odplačevanjem dolga. To je bil prvi novi avto, ki si ga je kupil. Mesečni obrok je znašal 3680 šilingov.

Jože je povedal: »Jaz vem samo to, kar sem slišal od sosedov. Anica jim je rekla, da ji je grozil

z bombo, vendar policije ni hotel poklicati. Ko so kasneje slišali eksplozijo, pa ni nihče šel pogledat ali poklicat policije. Sosede so tudi rekli, da je bil v nedeljo zvečer okrog 19. ure, ko so ga deli na traktorju, zelo divji. To je probleme z avtom, vendar ni tem, da bi ga prodal, ni hotel štati. Anica je sosedom povedala, da bi raje prodal njo in grunt kot avto. Avto ga je zasvojil! Kaj bo s tem avtom, ne vem. Jaz ga ne bom vzel.«

Ne ve se niti, kaj bo s kmetijo in zemljo. Živino so dali v njem plemenskega bika pa so že odpeljali. Tilka Križan in Jože sta

Janez Mlinarič je tako kot njegov brat zaposlen na Stanovanjsko-komunalnem podjetju v Gornji Radgoni. »Le zakaj je nesel domov ročno bombo,« se še vedno sprašuje Janez.

računala, da bi se Milan in Anica že nekako prebila, čeprav sta morala plačevati obroke za posojilo. Bi oba še živel v resnici? Spodnja Bačkova, če pri hiši ne bi bilo bombe. Prav gotovo. Janez je povedal: »Res sta se včasih spopadla, vendar sta se tako spet pobotala. Milan jo je imel zelo prepad. Kako so sosedje slišali prepir, če pa več kot sto metrov daleč ni nobene hiše. Slišali so prepir, poka pa niso slišali!«

Sedanji čas zahteva razumnost in strpnost. Kjer so problemi z denarjem, so tudi spori pogostejši. In takih problemov in prepričanj je vedno več. Koliko družinskih tragedij bo sedanja družbeno in gospodarska kriza še zahtevala. Čas je, da se naučimo spoprijeti se s težavami na pravi način.

Bernarda B. Peček

Mejni prehod kot »BAROMETER«

»Mejni prehod je kraj, ki je določen za prehod državne meje«. Takšna je definicija mejnega prehoda v novem Zakonu o nadzoru državne meje. To je zakonska definicija. Vsi, ki se poklicno ukvarjajo s to problematiko, bodisi milicijski, cariniki, delavci spedijskih služb in drugi, vedo, da so gibanja na mejnih prehodih vedno pravi barometer, pravi indikator političnih in ekonomskih dogajanj v obeh sosednjih državah. Statistični podatki o potovanjih naših državljanov in tujcev v tujino ali v drugi smeri k nam, blago, ki ga prevažajo naši državljanji k nam in tujci v tujino, kaže na gospodarski položaj, razna protipravna dejanja, kot so tihotapstvo orožja, streliva, eksploziva, ilegalni pribegi in pobegi pa nam kažejo na politični položaj v neki državi.

Tako tudi varnostni položaj v Sloveniji in širše zelo vpliva na delo na naših mejnih prehodih. V poletnih mesecih: juniju, juliju in avgustu prejšnjega leta, to je 1990, je čez naše mejne prehode potovalo skupno 2.475.373 potnikov, letos pa le 1.338.779 potnikov, kar je 46% upad prometa. Glavni vzroki tega stanja so: tujci se pri nas ne počutijo več varni zaradi vojne, ki je divjala v Sloveniji, in zaradi vojne v Hrvaški, naši državljanji pa zaradi pomanjkanja deviz in devalvirajočega dinarja prav tako nimajo posebnega interesa po potovanjih v tujino.

Kljub temu pa na mejnem prehodu Dolga vas potuje v tujino in od tam k nam več tovornih vozil in avtobusov. V sedanjem času poteka najvarnejša pot iz zahodne Evrope na jug Balkana, Bližnji in Srednji vzhod prek Slovenije in tega mejnega prehoda na Madžarsko in nato v Vojvodino. To je tudi razlog, da je na pomurskih cestah veliko kamionov in avtobusov z registracijami iz Srbije, kar povzroča pri nekaterih naših občanah različne razlage. Da pa ni nobenega vzroka za vznemirjanje, kaže dejstvo, da pri teh potnikih niso bile ugotovljene nobene nepravilnosti.

Vojna na Hrvaški se na mejnih prehodih kaže tudi pri tihotapstvu orožja in streliva. Tako so milicijski in cariniki v poletnih mesecih zaradi tihotapstva orožja in streliva obravnavali 39 oseb, ki so poskušale pretihotapiti 42 kosov orožja: hitropotezne puške šibrenice, različne samokrese in ostrostrelne puške; in skupno 8.048 različnih nabojev. Kršitelji so bili večinoma prekupevalci, ki poskušajo obogatiti na račun vojne.

Uprava za notranje zadeve Maribor je v svojem uradnem poročilu, ki ga je podpisal načelnik kriminalistične službe Zvonko Rožman, zapisala: »Pri zbiranju obvestil in na podlagi oglada je bilo ugotovljeno, da je Milan Mlinarič dne 22. 9. 1991 okrog 20.30 zaradi vinjenosti in spora z ženo Anico v njeni navzočnosti v kuhinji stanovanjske hiše aktiviral ročno bombo in sta zaradi poškodb pri eksploziji oba umrla. Po zbranih obvestilih je bilo ugotovljeno, da sta zakonca Mlinarič redno čezmerno uživala alkoholne pijače in sta se v takem stanju večkrat spila. Prav tako je Mlinarič v takem stanju večkrat govoril oziroma grozil, da bo odvil ročno bombo, ki jo je kazal znanec, katerim je dejal, da jo je prinesel med agresijo JA iz Gornje Radgone. Trupla je na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika pregledal sodnomedicinski izvedenec patolog dr. Milan Krajnc, ki je podal mnenje, da je smrt nastopila izključno kot posledica eksplozije ročne bombe in sta zaradi tega zakonca na kraju dogodka izkrcavala. Prav tako na truplih ni drugih znakov tujega nasilja in ni bila odrejena obdukcija.«

OBVESTILO

Občinski štab za civilno zaščito v Gornji Radgoni obvešča prebivalce na območju občine Gornja Radgona, da je še vedno nevarnost zaradi neeksplozivnih ubojnih sredstev, predvsem v Gornji Radgoni in krajevni skupnosti Radenci. Navedena neeksplozivna ubojna sredstva so lahko iz zadnje vojne, ker niso bila aktivirana. Najpogostejše bi to lahko bile zračne bombe in tromblonske mine.

Opozarjajo vse občane, ki takšno sredstvo najdejo, da takoj obvestijo Postajo milice ali Občinski štab za civilno zaščito Gornja Radgona, tel. št. 61-671/37.

Od vsakega najditelja pa tudi zahtevajo, da neeksplozivna sredstva ne premika oziroma prenaša, ampak ga ustrezno zavaruje in obvesti navedeni organ.

Občinski štab za civilno zaščito Gornja Radgona

AR ŠPED ostal brez vozila

25. septembra popoldne je preživel nemalo strahu (in jeno Marjan F. iz Radoslavca). Kot sofer AR ŠPED-a je vozil tovornjak znamke mercedes s priklopnikom. Tega dne je iz ZR Nemčije prišel v Bosno in Hercegovino 18 tisoč kilogramov brezbarvnega laka, vendar do cilja ni prišel. V kraju Tušiloviči v sosednji Hrvaški so ga ustavili martičevci policisti, od njega so zahtevali dokumente in nato odvzeli avto Mercedes s priklopcem. Marjan F. so samo z ostalimi stvarmi napotili proti domu. Vrnil se je z avtobusom. 26. septembra je vodstvo AR ŠPED-a prijavitlo odvzem tovornjaka Postajo milice v Gornji Radgoni.

DER REISINGER

ZA MENE NAJBOLJŠI!

GRADEC—GRAZ, Alte Poststrasse 122, tel.: 9943 316 500-0

- ORIGINALNI DELI IN KAKOVOSTEN PRIBOR
- VELIKO SKLADIŠČE REZERVNIH DELOV TUDI ZA STAREJŠE MODELE VOZIL
- OKOLI 30.000 DELOV LAHKO DOBITE TAKOJ
- VELIKA PONUDBA FORDOVH NADOMESTNIH DELOV IN PRIBORA
- POSEBNA PONUDBA DELOV ZA VSE AVTOMOBILSKE ZNAMKE
- SPECIALIZIRANA FORDOVA DELAVNICA Z NAJMODERNEJŠO OPREMO
- HITER SERVIS.

MICHELIN

SEMPERIT

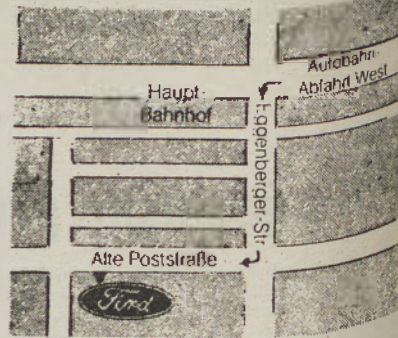
- OB NESREČI VAM TAKOJ PRISKOČIMO NA POMOČ
- POLLETNO JAMSTVO ZA POPRAVILA, DELO IN ORIGINALNE NADOMESTNE DELE
- STROKOVNA POSVETOVALNICA
- NAŠE ŠOLANO OSEBJE GOVORI SLOVENSKO
- NAJBOLJŠA MENJAVA DINARJA

Priporočamo vam gume za vsa vozila!!!

● BLAUPUNKT

VEDNO, KO STE V GRADCU NAS OBIŠČITE!

tako pridete do nas:

Tako mala pika, pa tako velika razlika. Vaš avtoradio — avtohifi

PETEK SOBOTA NEDELJA PONEDELJEK TOREK SREDA ČETRTEK

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

4.00 Prebujajte se z nami! (Ker se ni konec leta, še ne morete praznovati. Je pa začetek vinogradarstva in to tudi nekaj pomeni. Dobro jutro!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi po telefonih 069/21 232 in 21 279. 17.00 Poročila. 18.00 in 21.32. 19.00 Spored RS.

5.00 Prebujajte se z nami! (Preden greste v dopoldanske nakupe ali dojit krave, si naravnajte vaše radije na frekvenco 87,6 MHz. Lepo se imejmo!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (Začnemo in končujemo ga s čestitkami in pozdravi, vmes pa bodo poročila. Naša in tista londonskega BBC). 19.00 Spored RS.

9.00 Nedeljska kuhinja (9.10 Misel in čas. 9.30 Srečanje na Murskem valu. 10.00 Glavni kuhar nedeljske kuhinje). 12.00 Spored v madžarsčini. 13.00 Parnonski odmevi. 13.30 Minute za kmetovalce. 14.00 Poročila. 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

5.00 Prebujajte se z nami! (Končal se je tekmovalni teden 2. festivala slovenskih radijskih postaj, ki bo konec vlnotoka v Murskih Toplicah. Hvala, da ste nam pomagali tekmovalci!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Mali oglasi: 069/21 232, 21 279. 17.00 Poročila. 18.00 To sem jaz). 19.00 Spored RS.

5.00 prebujajte se z nami! (Izbrali boste pesem tedna, naročili male oglase, se igrali glasbene in druge igrice. Igre brez meja!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Mali oglasi: 069/21 232, 21 279. 17.00 Poročila. 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi). 19.00 Spored RS.

5.00 Prebujajte se z nami! (Tako: biti ali ne biti — prebuditi se ali ne! N/D se bo, med odjajo pa lahko nekdo zaspi — ali vi ali on!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (BBC na Murskem valu vsak dan ob 18.30 in to v slovenščini! Dodajamo vprašanja in odgovore.). 19.00 Spored RS.

5.00 Prebujajte se z nami! (Tudi jesen je lahko lepa, posebej če ste v pričakovanju enega najlepših opravil v tem letnem času — to pa je trgatve grozdja. Mi bomo pomagali z nasveti strokovnjakov!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (pobrigali se bomo za ekskluzivno reportažo, domače viže, pa seveda tudi za preproste informacije). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

4.00 Tisoč idej za naravoslovce. 9.20 Klub Klobuk. 10.30 Nancy Wake, avstral. nad. 17.00 Poročila. 15.00 Sova, ponovitev nanaizant: Gremo na zabavo. Ognjeni polja, Jazz, blues. 17.00 Tv dnevnik. 17.05 Tednik. 18.10 Tok, tok, kontakt. oddaja za mlade. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik. 19.59 Forum. 20.20 Festivali. 20.25 Sova. 20.45 Poročila. 20.55 Sova. 21.15 Nikoli več, angl. nad. 22.10 Tv dnevnik. 22.35 Sova. Pri Hixta. 22.45 Sova. 23.05 Sova. 23.15 Sova. 23.25 Sova. 23.35 Sova. 23.45 Sova. 23.55 Sova. 24.05 Sova. 24.15 Sova. 24.25 Sova. 24.35 Sova. 24.45 Sova. 24.55 Sova. 25.05 Sova. 25.15 Sova. 25.25 Sova. 25.35 Sova. 25.45 Sova. 25.55 Sova. 26.05 Sova. 26.15 Sova. 26.25 Sova. 26.35 Sova. 26.45 Sova. 26.55 Sova. 27.05 Sova. 27.15 Sova. 27.25 Sova. 27.35 Sova. 27.45 Sova. 27.55 Sova. 28.05 Sova. 28.15 Sova. 28.25 Sova. 28.35 Sova. 28.45 Sova. 28.55 Sova. 29.05 Sova. 29.15 Sova. 29.25 Sova. 29.35 Sova. 29.45 Sova. 29.55 Sova. 30.05 Sova. 30.15 Sova. 30.25 Sova. 30.35 Sova. 30.45 Sova. 30.55 Sova. 31.05 Sova. 31.15 Sova. 31.25 Sova. 31.35 Sova. 31.45 Sova. 31.55 Sova. 32.05 Sova. 32.15 Sova. 32.25 Sova. 32.35 Sova. 32.45 Sova. 32.55 Sova. 33.05 Sova. 33.15 Sova. 33.25 Sova. 33.35 Sova. 33.45 Sova. 33.55 Sova. 34.05 Sova. 34.15 Sova. 34.25 Sova. 34.35 Sova. 34.45 Sova. 34.55 Sova. 35.05 Sova. 35.15 Sova. 35.25 Sova. 35.35 Sova. 35.45 Sova. 35.55 Sova. 36.05 Sova. 36.15 Sova. 36.25 Sova. 36.35 Sova. 36.45 Sova. 36.55 Sova. 37.05 Sova. 37.15 Sova. 37.25 Sova. 37.35 Sova. 37.45 Sova. 37.55 Sova. 38.05 Sova. 38.15 Sova. 38.25 Sova. 38.35 Sova. 38.45 Sova. 38.55 Sova. 39.05 Sova. 39.15 Sova. 39.25 Sova. 39.35 Sova. 39.45 Sova. 39.55 Sova. 40.05 Sova. 40.15 Sova. 40.25 Sova. 40.35 Sova. 40.45 Sova. 40.55 Sova. 41.05 Sova. 41.15 Sova. 41.25 Sova. 41.35 Sova. 41.45 Sova. 41.55 Sova. 42.05 Sova. 42.15 Sova. 42.25 Sova. 42.35 Sova. 42.45 Sova. 42.55 Sova. 43.05 Sova. 43.15 Sova. 43.25 Sova. 43.35 Sova. 43.45 Sova. 43.55 Sova. 44.05 Sova. 44.15 Sova. 44.25 Sova. 44.35 Sova. 44.45 Sova. 44.55 Sova. 45.05 Sova. 45.15 Sova. 45.25 Sova. 45.35 Sova. 45.45 Sova. 45.55 Sova. 46.05 Sova. 46.15 Sova. 46.25 Sova. 46.35 Sova. 46.45 Sova. 46.55 Sova. 47.05 Sova. 47.15 Sova. 47.25 Sova. 47.35 Sova. 47.45 Sova. 47.55 Sova. 48.05 Sova. 48.15 Sova. 48.25 Sova. 48.35 Sova. 48.45 Sova. 48.55 Sova. 49.05 Sova. 49.15 Sova. 49.25 Sova. 49.35 Sova. 49.45 Sova. 49.55 Sova. 50.05 Sova. 50.15 Sova. 50.25 Sova. 50.35 Sova. 50.45 Sova. 50.55 Sova. 51.05 Sova. 51.15 Sova. 51.25 Sova. 51.35 Sova. 51.45 Sova. 51.55 Sova. 52.05 Sova. 52.15 Sova. 52.25 Sova. 52.35 Sova. 52.45 Sova. 52.55 Sova. 53.05 Sova. 53.15 Sova. 53.25 Sova. 53.35 Sova. 53.45 Sova. 53.55 Sova. 54.05 Sova. 54.15 Sova. 54.25 Sova. 54.35 Sova. 54.45 Sova. 54.55 Sova. 55.05 Sova. 55.15 Sova. 55.25 Sova. 55.35 Sova. 55.45 Sova. 55.55 Sova. 56.05 Sova. 56.15 Sova. 56.25 Sova. 56.35 Sova. 56.45 Sova. 56.55 Sova. 57.05 Sova. 57.15 Sova. 57.25 Sova. 57.35 Sova. 57.45 Sova. 57.55 Sova. 58.05 Sova. 58.15 Sova. 58.25 Sova. 58.35 Sova. 58.45 Sova. 58.55 Sova. 59.05 Sova. 59.15 Sova. 59.25 Sova. 59.35 Sova. 59.45 Sova. 59.55 Sova. 60.05 Sova. 60.15 Sova. 60.25 Sova. 60.35 Sova. 60.45 Sova. 60.55 Sova. 61.05 Sova. 61.15 Sova. 61.25 Sova. 61.35 Sova. 61.45 Sova. 61.55 Sova. 62.05 Sova. 62.15 Sova. 62.25 Sova. 62.35 Sova. 62.45 Sova. 62.55 Sova. 63.05 Sova. 63.15 Sova. 63.25 Sova. 63.35 Sova. 63.45 Sova. 63.55 Sova. 64.05 Sova. 64.15 Sova. 64.25 Sova. 64.35 Sova. 64.45 Sova. 64.55 Sova. 65.05 Sova. 65.15 Sova. 65.25 Sova. 65.35 Sova. 65.45 Sova. 65.55 Sova. 66.05 Sova. 66.15 Sova. 66.25 Sova. 66.35 Sova. 66.45 Sova. 66.55 Sova. 67.05 Sova. 67.15 Sova. 67.25 Sova. 67.35 Sova. 67.45 Sova. 67.55 Sova. 68.05 Sova. 68.15 Sova. 68.25 Sova. 68.35 Sova. 68.45 Sova. 68.55 Sova. 69.05 Sova. 69.15 Sova. 69.25 Sova. 69.35 Sova. 69.45 Sova. 69.55 Sova. 70.05 Sova. 70.15 Sova. 70.25 Sova. 70.35 Sova. 70.45 Sova. 70.55 Sova. 71.05 Sova. 71.15 Sova. 71.25 Sova. 71.35 Sova. 71.45 Sova. 71.55 Sova. 72.05 Sova. 72.15 Sova. 72.25 Sova. 72.35 Sova. 72.45 Sova. 72.55 Sova. 73.05 Sova. 73.15 Sova. 73.25 Sova. 73.35 Sova. 73.45 Sova. 73.55 Sova. 74.05 Sova. 74.15 Sova. 74.25 Sova. 74.35 Sova. 74.45 Sova. 74.55 Sova. 75.05 Sova. 75.15 Sova. 75.25 Sova. 75.35 Sova. 75.45 Sova. 75.55 Sova. 76.05 Sova. 76.15 Sova. 76.25 Sova. 76.35 Sova. 76.45 Sova. 76.55 Sova. 77.05 Sova. 77.15 Sova. 77.25 Sova. 77.35 Sova. 77.45 Sova. 77.55 Sova. 78.05 Sova. 78.15 Sova. 78.25 Sova. 78.35 Sova. 78.45 Sova. 78.55 Sova. 79.05 Sova. 79.15 Sova. 79.25 Sova. 79.35 Sova. 79.45 Sova. 79.55 Sova. 80.05 Sova. 80.15 Sova. 80.25 Sova. 80.35 Sova. 80.45 Sova. 80.55 Sova. 81.05 Sova. 81.15 Sova. 81.25 Sova. 81.35 Sova. 81.45 Sova. 81.55 Sova. 82.05 Sova. 82.15 Sova. 82.25 Sova. 82.35 Sova. 82.45 Sova. 82.55 Sova. 83.05 Sova. 83.15 Sova. 83.25 Sova. 83.35 Sova. 83.45 Sova. 83.55 Sova. 84.05 Sova. 84.15 Sova. 84.25 Sova. 84.35 Sova. 84.45 Sova. 84.55 Sova. 85.05 Sova. 85.15 Sova. 85.25 Sova. 85.35 Sova. 85.45 Sova. 85.55 Sova. 86.05 Sova. 86.15 Sova. 86.25 Sova. 86.35 Sova. 86.45 Sova. 86.55 Sova. 87.05 Sova. 87.15 Sova. 87.25 Sova. 87.35 Sova. 87.45 Sova. 87.55 Sova. 88.05 Sova. 88.15 Sova. 88.25 Sova. 88.35 Sova. 88.45 Sova. 88.55 Sova. 89.05 Sova. 89.15 Sova. 89.25 Sova. 89.35 Sova. 89.45 Sova. 89.55 Sova. 90.05 Sova. 90.15 Sova. 90.25 Sova. 90.35 Sova. 90.45 Sova. 90.55 Sova. 91.05 Sova. 91.15 Sova. 91.25 Sova. 91.35 Sova. 91.45 Sova. 91.55 Sova. 92.05 Sova. 92.15 Sova. 92.25 Sova. 92.35 Sova. 92.45 Sova. 92.55 Sova. 93.05 Sova. 93.15 Sova. 93.25 Sova. 93.35 Sova. 93.45 Sova. 93.55 Sova. 94.05 Sova. 94.15 Sova. 94.25 Sova. 94.35 Sova. 94.45 Sova. 94.55 Sova. 95.05 Sova. 95.15 Sova. 95.25 Sova. 95.35 Sova. 95.45 Sova. 95.55 Sova. 96.05 Sova. 96.15 Sova. 96.25 Sova. 96.35 Sova. 96.45 Sova. 96.55 Sova. 97.05 Sova. 97.15 Sova. 97.25 Sova. 97.35 Sova. 97.45 Sova. 97.55 Sova. 98.05 Sova. 98.15 Sova. 98.25 Sova. 98.35 Sova. 98.45 Sova. 98.55 Sova. 99.05 Sova. 99.15 Sova. 99.25 Sova. 99.35 Sova. 99.45 Sova. 99.55 Sova. 100.05 Sova. 100.15 Sova. 100.25 Sova. 100.35 Sova. 100.45 Sova. 100.55 Sova. 101.05 Sova. 101.15 Sova. 101.25 Sova. 101.35 Sova. 101.45 Sova. 101.55 Sova. 102.05 Sova. 102.15 Sova. 102.25 Sova. 102.35 Sova. 102.45 Sova. 102.55 Sova. 103.05 Sova. 103.15 Sova. 103.25 Sova. 103.35 Sova. 103.45 Sova. 103.55 Sova. 104.05 Sova. 104.15 Sova. 104.25 Sova. 104.35 Sova. 104.45 Sova. 104.55 Sova. 105.05 Sova. 105.15 Sova. 105.25 Sova. 105.35 Sova. 105.45 Sova. 105.55 Sova. 106.05 Sova. 106.15 Sova. 106.25 Sova. 106.35 Sova. 106.45 Sova. 106.55 Sova. 107.05 Sova. 107.15 Sova. 107.25 Sova. 107.35 Sova. 107.45 Sova. 107.55 Sova. 108.05 Sova. 108.15 Sova. 108.25 Sova. 108.35 Sova. 108.45 Sova. 108.55 Sova. 109.05 Sova. 109.15 Sova. 109.25 Sova. 109.35 Sova. 109.45 Sova. 109.55 Sova. 110.05 Sova. 110.15 Sova. 110.25 Sova. 110.35 Sova. 110.45 Sova. 110.55 Sova. 111.05 Sova. 111.15 Sova. 111.25 Sova. 111.35 Sova. 111.45 Sova. 111.55 Sova. 112.05 Sova. 112.15 Sova. 112.25 Sova. 112.35 Sova. 112.45 Sova. 112.55 Sova. 113.05 Sova. 113.15 Sova. 113.25 Sova. 113.35 Sova. 113.45 Sova. 113.55 Sova. 114.05 Sova. 114.15 Sova. 114.25 Sova. 114.35 Sova. 114.45 Sova. 114.55 Sova. 115.05 Sova. 115.15 Sova. 115.25 Sova. 115.35 Sova. 115.45 Sova. 115.55 Sova. 116.05 Sova. 116.15 Sova. 116.25 Sova. 116.35 Sova. 116.45 Sova. 116.55 Sova. 117.05 Sova. 117.15 Sova. 117.25 Sova. 117.35 Sova. 117.45 Sova. 117.55 Sova. 118.05 Sova. 118.15 Sova. 118.25 Sova. 118.35 Sova. 118.45 Sova. 118.55 Sova. 119.05 Sova. 119.15 Sova. 119.25 Sova. 119.35 Sova. 119.45 Sova. 119.55 Sova. 120.05 Sova. 120.15 Sova. 120.25 Sova. 120.35 Sova. 120.45 Sova. 120.55 Sova. 121.05 Sova. 121.15 Sova. 121.25 Sova. 121.35 Sova. 121.45 Sova. 121.55 Sova. 122.05 Sova. 122.15 Sova. 122.25 Sova. 122.35 Sova. 122.45 Sova. 122.55 Sova. 123.05 Sova. 123.15 Sova. 123.25 Sova. 123.35 Sova. 123.45 Sova. 123.55 Sova. 124.05 Sova. 124.15 Sova. 124.25 Sova. 124.35 Sova. 124.45 Sova. 124.55 Sova. 125.05 Sova. 125.15 Sova. 125.25 Sova. 125.35 Sova. 125.45 Sova. 125.55 Sova. 126.05 Sova. 126.15 Sova. 126.25 Sova. 126.35 Sova. 126.45 Sova. 126.55 Sova. 127.05 Sova. 127.15 Sova. 127.25 Sova. 127.35 Sova. 127.45 Sova. 127.55 Sova. 128.05 Sova. 128.15 Sova. 128.25 Sova. 128.35 Sova. 128.45 Sova. 128.55 Sova. 129.05 Sova. 129.15 Sova. 129.25 Sova. 129.35 Sova. 129.45 Sova. 129.55 Sova. 130.05 Sova. 130.15 Sova. 130.25 Sova. 130.35 Sova. 130.45 Sova. 130.55 Sova. 131.05 Sova. 131.15 Sova. 131.25 Sova. 131.35 Sova. 131.45 Sova. 131.55 Sova. 132.05 Sova. 132.15 Sova. 132.25 Sova. 132.35 Sova. 132.45 Sova. 132.55 Sova. 133.05 Sova. 133.15 Sova. 133.25 Sova. 133.35 Sova. 133.45 Sova. 133.55 Sova. 134.05 Sova. 134.15 Sova. 134.25 Sova. 134.35 Sova. 134.45 Sova. 134.55 Sova. 135.05 Sova. 135.15 Sova. 135.25 Sova. 135.35 Sova. 135.45 Sova. 135.55 Sova. 136.05 Sova. 136.15 Sova. 136.25 Sova. 136.35 Sova. 136.45 Sova. 136.55 Sova. 137.05 Sova. 137.15 Sova. 137.25 Sova. 137.35 Sova. 137.45 Sova. 137.55 Sova. 138.05 Sova. 138.15 Sova. 138.25 Sova. 138.35 Sova. 138.45 Sova. 138.55 Sova. 139.05 Sova. 139.15 Sova. 139.25 Sova. 139.35 Sova. 139.45 Sova. 139.55 Sova. 140.05 Sova. 140.15 Sova. 140.25 Sova. 140.35 Sova. 140.45 Sova. 140.55 Sova. 141.05 Sova. 141.15 Sova. 141.25 Sova. 141.35 Sova. 141.45 Sova. 141.55 Sova. 142.05 Sova. 142.15 Sova. 142.25 Sova. 142.35 Sova. 142.45 Sova. 142.55 Sova. 143.05 Sova. 143.15 Sova. 143.25 Sova. 143.35 Sova. 143.45 Sova. 143.55 Sova. 144.05 Sova. 144.15 Sova. 144.25 Sova. 144.35 Sova. 144.45 Sova. 144.55 Sova. 145.05 Sova. 145.15 Sova. 145.25 Sova. 145.35 Sova. 145.45 Sova. 145.55 Sova. 146.05 Sova. 146.15 Sova. 146.25 Sova. 146.35 Sova. 146.45 Sova. 146.55 Sova. 147.05 Sova. 147.15 Sova. 147.25 Sova. 147.35 Sova. 147.45 Sova. 147.55 Sova. 148.05 Sova. 148.15 Sova. 148.25 Sova. 148.35 Sova. 148.45 Sova. 148.55 Sova. 149.05 Sova. 149.15 Sova. 149.25 Sova. 149.35 Sova. 149.45 Sova. 149.55 Sova. 150.05 Sova. 150.15 Sova. 150.25 Sova. 150.35 Sova. 150.45 Sova. 150.55 Sova. 151.05 Sova. 151.15 Sova. 151.25 Sova. 151.35 Sova. 151.45 Sova. 151.55 Sova. 152.05 Sova. 152.15 Sova. 152.25 Sova. 152.35 Sova. 152.45 Sova. 152.55 Sova. 153.05 Sova. 153.15 Sova. 153.25 Sova. 153.35 Sova. 153.45 Sova. 153.55 Sova. 154.05 Sova. 154.15 Sova. 154.25 Sova. 154.35 Sova. 154.45 Sova. 154.55 Sova. 155.05 Sova. 155.15 Sova. 155.25 Sova. 155.35 Sova. 155.45 Sova. 155.55 Sova. 156.05 Sova. 156.15 Sova. 156.25 Sova. 156.35 Sova. 156.45 Sova. 156.55 Sova. 157.05 Sova. 157.15 Sova. 157.25 Sova. 157.35 Sova. 157.45 Sova. 157.55 Sova. 158.05 Sova. 158.15 Sova. 158.25 Sova. 158.35 Sova. 158.45 Sova. 158.55 Sova. 159.05 Sova. 159.15 Sova. 159.25 Sova. 159.35 Sova. 159.45 Sova. 159.55 Sova. 160.05 Sova. 160.15 Sova. 160.25 Sova. 160.35 Sova. 160.45 Sova. 160.55 Sova. 161.05 Sova. 161.15 Sova. 161.25 Sova. 161.35 Sova. 161.45 Sova. 161.55 Sova. 162.05 Sova. 162.15 Sova. 162.25 Sova. 162.35 Sova. 162.45 Sova. 162.55 Sova. 163.05 Sova. 163.15 Sova. 163.25 Sova. 163.35 Sova. 163.45 Sova. 163.55 Sova. 164.05 Sova. 164.15 Sova. 164.25 Sova. 164.35 Sova. 164.45 Sova. 164.55 Sova. 165.05 Sova. 165.15 Sova. 165.25 Sova. 165.35 Sova. 165.45 Sova. 165.55 Sova. 166.05 Sova. 166.15 Sova. 166.25 Sova. 166.35 Sova. 166.45 Sova. 166.55 Sova. 167.05 Sova. 167.15 Sova. 167.25 Sova. 167.35 Sova. 167.45 Sova. 167.55 Sova. 168.05 Sova. 168.15 Sova. 168.25 Sova. 168.35 Sova. 168.45 Sova. 168.55 Sova. 169.05 Sova. 169.15 Sova. 169.25 Sova. 169.35 Sova. 169.45 Sova. 169.55 Sova. 170.05 Sova. 170.15 Sova. 170.25 Sova. 170.35 Sova. 170.45 Sova. 170.55 Sova. 171.05 Sova. 171.15 Sova. 171.25 Sova. 171.35 Sova. 171.45 Sova. 171.55 Sova. 172.05 Sova. 172.15 Sova. 172.25 Sova. 172.35 Sova. 172.45 Sova. 172.55 Sova. 173.05 Sova. 173.15 Sova. 173.25 Sova. 173.35 Sova. 173.45 Sova. 173.55 Sova. 174.05 Sova. 174.15 Sova. 174.25 Sova. 174.35 Sova. 174.45 Sova. 174.55 Sova. 175.05 Sova. 175.15 Sova. 175.25 Sova. 175.35 Sova. 175.45 Sova. 175.55 Sova. 176.05 Sova. 176.15 Sova. 176.25 Sova. 176.35 Sova. 176.45 Sova. 176.55 Sova. 177.05 Sova. 177.15 Sova. 177.25 Sova. 177.35 Sova. 177.45 Sova. 177.55 Sova. 178.05 Sova. 178.15 Sova. 178.25 Sova. 178.35 Sova. 178.45 Sova. 178.55 Sova. 179.05 Sova. 179.15 Sova. 179.25 Sova. 179.35 Sova. 179.45 Sova. 179.55 Sova. 180.05 Sova. 180.15 Sova. 180.25 Sova. 180.35 Sova. 180.45 Sova. 180.55 Sova. 181.05 Sova. 181.15 Sova. 181.25 Sova. 181.35 Sova. 181.45 Sova. 181.55 Sova. 182.05 Sova. 182.15 Sova. 182.25 Sova. 182.35 Sova. 182.45 Sova. 182.55 Sova. 183.05 Sova. 183.15 Sova. 183.25 Sova. 183.35 Sova. 183.45 Sova. 183.55 Sova. 184.05 Sova. 184.15 Sova. 184.25 Sova. 184.35 Sova. 184.45 Sova. 184.55 Sova. 185.05 Sova. 185.15 Sova. 185.25 Sova. 185.35 Sova. 185.45 Sova. 185.55 Sova. 186.05 Sova. 186.15 Sova. 186.25 Sova. 186.35 Sova. 186.45 Sova. 186.55 Sova. 187.05 Sova. 187.15 Sova. 187.25 Sova. 187.35 Sova. 187.45 Sova. 187.55 Sova. 188.05 Sova. 188.15 Sova. 188.25 Sova. 188.35 Sova. 188.45 Sova. 188.55 Sova. 189.05 Sova. 189.15 Sova. 189.25 Sova. 189.35 Sova. 189.45 Sova. 189.55 Sova. 190.05 Sova. 190.15 Sova. 190.25 Sova. 190.35 Sova. 190.45 Sova. 190.55 Sova. 191.05 Sova. 191.15 Sova. 191.25 Sova. 191.35 Sova. 191.45 Sova. 191.55 Sova. 192.05 Sova. 192.15 Sova. 192.25 Sova. 192.35 Sova. 192.45 Sova. 192.55 Sova. 193.05 Sova. 193.15 Sova. 193.25 Sova. 193.35 Sova. 193.45 Sova. 193.55 Sova. 194.05 Sova. 194.15 Sova. 194.25 Sova. 194.35 Sova. 194.45 Sova. 194.55 Sova. 195.05 Sova. 195.15 Sova. 195.25 Sova. 195.35 Sova. 195.45 Sova. 195.55 Sova. 196.05 Sova. 196.15 Sova. 196.25 Sova. 196.35 Sova. 196.45 Sova. 196.55 Sova. 197.05 Sova. 197.15 Sova. 197.25 Sova. 197.35 Sova. 197.45 Sova. 197.55 Sova. 198.05 Sova. 198.15 Sova. 198.25 Sova. 198.35 Sova. 198.45 Sova. 198.55 Sova. 199.05 Sova. 199.15 Sova. 199.25 Sova. 199.35 Sova. 199.45 Sova. 199.55 Sova. 200.05 Sova. 200.15 Sova. 200.25 Sova. 200.35 Sova. 200.45 Sova. 200.55 Sova. 201.05 Sova. 201.15 Sova. 201.25 Sova. 201.35 Sova. 201.45 Sova. 201.55 Sova. 202.05 Sova. 202.15 Sova. 202.25 S

MOTORNIA VOZILA

FORD ORIO, diesel nov. prodam. 43-121. M-3535
TOVORNI AVTOMOBIL MERCEDES BENZ, tip L 206 D, nosilnost 1500 kg, prodam. 22-267. M-3543
ZASTAVO 128, letnik 1989, prodam. 45-417. M-3546
DIANA, registrirano do septembra 92, in MOPED AVTOMATIK, ugodno prodam. Zver, Odranci, Prešernova 5, tel. 70-522. M-3549
JUGO AX, letnik 1988, in nova vinska soda, 350, 230 l, prodam. Milan Varga, Filovci 7 a, M-3552
LADO 1200, letnik 1974, neregistrirano, vozno, prodam. Vaneča 59 c, M-3554
VW 1302 po delih in motor prodam. 53-097. M-3557
VAUXHALL VIVA 1300, letnik 1976, z rezervnimi deli, in BMW 1800, starjši letnik, in trojno električno peč za slaščičarje in gostinske lokale ugodno prodam. Ivanci 17 ali Cvetkova 23 IV/19, M. Sobota, M-1874
ZASTAVO 101, letnik 1986, prevoženih 67.000 km, prodam. Vrečič, Tišina 24, M-SEVEDA

PEUGEOT 304, letnik 1976, ugodno prodam. Lipovci 128. M-3561
DIANO, letnik 1976, registrirano do aprila, prodam za 8500 ATS. 53-097. M-3564
ZASTAVO 750 LE, letnik 1985, registrirano do septembra 1992, prodam. 31-056, dopoldan. M-3571
WARTBURG 353 W, 25.000 km, registrirano do septembra 1992, prodam za 3500 DEM. 22-597. M-3573
MERCEDES 123, letnik 1976, 300, dizel, prodam. Lendavska 59, M. Sobota, 24-994 v soboto. M-1991
LADO 1200 S, letnik 1984, dobro ohranjeno, registrirano do 29. aprila 1992, ugodno prodam. Milan Hajdinjak, Pertoča 30, Rogoševci. M-1992
JUGO 45, bel, star 18 mesecev, 10.000 km, prodam. 89-070. M-1996
GOLF DIZEL, letnik 1987, prodam. 41-125. M-1998
ZASTAVO 101, v dobrem stanju, registrirano do 8/92, prodam. Ogleđ v nedeljo od 13. do 18. ure v Sebeborcih 86. M-3507
NOV MOTOR ACME 13 KS, bencin-petrolej, za kosilnico BCS prodam. 061) 860-192, po 16. uri. M-3434

AVTO SAAB in traktor IMP 558 prodam. Štefan Maučec, Gančani, sodarstvo, 42-723. M-3519
JUGO 45, karamboliran, ugodno prodam. Predanovci 21 a, M-3560
MERCEDES 280 E, letnik 1979, prodam. 23-077. M-3520
GOLF JGL, letnik 1982, dobro ohranjen, prodam. 82-745. M-3303
KAWASAKI Z 1000, letnik 1984, odlični, na novo registriran, ter TOMOS AVTOMATIK, skoraj nov, zelo ugodno prodam. 87-897. M-3299
JUGO 45 A, letnik 1987, rdeče barve, prodam za 3700 DEM. 81-141, zvečer. M-3300
PASAT, turbo dizel, karavan, avtomatsko zaklepanje, servovolani, kovinske barve, prodam. 042) 813-017. M-3210
JUGO KORAL 55, star dve leti, prevoženih 24.000 km, prodam. 61-379, do 15. ure. M-3527
JUGO 55, letnik 1989, prevoženih 19.000 km, ugodno prodam. Informacije popoldan, tel. 26-025, Cankarjeva 19, Rakičan. M-3528
NISAN prvič registriran 3/91, cena po dogovoru, prodam. 069) 70-550. M-3534
RENAULT 4 GTL, letnik 1986, prodam. Gančani 80 ali 149, 42-000. M-3577
OPEL ASCON 1.6 B, letnik 1976, prodam. 46-183. M-3493
PEUGEOT 405, nov, in RENAULT 18 TL, letnik 1983, zelo ohranjen, ugodno prodam. 69-138, po 20. uri, Podgorje 7, Apače, M-44
ZASTAVO 101, letnik 1982, ugodno prodam. Lipovec, Kidričeva 5, Lendava, 75-607. LE-4281
RENAULT 4 TL, letnik 1977, registriran, za 700 DEM prodam. Pahor, Mlinska 10, Lendava. M-4282
ZASTAVO 101, starejšo, neregistrirano, in motorno kolo ŠLC 15, športno, predelano, prodam. Venčeslav Kuster, Šalinci 11, Križevci pri Ljutomeru. M-3306
ODKUPIJEM OSEBNE AVTOMOBILE IN KMETIJSKE STROJE in prodam rezervne dele. Antolici, Žerovinci. 062) 714-113. IN-3305
MERCEDES 200 D, letnik 1967, tehn. 5/1992, kovinska premična streha, rezervni motor, z drugimi deli, prodam. 87-727, zvečer. M-3307
RENAULT 4 GTL, letnik 1985, prodam za 3000 DEM v dinarski protivrednosti. 23-351. M-3308
ZAPOROŠČA, v celoti ali po delih, prodam. Milan Cafuta, Zasadi 26, Križevci pri Ljutomeru. IN-3313
ŠKODA 110 L, registrirano do 7. 7. 1992, prodam. Skalič, Šalovci 28. M-3578
TALBOT — PEUGEOT 205, star 6 let, dobro ohranjen, prodam. Anton Baša, Melinci 3 b, M-3581
LADO RIVO 1500, letnik 1988, prodam. Bohar, Rakičan, Partizan 1, popoldne. M-3582
VW HROŠČ 1303 Ss prodam. Ogleđ možen v soboto in nedeljo. 23-038. M-3585
ZASTAVO 128 in RENAULT 4 zelo ugodno prodam. Franc Zupanec, Mota 57, Ljutomer. M-3586
OPEL REKORDA 1700 in 1900, karamboliran, motor vozen, v celoti ali po delih prodam. Potočnik, Vadarci 31. M-3590

MOTORNKO KOLU BT 50, dobro ohranjeno, letnik 1988, prodam. Korič, Finžgarjeva 15, Murska Sobota. Ogleđ vsak dan po 15. uri. M-MM
VW 1500 in železne podpornike, zidarske, prodam. Ivana Regneta 23, M. Sobota. M-1791

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

STISKALNICO ZA GROZDJE, 180 l, prodam. Gumilar, Andrejci 17 a, 48-677. M-1983
TRAKTOR IMT 539, enosno prikolico Tehnostroj, škropilnico, kovinsko, 330 l, in dvobrazdni plug IMT prodam. Jože Horvat, Gaberje 112. M-1988
TRAKTOR IMT 560 prodam. 45-079. M-1985
DROBILEC — KLADIVAR koruze prodam. Trplan, Markovci 89. M-3518
JERMENICO ZA URSUS, MALI, prodam ali zamenjam za STEYR 18 KS, Janez Bratuš, Negova 108. M-3529
TRAKTOR DEUTZ, cena 3000 DEM, ugodno prodam. Informacije 59-024. M-3533
TRAKTOR IMT 533 ugodno prodam. Satahovci 33. M-3563
ZETOR 5011, z originalno kabino, 820 delovnih ur, prodam. Hari, Križevci v Prekmurju 4, 56-085 od 7. do 14. ure. M-3572
STROJ za ličkanje koruze in grozdje z brajd prodam. Gederovska 30, Černelavci. M-3576
TRAKTORSKO PRIKOLICO, enosno, 5 ton, novo, prodam. Podgorje 7 a, Apače. M-45

ZIVALI

TRI TELICE, visoko breje prodam. 45-079. M-1985
MALE PUJSKE prodam. Kous, Petanjci 3, 46-732. M-1997
40 AŽ PANJEV s čebelami in celotno čebelarstvo opremo prodam. Gerenc, Lemerje 83, 45-336. M-3516
MAJHNE PUJSKE prodam. Pintarič, Boračeva 9. M-3522
TELICO, breje 7 mesecev, prodam. 57-101. M-3559
BREJO KRAVO, staro 9 let, 7 mesecev brejo, prodam. Leopold Perkič, Ivanci 85, Bogojina. M-3562
MALE PUJSKE prodam. Janez Bertalanč, Lemerje 28. M-3592

POSEST

SOBO s souporabo kopalnice oddam fantu. Vladimir Časar, Trstenjakova 38, M. Sobota. M-1986
DVOSOBNO OPREMLJENO STANOVANJE v Murski Soboti oddam. Ponudbe pod OKTOBER. M-2000
GRADBENO PARCELO, 9 arov, prodam. 87-321. M-3512
NJIVO, 25 arov na Grofovskem v M. Soboti ugodno prodam. Informacije po 15. uri po 21-666. M-3548
VINOGRAD, 8 arov, 420 trsov, šipon, s pridelkom ali brez njega v dolini pri Lendavi prodam. Štefan Nemec, Mohorjeva 4, Lendava, 75-437. LE-4284

GRADBENO PARCELO v Murski Soboti prodam. 61-075, dopoldan. M-3580
GRADBENO PARCELO v Apačah, na lepi legi, prodam. Cena po dogovoru. 69-102. M-43
STAREJŠO večjo stanovanjsko hišo v Poljaci pri Radgoni prodam. Cunk, Zibercl 59. GR-41
PARCELO, 10,4 ara v Zbigovcih, nedokončana počitniška hišica, prodam. 61-256, po 20. uri. M-46
VINOGRAD ter sadovnjak v Banfiju prodam. Naslov v upravi lista. IN-3308
OBDELOVALNO NJIVO, 116 arov, v Gajševcih prodam. Lutrov, Križevci pri Ljutomeru 3 a, M-3311
V MURSKI SOBOTO prodam dvoipolno stanovanje v bloku, staro 6 let, veliko 64 m², s centralno, balkonom, južna lega, vseljivo v pol leta. 069) 24-535, po 19. uri. M-3434
POSLOVNI PROSTOR v MORAVSKIH TOPLICAH dam v najem. 23-793, po 16. uri. M-2582

RAZNO

DROBEN KROMPIR in semenski krompir dežire prodam. Lipovci 117, popoldan od 14. do 17. ure. M-3515
MEŠANO DOMAČE GROZDJE prodam. Bratovci 93, 41-669. M-3517
TV COLOR ITT, ekran 51 cm, in radio SAMSUNG z dvojnimi kasetofonom prodam. 25-383. M-3524
OLJNI GORILNIK LIBELA, za peč, 35000 kal., nov, prodam. 82-073. Mota 63, Ljutomer. M-3302
VEČJO KOLIČINO GROZDJA, laški rizling, prodam. Cena po dogovoru. Radenko Hazič, Jurovčak 72, p. Sv. Martin na Muri. IN-3297
GROZDJE, šmarnico, v Bogojini, okrog 600 kg, prodam. 23-838. M-3514
MINI KUHINJO, novo, 40 % ceneje, prodam. 51-033. M-3526
GROZDJE, šmarnico na brajda, prodam. Informacije, Bogojina 104. M-3530
GROZDJE, jurko in klinton. prodam. 26-501. M-3531
GROZDJE prodam. Trstenjakova 64, M. Sobota, 21-767. M-3536
Preključem veljavnost zaključnega spričevala, izdanega leta 1978 na CPS, smer gradbeništvo. Stanko Kosalin, Radovci 83. M-3539
VINSKI SOD, 500 l, rabljen, grozdje (rizling in šmarnico) prodam. Sebeborci 51 b, M-3540
GROZDJE, jurka, prodam. Kroška 5, M. Sobota. M-3541
GROZDJE, laški rizling, ljutomerski okoliš, prodam. 23-919 ali 41-441. M-3542
GROZDJE, z brajd prodam. Plečnikova 5, Krog. M-3544
GROZDJE črno, prodam. 23-553. M-3545
GROZDJE, domače, iz Dobrovniških gor, ugodno prodam. 48-540
GROZDJE, rizling, šipon, prodam. Zagajšek, Slavešinski Vrh 39 pri G. Radgoni. 062) 212 912. M-1984
OKROGLE STOPNICE, železne, industrijski sivalni stroj in luči za golf prodam. 76-481, v soboto od 9. do 15. ure. M-1987
GROZDJE, šmarnica, stare in nove sode 350, 130 in 60 l, in kadi za zelje s pokrovi, 50—60 l (tesan les) prodam. 47-187. M-1989
GROZDJE ugodno prodam. Marija Horvat, Kobilje 40, 79-327. M-1995
ČISTO SLIVOVKO, 11/200 dia, prodam. Ernest Šparaš, Zenkovič 19. M-1999
BARVNI TV z daljinskim upravljanjem, star 5 let, zelo dobro ohranjen, prodam. Cena po dogovoru. Informacije vsak dan po 15. uri. Dokležovje 121. M-3502
OTROŠKO STAJICO in AVTOMATIK s smerokazi prodam. 21-592, po 17. uri. M-3504
Preključem veljavnost hranilne knjižice št. 03398-5, izdana pri HKS Panonka Murska Sobota. Ludvik Titan, Černelavci, Gederovska 35. M-3505
30 arov KORUZE, trdinke, prodam. Goricka 1, Černelavci. M-3506
KINOLOŠKO DRUŠTVO BAKOVCI prične s šolanjem psov v nedeljo, 6. oktobra 1991, ob 10. uri na vežališču v Bakovcih. Šolajo se lahko rodovniški ali tudi psi brez rodovnika. M-3508

GOSTINICI IN LASTNIKI PROSTOROV!
 Fliperji, videoigre, pokerje prodam ali damo v najem. Možno obročno odplačevanje. 42-140. M-3510
GROZDJE, šmarnico, prodam. Ana Puhar, Bukovnica 1, 47-102. M-3511
GROZDJE, šmarnico, in vino šmarnico prodam. Cena po dogovoru. Bertalanč, Dobrovnik 26 b, 79-158. M-3513
GROZDJE, ŠMARNICO, prodam. Sebeborci 52, Barbarič. M-3154
GROZDJE, šmarnico, prodam. Josar, Križevci 68 v Prekmurju, 21-983. M-3547
GROZDJE, laški rizling in šipon, ter vinske sode, 500, 300 in 130 l, stare 1 let, prodam. Bokračič 1. M-3551
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3,5 KW, in klubsko mizico (temno rjavo), prodam. 26-764. M-3553
GROZDJE, belo in rdeče, prodam. Križevci 114 v Prekmurju. M-3550
GROZDJE, prodam. 26-054. M-3556
PLOHE, TOPOLOVE, 12 cm dolžine 380, 2 m², prodam. 31-209, zvečer. M-3557
OMARO ZA DNEVNO SOBO, ra bljeno, prodam. 24-258. M-3558
DOBATNO PEČ NA TRDO KURJIVO ITPP, Ribnica, širine 40 cm, ra bljeno eno sezono, prodam po polovični ceni. 26-577. M-3565
MOTORNKO ŽAGO, novo, ličkalnik za koruzo, hrastove plohe, 5, 2,5 cm, prodam. Brezovci 53, 45-286. M-3568
500 kg GROZDJA, mešano, cepjeno, in pomivalno korito, dvojno iz nejeve pločevine, prodam. Trstenjakova 30, M. Sobota. M-3569
MOŠT kakovostnih belih sort ali grozdje prodam. 65-322. M-3570
DOMAČE ŽGANJE, in 200 l likerja ugodno prodam. 23-932. M-3574
BASS KITARO FENDER PRECIS, ON, prodam. 51-102. M-3575
OJACEVALEC SOLTON, BASS CRATS, 300 W, in zvočnik JBL, 300 W, prodam. 81-846. M-3576
PRALNI STROJ ter vgradni štedilnik in steklokeramično ploščo in zamrzalnik prodam. 61-075, dopoldan. M-3580
GROZDJE z brajd (klinton in jorka), okrog 150 l, prodam. Ivana Kosi, 8. Ljutomer. 81-119. IN-003315
GROZDJE, muškati silvanec, šipon, laški rizling, ugodno prodam. 81-213. IN-3310
HRASTOV SOD, 720 l, malo rabljen, prodam. Franc Kosi, Vogricevci 1, Ljutomer. M-3314
GORILEC na odpadno olje in zamrzovalnik, 50 l, ugodno prodam. 65-177. GR-42
MOŠT, beli burgundec, šipon, prodam. 65-408. M-40
VINO, belo, 400 l, rizling, šipon, prodam. G. Radgona, Pokopalska 4, M-3579
GROZDJE, z brajd, mešano, prodam. 65-408. M-40
22-303. M-MM
STRESNO OKNO, kupola, 110 x 105, novo, prodam. Andrijažin, Križevci 86, Križevci pri Ljutomeru. M-3312
GROZDJE z brajd (rizling, šipon) ugodni ceni prodam. Nedelica 11 b, M-4280
GROZDJE, šmarnico, jurko, in vino-grada na žici prodam. 22-580. M-3579
1000 l vina, mešanega, šipon, rizling, prodam po ugodni ceni. 65-177. M-3587
GROZDJE, mešano, in jabolka, ne-škropljena, več vrst, ugodno prodam. Vadarci 108. M-3588
JABOLKA za ozimnico in rdeče grozdje z brajd prodam. Andrijažin 3 a, 48-129. M-3589
LES ZA DRVA in pohištvo za kuhinjo Brest, staro dve leti, prodam. 54-039. M-3597
MOŠT ali grozdje, sorta laški rizling, šipon, beli burgundec prodam. Lebar, Rožički Vrh 80. M-3593
GROZDJE z brajd prodam. Gregorčičeva 34, 31 226. FM-3594
MAČEHO po ugodni ceni prodam. VRTNARSTVO IVANIČ, 16 e, M-3595
GROZDJE z brajd, lepo, rno, in vino, prodam. Mikloša Kuzmicha 15, M. Sobota. M-3596
GROZDJE (šmarnico) na žici v DOBROVNIŠKIH GORICAH prodam. 23-803. M-3535
GROZDJE (rizling, šipon) prodam. Kolodvorska 12 a, 75-429, po 19. uri. M-3494

SINICTRANS

KUPŠINCI d.o.o. - Tel. 069/24-287
 69000 MURSKA SOBOTA

- Kupujemo industrijska jabolka po 4 dinarje za kilogram.
- Prodajamo umetna gnojila, semena, krompir, sadje in zelenjavo.
- Večje količine pripeljemo tudi na dom.
- Opravljamo tudi vse vrste prevozov do 26 ton.

VSE PODROBNEJŠE INFORMACIJE PO TELEFONU: 24-287, 49-060.

- Priporočamo se!

ARCOPOL

Kmetijska zadruga
 Ljutomer — Križevci o. sol. o.
 Križevci pri Ljutomeru

TOZD
 MURSKO POLJE o. sol. o.
 Voržej

tel.: (069) 87-508, 87-087
 telefaks: 87-087

KZ LJUTOMER—KRIŽEVCI, PE SADJARSTVO GODEMARCI

je že začela s prodajo jabolk za ozimnico.

- Prodajamo vsak dan razen nedelje od 7. do 17. ure.
- Kupite lahko jabolka sort JONAGOLD, IDARED, ZLATI DELIŠES, GLOSTER, MELROS in JONATAN

Informacije po telefonu: 86-024 (skladišče Godemarci) 87-087 (komerciala)

- Priporočamo se za nakup!

SMO POOBLAŠČEN SERVIS ZA:

- TOMOS (mopedi, žage, motorji)
- PAN-AGRO (Panonija)
- BRIGS STRATON
- HOMELITE, SIMPLICITY, NANNI

SERVISIRAMO TUDI:

- STIHL — SOLO — PARTNER — SIP ŠEMPETER — VSE VRSTE KULTIVATORJEV

BeBB, STRUKOVCI 23 a,
 telefon: 49-195

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Ludvik Kovač (namesnik odgovornega urednika), Renata Baka-Ficko, Bernarda Balazic-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan, Endre Gontér (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografija), Nevenka Emri (lektorica).
 Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji in odg. urednik 21 383, 21 064 in 25 019, glavna urednica in direktorica 22 403, računovodstvo in tajništvo 21 383 in 21 064M GPS (trženje) 22 403, telefaks 22 419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
 Naročnina za 3. tromesečje 1991 je 300,00 dinarjev, za podjetja 600,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.
 Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

SODE vseh velikosti

izdeluje in prodaja
SODARSTVO
Marijana MAUČECA,
Gančani 149, tel.
42-000

- Priporočamo se!

Beltinci, Ravenska 27, tel.: 42-151

- LEVIS
- STRECH
- L'OREAL
- CHRISTIAN ROS'S

SVETOVALNIM PODJETJEM

Načrtujete širitev ali okrepitev svoje svetovalne dejavnosti na celostno svetovanje o poslovnih in finančnih politikah z upravljanjem ter s poudarkom na strategijah in bi vam bil dobrodošel občasen ali stalen zunanji sodelavec?

Ponudbo pošljite na upravo Vestnika pod oznako magister.

PREDSTAVNIŠTVO išče sodelavce za delo v turistični dejavnosti. Izbor kandidatov bo 7. oktobra 1991 ob 19. uri v posebni sobi hotela DIANA.

POPRAVEK

V 38. številki Vestnika nam jo je v Uradnih objavah št. 21 zagodel tiskarski škrat. Besedilo kolofona se pravilno glasi:
 Uradne objave občinskih skupščin Gornja Radgona, Lendava in Murska Sobota.
 Odgovorna urednica Marija Matjašec

storitve

SERVISIRAMO VOZILA OLTI, romunske proizvodnje, in vozila iz TROEN, SIMCA, PEUGEOT, AVTOMEHANIČARSTVO, Makoter, Ljutomer. 21 713. M-3309

OPRAVLJAM KNJIGOVODSTVO, STORITVE za obrtnike. 22-511. zvečer. FM-3567

delo

DEKLE za delo v bifeju, začetnico, takoj zaposlimo. M-3532
 FRIZERSKO POMOČNICO, z malo slin. Salon Dragica Zizak, Hotela 36 a, 76 038. M-3555
 KV NATAKARJA — NATAKARJA, CO, lahko tudi priučeno. NATAKARJA pomočnico v kuhinji sprejemamo. 065) 54-394. M-MM

vsak četrtek
VESTNIK

MALE OGLASI — SPOMINI — OSMRTNICE — ZAHVALE — NAROČNINA

Pričakujemo vas vsak dan od 7. do 15. ure v Murski Soboti, v uredništvu Nepujsaga v Lendavi, v Integralu v Ljutomeru in Diskontu Slana v Gornji Radgoni. Oglas lahko oddate tudi po telefonu 21-383 in 21-064 — oglas objavimo takoj po prejemu plačila.

Za vedno je odšla od nas naša draga

Gizela Franko

iz Puconec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami ter s prisotnostjo, mislijo, besedo in cvetjem lajšali slovo. Posebna hvala g. duhovniku, Violi Varga za besede slovesa, pevcem, družini Kuihar in dežurnim zdravnikom.

Pogrešali jo bomo: mož Karel, hčerki Dragica in Šarika z družinami in vsi, ki smo jo imeli radi

Truplo tvoje zemlja krije, v hladnem grobu mirno spiš, nam pa žalost srce irga, dom je prazen in otožen, ker tebe več med nami ni.

V SPOMIN

6. oktobra minevata dve žalostni leti, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, tast in dedek

Stefan Copot

iz Odranec
Sevranska 12

Tiho, žalostno in boleče je ob tvojem grobu, vendar polno lepih spominov in dobrot, kar so nam dali tvoje srce in pridne roke.

Hvala vsem, ki se ga spominjate in z dobro mislijo v srcu ustavite ob njegovem grobu.

ŽALUJOČI: vsi njegovi

ZAHVALA

Praznina je v naših srcih, kajti tebe naš dragi brat in stric

Jožef Sreš

iz Bakovec

Ni več med nami. Ob tej boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so dragemu pokojniku pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Zahvaljujemo se osebju internega oddelka Splošne bolnišnice za vso skrb in nego v času njegove bolezni. Iskrena hvala kolektivu SDK, predstavnici KS in govorniku kolektiva SDK za poslovične besede, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in g. Perkiču za odigrano Tišino.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

ŽALUJOČI VSI NJEGOVI

Ne boš več v zvezdnatih nočeh bedel, ne boš več sanjal in ne boš več pel, ne boš nemiren čakal več spomladi, kdaj breskve vzcvetejo in trt nasadi. (A. Gradnik)

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj je ugasnilo življenje zlatemu možu, očetu, bratu, stricu, svaku in prijatelju

Jožetu Vogrinčiču

upokojenemu delavcu milice
iz Gornje Radgone

Z žalostjo v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste dragega Jožeta pospremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nama pa izrekli sožalje.

Posebna hvala: vsem delavcem UNZ M. Sobota, častni straži, godbi milice iz Ljubljane, pevcem Radgonskega okteta, Društvu invalidov Gornja Radgona, Klubu upokojencev Maksa Perca, kolektivu Radenska-Tri srca, Stanku Sakoviču za organizacijo pogreba in govor, kakor tudi govornikom Dušanu Zagorcu in Francu Marušku ter Ignacu Kovačiču za odigrano Tišino.

Vsem še enkrat — lepa hvala.

NJEGOVA ŽENA MARIJA IN SIN MATEJ

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je tiho zapustil naš dragi ata, dedek in pradedek

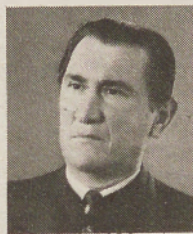
Jože Škerlak

iz Moščanec

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga cenili, darovali cvetje in ga pospremili na njegovi poslednji poti.

Moščanci, 19. 9. 1991

VSI NJEGOVI

Že tretjo leto te zemlja krije, v grobu temnem ti ležiš, a med nami ti živiš.

V SPOMIN

Karel Bertalanec

Prešernova 16, Rakičan

27. septembra je minilo tri leta, ko si nas zapustil. Boleč je spomin. Hvala vsem, ki stojite pri njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče v njegov spomin.

VSI TVOJI NAJDRŽIJI

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi drage mame, stare mame in tašče

Barbare Čizmazija

iz Turnišča

Iskreno se zahvaljujemo botrini, sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala govorniku KS, pevkam okteta, g. župniku, obratu Planika in podjetju Varstroj.

Vsem še enkrat — hvala!

Žalujoči: hčerka Marija, sinova Ivan in Stefan z družinama, hčerka Olga z družino in snaha Marija z družino

Niti zbogom nisi rekel niti roke nam podal, smrt te vzela je prerano, a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 23. letu starosti nas je tragično zapustil dragi oče, sin, brat in vnuk

Emil Rižnar

iz Globoke pri Ljutomeru

Ob nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, kolektivoma Elektra in Mure za darovane vence in cvetje in za pomoč v najhujših trenutkih.

Iskrena hvala g. dekanu za pogrebni obred in govorniku za izrečene tolažilne besede.

Žalujoči: sin Boris z mamico Silvo, mama Marta, sestrice, brat, stari mami in drugi, ki smo ga imeli radi

Jesenski veter je zavel, srce je tvoje s sabo vzel, te krije črna zemljica, na njej gori le svečka, te šopek rdečih rož krasí, a v naših srcih temna noč, samo spomin, spomin živi. (PRIJATELJICA)

ZAHVALA

16. septembra nas je v 44. letu tragično zapustila draga žena, mamica, sestra in botra

Dragica Bračko

roj. Šebjanič
iz Radenec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali številno cvetje in vence, za svete maše, nam izrekli sožalje, in vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni mnogoprerani zadnji poti.

Posebna zahvala g. seniorju Novaku za pogrebni obred, pevcem, govornikom KS Sodišinci in hotela Radin in g. Gombocu za odigrano Tišino.

Besedo zahvale smo dolžni tudi tozdu Naravno zdravilišče, tozdu TPO in vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in nas tolažili.

Žalujoči: vsi, ki smo jo imeli radi

Prazen ostal je naš dom, ker ti si za vedno zaspala, toda dokler bomo živeli, boš v naših srcih ostala.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa je v 78. letu starosti za vedno utihnilo plemenito srce naše drage mame, babice, prababice, tašče, sestre in tete

Marije Flegar

roj. Šoštarč Partizanska 33 iz Murske Sobotice

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, posebno dobri sosedki Tereziji Milošević, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli ustno in pisno sožalje, darovali vence, šopke, za svete maše, dobrodelne namene ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

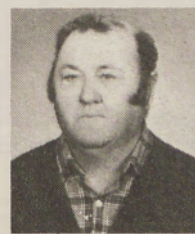
Iskrena hvala g. župniku in duhovniku g. Jožetu Gutmanu iz Bogojine za pogrebni obred ter pevcem za odpete žalostinke. Posebna hvala g. Štefanu Merklinu za ganljive poslovične besede.

Globoko zahvalo izrekamo tudi osebju patronažne službe iz Murske Sobotice.

Hvala tudi vsem sodelavcem GEP Kartonaža iz Murske Sobotice.

Še enkrat — vsem iskrena hvala!

Žalujoči: vsi, ki smo jo imeli radi

Oh, kako boli srce, ko ljubega moža in očeta več ni. Ostali so le sledovi tvojih pridnih rok, kar bo cenil pozni rod.

ZAHVALA

Po kratki in težki bolezni nas je v 51. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče in sin

Karel Gomboš

upokojenec iz Šalamenec 65

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam ob težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in šopke. Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici KS za poslovične besede pri odprtem grobu ter Srečkovim sodelavcem iz Kema Puconci.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Sidonija, sin Srečko, oče in mama ter drugi domači

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpel sem, šopek rož mi prinesite in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 50. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat, dedek in tast

Stanko Kreft

iz Dokležovja 40

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem ter vsem, ki ste darovali vence in za sv. maše in ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici Mariji, osebju kirurškega oddelka — intenzivne enote Murska Sobotica in OŠ Edvarda Kardelja, ušesnemu oddelku, Muri, 118. brigadi in OŠ Bogojina.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: vsi, ki smo te imeli radi

Niti zbogom nisi rekel niti roke nam podal, smrt te vzela je prehitro, a v naših srcih boš ostal. Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako tipel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi, dobri mož, oče, brat in dedek

Franc Vratuša

iz Dol. Slaveč 117

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in za sv. maše ter dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. župniku za opravljen pogreb, pevcem za odpete žalostinke, Zdravstvenemu domu Grad in internemu oddelku bolnišnice v Rakičanu.

Žalujoči: žena Jožefa, hčerki Anica in Trezika z družinama, vnuka Brigita in Silvo, brat in sestre z družinami ter drugo sorodstvo

NI RES, da se je ekologu Štefanu Smeju zaradi preobremenjenosti v novinarskem poklicu, ki ga je zamenjal za prejšnje vodenje občinskih zelenih, zmešalo.

RES PA JE, da je od časa do časa na opazovanju. Razširile so se namreč govorice, da je pred kratkim pod vodstvom belinskega župnika zasedala lokalna sinoda za kongregacijo zdrave pameti in novinarske korektnosti, ki da je Smeja spoznala za neprištevne. Govorice so se pokazale za lažne.

VSEKAKOR PA JE RES, da Smej v zadnjem času, ko se umika iz aktivne politike, zapada v svoj tako imenovani predpolitični stadij. Pogosto naj bi se pritoževal, da se počuti opazovanega. V strokovnih krogih njegovih oponentov so nam povedali, da gre za recidive Smejeve bolezni, ki ga spremlja še iz časov, ko je bil alternativec. Takrat ko se je še ukvarjal s politikom kot ekolog v komunističnem sistemu, je bil pogosto irdno prepričan, da mu udba prisluškuje in da ga opazujejo.

Nenaden povratek te bolezni ga zdaj popade vsakokrat, ko se s kolesom po pločniku pripelje do soboškega centralnega križišča. Sesuje ga zato, ker so tam nameščene table, na katerih piše: CICIBAN TE OPAZUJE...

NI RES, da so pomurski politiki v sredo na vse križje preverjali, če telefonske zveze v Pomurju delujejo.

RES PA JE, da je skušal Marjan Dora pretekle sredo zjutraj v kontaktni radijski oddaji sprožiti anketo o priljubljenosti pomurskih politikov. Res je tudi, da ni poklical, nihče od državljanov-volilcev iz česar sledi, da jim je malo mar za svoje politike.

PRAVTAKO JE RES, da je bil v tistem času iz pomurskega telefonskega omrežja odklopljen samo spodnji del Bodonce. Nemara bo tudi res, da zdaj vsi razočarani lokalni politiki, ki se jih nihče ne spomni, upajo, da bi iz spodnjih Bodonce prav gotovo kdo poklical. Pričakujemo lahko, da bodo spodnji Bodonci v prihodnji predvolilni kampanji doživeli invazijo lokalnih politikov. Gorje spodnjim Bodoncem!

In blagor politikom v soboški občini, ki imajo svoje spodnje Bodonce in kanček upanja, da bi nekdo vendarle poklical. Na kaj pa lahko upajo politiki v Lendavi, Ljutomeru in Gornji Radgoni?

NI RES, da bi bilo socialistično Goro Farkaša včasih mogoče videti z navzgor zavihanimi brki in v čudnem položaju, ki spominja na držo indijskega guruja.

Ni znano, če prihajajo te govornice iz demostovskih vrst ali pa iz krogov Geovih občudovalk. (»Samo da me vsaj enkrat požgečkajo Gezovi brki.«) Govorilo pa naj bi se, da se socialistični Farkaš zgleduje po španskem ekscentriku slikarju Salvadorju Daliju. Ta si je včasih zavil brke navzgor zato, da bi prek njih dobival nadzemsko moč in prestregel kozmične signale. Farkaš je po teh virih s pomočjo svojih po dalijevsko zavihanih brkov ob prvem letalskem napadu na Soboto v minulih vojni naredil nekaj čudežev. Med drugim naj bi, ker je bil prav takrat pri malici, za demonstracijo slovenske obrambne moči z brki ukrivil vilice. Menda je hotel s tem potolažiti nekatere zelo prestrašene sosedo pri mizah iz demostovskih vrst.

PREJ BI LAHKO BILO RES, da je gospod Farkaš slučajno stopil na vilice, ki so padle iz rok nekemu prestrašenemu sosedu pri mizi. Sploh pa ni gotovo, da je bil ta sosed iz demostovskih vrst, niti to, če so komu v resnici padle vilice iz rok.

BESEDA NI KONJ

v besedi in sliki

TRADICIJA FOLKLORE POTRJENA

Skromneje kot običajno, drugačno prizorišče, kot smo ga bili vajeni v minulih letih, zgodnjejsensko obarvano doživljanje folklornega izročila z dveh strani meja severovzhodne Slovenije — a pristno, preprosto in domače. Takšna bi bila kratka ocena kate-rega koli od manjštevinskih udeležencev mednarodnega srečanja folklornih skupin minulo nedeljo v Beltincih.

V enoinpolurnem programu so nastopili člani FS zamejskih Slo-

prometni nesreči dan prej...

Resda je bilo tokrat v belinskem parku veliko manj obiskovalcev, kakor smo jih bili navajeni prejšnja leta, saj je bilo to lepo sončno popoldne zadnja priložnost za številne prireditve. A splet pristnih ljudskih običajev iz Koroške, obarvan z značilno meh-kobo in ubranostjo glasbe, pesmi in plesa prikazovalcev, pa igriv temperament zagorske in prigorske folklore ob polnozvočni glasbeni spremljavi tamburice, navsezadnje pa tudi stoletja star žetveni običaj dolinskega de-fa

venecv iz Žitare vasi na avstrijskem Koroškem, temperamentni Varaždinci iz tamkajšnjega Folklornega društva železničarjev in gostiteljji, folkloristi iz Beltincev, ki jih je tokrat spoštovanja vredno spremljala Marko banda. Štirčlanska skupina mladih glasbenikov s tradicionalnimi prekmur-skimi ljudskimi instrumenti, ki so dokazali upravičenost prizadevanj belinskih kulturnikov za pomladitev in ohranitev te zvrsti domače ljudske zapuščine. Kruta igra usode, ki je z minulo deset-dnevno vojno v običajnem poletnem terminu belinskih festivalov letošnje srečanje prestavila za čela dva meseca, se je tudi to-krat poigrala s skupino Porab-skih Slovencev iz G. Senika, saj so morali odpovedati nastop le nekaj ur pred srečanjem; njihov mladi komaj 18-letni član Gabor Grebenar je izgubil življenje v

Prekmurja, popestren s priložnostno ljudsko igro in domačim plesom — vse to je povsem zadovoljilo slehernega obiskovalca te, po ne preveč krič-eči reklamni sodeč, bolj »interni« prireditve. Odhajali so zadovoljni in pre-pričani, da takšne prireditve morajo živeti tudi v prihodnje, četudi brez obvezne ljudske veselice, ki je tokrat nihče ni organiziral. Osamljena stoj-nica s ponudbo ličnih keramičnih iz-delkov medžimurskega obrtnika ob v-hodu na prireditveni prostor je sicer spominjala na ostalino nekdanj boga-tega ljudskega »sejnjaka«, a obenem tu-dei zavezovala prireditelje k tovrstni ponudbi tudi v prihodnje.

Prijetno presenečen je bil dolgoletni vodja belinske FS Boris Žalig, ki je prejel iz rok člana izvršnega odbo-ra slovenskega združenja folklornih skupin Andreja Košiča najvišje drža-vno priznanje za svoje delo na tem področju: Maroltovo plaketo.

MZ

VESTNIK NAGRAJUJE

100-litrski sod za vinogradnike

Kdo bi si mislil, da bo računalnik izžrehal tudi nekoga, ki se ukvarja z vinogradništvom in je tako zanj še kako dobrodošlo darilo — 100-litrski sod? Kot vse dosedanje, ki smo jih odpeljali k naročnikom Vest-nika, je tudi tega izdelal sodarski mojster Marjan Mauček iz Gancan. Srečni dobitnik pa je bil tokrat Ste-fan Gjerkeš iz Nedelice.

Ko smo se oglasili na njegovem domu, ga ni bilo doma. Da bi bili malo skrivnostni, smo ženi Kristini dejali, da smo slišali, češ da imajo probleme s sodi, ki jim puščajo, mi pa smo jim zato pripeljali novega. Dokaj vztrajno je trdila, da to ni res, priznala pa je, da imajo vino-grad in da bo najbrž potrebno kak sod res zamenjati; vendar to je mo-ževa stvar. Ni in ni ugotovila, da jo nekoliko vlečemo za nos. Končno smo prišli z besedo na dan, da smo jim pripeljali sod kot darilo Vest-nika. Verjetno je bila le malokdaj ta-ko srečna. Vsaj tako se nam je zdelo in kasneje sta nam s Stefanom de-ja-la, da sta imela v življenju res veli-ko več težkih kot srečnih trenutkov. O tem, da bi bila že kje izžrehana, da bi žudela kakšen dobiček, sploh ni govorila. Srečo pa jima je prineslo 8 otrok, ki sta jih že vse spravila h kruhu.

Njihov vinograd je v Uj Tamasu pri Lendavi. Če ne bi bilo lani in le-tos toče, bi nateklo okrog 2000 li-

trov vinske kapljice in tedaj bi jim naš sod prišel še kako prav. Ker pa bo pridelek skoraj za polovico manjši, ga bodo najbrž shranili za drugo leto. Čez dve leti pa bo roden že tudi nov vinograd.

O našem tedniku pa nam je Ste-fan pripovedoval skoraj vse naj-boljše. Ker je nočni čuvaj na farmi piščancev v Dobrovniku, ga prebe-re od prve do zadnje strani. Po nje-govem bi bilo dobro, če bi se neko-

liko več pisali o kmetijstvu. In če bi nam je povedal, da je bil 16 let po-slen pri Gozdnem gospodarstvu Murska Sobota ter da je prvi kon-čal tečaj za žaganje z motorno ža-go. Za silo pa se je pri mojstru Faku pod Lipo naučil delati tudi sile.

Mi pa k vsemu temu dodajmo le to, da pripravljamo nova presreč-e-nja za naročnike Vestnika.

Jože GRAL

BEZNOVCI

ASFALT — NAŠ PONOS

V Beznovcih so preteklo nede-ljo zares s ponosom proslavili pomembno delovno zmago. Odprli so 4,150 km dolgo asfalt-no cesto, ki povezuje Zenkovce, Beznovce in Domajince, s čimer se jim je izpolnila dolgoletna želja. Slovesnost se je začela s po-vorko kmetijske mehanizacije ter prikazom domače obiti in opravi-l. Osrednja slovesnost pa je bi-la pri vaško-gasilskem domu, kjer so se zbrali številni krajan-i Beznovec in okoliških vasi ter gostje. O modernizaciji ceste je

govoril predsednik sveta KS Zenkovci Koloman Benkič ter pri tem poudaril pripravljenost krajanov za zbiranje potrebnih sredstev.

Pri tem so se posebej izkazali Izidor Vučak, Deneš Maček in družina Zelezen. Slavnostni govornik pa je bil predsednik skupščine občine Murska

vila pa so se tudi dekleta iz Domaj-nec in domače pevke iz Beznovec. Cesto sta tudi blagoslovila župniko-voški in evangeličanski duhovnik Anton Fakin in Geza Ermita. Tudi so prerezal predsednik sveta KS Zenkovci Koloman Benkič.

Posodobitev ceste Zenkovci — Beznovci — Domajinci je stala okrog 10

Sobota Andrej Gerencér. Med dru-gim je poudaril, da so v zgodovini vsakega kraja zapisani pomembnejši dogodki, med katere sodi tudi ta ce-sta, saj so z njo dobili sodobno pove-zavo. Uspeh je toliko pomembnejši, ker je bil dosežen v težkih razmerah, sovpadla pa s praznovanjem letošnje-ga praznika soboške občine.

Za to priložnost so pripravili pester kulturni program, v katerem so sode-lovali mladina z recitacijami, ritmi-čnimi in glasbenimi točkami, predsta-

milijonov dinarjev. Svoj delni do-lodstkov so prispevale posamezne vasi Zenkovci, Beznovci in KS Ga-ncan. Preostali del pa je prispevala soboška občina. Finančno pa so po-magala tudi nekatera podjetja in or-ganizacije. Hkrati so urežili tudi avtobusna postajališča v Beznovcih in eno v Domajincih. Poleg tega pri-riše, tako da je kraj sedaj veliko lepši.

Feri Mauček

HIŠNI LJUBIMCI

Napeto pričakovanje pred ocenjevanjem. Lepa dalmatinka sta si pred nastopom skrbno ogledala svoje nasprotnike.

Zdaj se je začelo neres. Strmna drža in posluš-nost prinašata veliko točk, ki bodo potrebne za os-vojitev naslova prvaka svoje pasme.

Ob 10. obletnici kinološkega društva Lendava je le-to pripravilo mednarodno razstavo psov vseh pasem. Na razstavi je sodelovalo 530 psov petdesetih pasem iz devetih evropskih držav. Generalni pokro-vitelj razstave je bil Mars — Masterfoods — Europ — pedigree Pal, ki je največji izdelova-lec pasje hrane. Razstavo je odprl častni predsednik organizacijskega odbora dr. Di-mitrij Rupel, minister za zunanje zadeve re-publike Slovenije.

Čakanje je vedno naporno, zato se meni in moje-mu gospodarju prileže prigrizek.

Tekst JD
Foto NJ

Vročje je bilo, zato se prileže okrepčilo. Gospodar je pripravil dobro malico.

Paket z zdravili za bolnišnico

Franc Lasič iz Frankfurta je v soboško bolnišnico pripeljal pošiljko zdravil, raznih serumov, insulinskih brizg, dietetskih pripravkov in dro-go. Ker so bili v pošiljki tudi izdelki, ki jih pri nas ni, vrednosti ne more-jmo povedati, je pa to, kar je dobila bolnišnica, velike vrednosti.

Športno društvo Radenci objavlja številke izžrebanih kart za vne tombole 29. septembra 1991 za 15 glavnih in še 35 večjih do-bitkov:

Številka dobitka	Številka karte	Številka dobitka	Številka karte
01.	01662	26.	1632
02.	13559	27.	17449
03.	04713	28.	1188
04.	05376	29.	1853
05.	02563	30.	0714
06.	17003	31.	10773
07.	02058	32.	0813
08.	11971	33.	1400
09.	17961	34.	1780
10.	15715	35.	0290
11.	09299	36.	0799
12.	15497	37.	15434
13.	09215	38.	13624
14.	17552	39.	13624
15.	02930	40.	13624
16.	16576	41.	13624
17.	05144	42.	13624
18.	05413	43.	13624
19.	05242	44.	13624
20.	09339	45.	13624
21.	10835	46.	13624
22.	13399	47.	13624
23.	11599	48.	13624
24.	00384	49.	13624
25.	14686	50.	13624

Za druge izžrebane karte za 270 manjših dobitkov posreduje med 7. in 9. uro po telefonu številka (069) 65-129 in 069-65-021. Izžrebanih kart so izžrebane v restavraciji Vikend in v trgovini Klas Samoposlužje Radenci ter na Krajevni skupnosti. Dobitki se lahko dvignejo vsak ponedeljek med 18. in 19. uro, in le do 28. 11. 1991 v prostorih Krajevne skupnosti Radenci.